

YENİ ÇAĞ

- **P. Fedoseef:** Sovyet halkının öncüsü: SBKP
- **V. I. Leni**
- **E. Di**
- **N. Şvarz:** Urugvay Komünist Partisi halkın birliği için savaşıyor
- **K. Bahman:** Emperyalizmin stratejisi ve anti-emperyalizmin stratejisi
- **L. Padilya:** Amerika orduları
- **A. Drobay:** Toliyati'nin faşizm hakkındaki dersleri
- **D. Tubi:**
- **x x:** Kısa haberler

Özel sayfalar

- **A. Saydan:** Bu ayın olayları

3 (81)

Mart

1971

B A R I Ş V E S O S Y A L İ Z M P R O B L E M L E R İ

Bu sayıdaki imzalardan bazılarının kimlikleri:

Kurt Bahman

Alman Komünist Partisi Başkanı

Pyotr Fedoseef

Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi,
SBKP MK'ne bağlı Marksizm-Leninizm Enstitüsü Direktörü, akademisyen

Niko Şvarz

Urugvay Komünist Partisi MK organı «Populâr»
gazetesinin başredaktör yardımcısı

Ernst Dil

Anneliz Laşitsa

Günter Ratçun

Alman Demokratik Cumhuriyeti tarihçilerinden

Sovyet halkının öncüsü: Sovyetler Birliği Komünist Partisi

PYOTIR FEDOSEEF

Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin (SBKP) olağan kongresi yaklaşıyor. Kongreler her Marksist-Leninist parti için en önemli yönetim göstergeleri ve onun gelişmesinde hayati dönüm noktalarıdır. V. İ. Lenin şunları belirtiyordu: «Pratik tecrübeyi gözönünde bulundurmak . . . bir sıra en yakın pratik tedbirleri isabetle belirlemek ve bunları ne pahasına olursa olsun gerçekleştirmek üzere bütün değerli şeyleri bir araya getirmek . . . İşte biz yaşadığımız anın ödevlerini ve parti kongresinin ödevlerini böyle anlıyoruz» (Toplu eserleri, c. 40, s. 144).

SBKP'nin, geçen beşyıllıkta partinin ve memleketin gelişme sonuçlarını genellemek ve komünizm yolunda yeni aşamaları tesbit etmekle görevli XXIV. Kongresi'ne bütün halkça hazırlık günlerinde, Sovyet yurttaşları bakışlarını tekrar tekrar Komünist Partisi'nin kahramanlıklarla dolu tarihine çeviriyor, onun yönetiminin dönüşümler yaratıcı gücüne ve tüm eylemine derin ve köklü bir anlam kazandırıyorlar.

Kapitalizmin son aşamasına, emperyalizm aşamasına girdiği uluslararası işçi hareketinin dönüm noktasında yüce Lenin tarafından yaratılan Bolşevik Partisi, ilkyolaçılara özgü büyük ve çetin bir okul sınavından geçti. SBKP'nin geçtiği yol şöyle bir düşünülürse, bunun bütün aşamaları boyunca, yığınları birleştirme ve toplumda sosyalist dönüşümler için savaşa kaldırma yeteneği ve devrimci azminin bir can damarı olduğunu görmek zor değildir. Bu, devrimci partinin mücadele kabiliyetinin, işçi sınıfı dâvasına sadakatinin, komünist ideallerin zaferi uğrunda savaşıma hünerinin en yüksek kriteridir.

Partinin yönetici rolü

Daha XX. yüzyılın eşiğinde, Bolşevik Partisi, reformistlere karşın, bir sosyal devrim partisi olarak belirdi. Bu devrimi komünizmin tam zaferine ulaştırmayı amaç edindi. Objektif düşünceli her kişi, memleketimiz tarafından geçilen yolu tahlil ederken, Bolşeviklerin eylemlerinin Oktobr Devrimi zaferi ve yeni toplum kuruluşu başarıları için en önemli koşulları oluşturduğunu kendiliğinden kavrayacaktır. Oktobr kazanımlarının savunulmasına ve sağlamlaşmasına, SŞCB'nde sosyalizmin tam ve kesin zaferinin sağlanmasına, ülkenin üretim güçlerinde ve sosyalist toplumsal ilişkilerde Sovyet halkının komünizmin yüksek aşamasını kurmaya girişmesine elverişli bir gelişmeye ulaşılmasına partinin yönetimi imkân vermiştir.

Coşkun devrimler, dünya savaşları, çetin sınıf çarpışmaları, ekonomik ve kültürel alanda muazzam ölçülerdeki kuruculuk atılımlarıyla geçen elli küsur yıl boyunca yüzbinlerce ve milyonlarca insan, partinin yönetimi altında sayısız engelleri de aşarak dünyayı yenilemenin devrimci bayrağını taşıyabildiklerine göre, bu partinin toplumu yenibaştan kurmada ne büyük bir devrimci güce sahip olması, politikasının ne kadar sağlam bir bilimsel temele dayanması, yığınlarla ne kadar geniş ilişkiler kurması gerektiğini tasavvur etmek zor değildir.

Bunu belirtmenin özellikle önemi vardır, çünkü burjuvazinin SBKP tarihiyle uğraşan nice «uzman»ı, sağ ve «sol» revizyonistlerle elbirliği yaparak, sosyalizm ve emperyalizm arasında ideolojik mücadelenin bütün keskinliğiyle devam ettiği bu zamanda, SBKP'nin devrimci, yaratıcı tecrübesinin çekici gücünü sarsmak veya hiç değilse zayıflatmak maksadıyla onun tutum ve eyleminde «zayıflık» ve «hata» arama çabasına düşmüşlerdir.

Zamanımızda komünizm eleştiricisi geçinen ve objektif düşünceli bilgin veya «gerçek» devrimci maskesine bürünenler arasında, partinin sosyalist toplumda artık rolünü tamamladığını ve güya bundan böyle sosyalizmin gelişmesine yeni atılım kazandırabilecek başka tipten bir örgüt gerekli olduğunu ilân edenler de vardır. Bu gibi düşüncelerin burjuva-sınıfsal veya dönek cibilliceti apaçık meydandadır. Bu «teorisyenler», komünist ve işçi partilerinin yönetici rolünü zayıflatmayı ve enisonu yoketmeyi hedef tutarak, sosyalist ülkelerin Marksizm-Leninizm prensiplerinden «kurtulmalarını» ve seçtikleri yoldan «pragmatik evrimler» yardımıyla sapmaya başlamalarını isterlerdi.

Partinin yönetici rolünün zayıflaması veya ortadan kalkması, temelinin çökmesi demektir. Geçmişin ve günümüzün tecrübesi, SBKP'nin bütün tarihi, ancak Marksçı-Leninci partinin işçi sınıfını ve tüm emekçi halkı sosyalizm ve komünizmin zaferine ulaştırmaya yetenekli olduğuna tanıklık etmektedir. Ve proletaryan

partinin yönetimini ve sınıfsal bir politika izlemesi gereğini reddeden kimse, F. Engels'in belirttiği gibi, kendini «...proletarya hareketinin dışına atmış olur ve küçük burjuva sosyalizmi saflarına düşer» (K. Marks ve F. Engels, Toplu eserleri, c. 18, s. 263). Bu çeşit «sosyalizm»in «savaşçı-ları»nın gerçek rolü, artık birçok memleketin tecrübesiyle geniş ölçüde bilinmektedir. Örneğin, Rusya'da menşevikler ve es-er'ler de sosyalizmden pek çok bahsediyorlardı; fakat iktidarı ele geçirme ve sosyalizm kuruculuğuna fiilen katılma olanağı ortaya çıkınca, toplumu sosyalistçe yeni-baştan kurma hareketinin başına geçen komünistlerin partisine burjuvaziyle birlikte karşı durarak bütün varlıklarıyla teslimiyetçi olduklarını gösterdiler, ve yığınlar tarafından da haklı olarak defedildiler.

Birçok memlekette, kendilerini «gerçek», «demokratik sosyalist» sayan küçük burjuva partileri temsilcileri, reformistler defalarca iktidara gelmişlerdir ve şimdi de iktidarda bulunmaktadır, fakat köklü sosyal-ekonomik, sosyalist dönüşümler yapma gereği ile yüzyüze geldiler mi, bunlar iflâs etmiş politikacıya dönmüşlerdir ve dönmektedirler.

Dememiz odur ki, tarih, işçi sınıfının devrimci partisi, onun yönetici rolü olmaksızın — ve hele komünistlere sırt çevrilerek — sosyalizm kuruculuğu yapılabildiğine ve bunda başarı sağlandığına dair henüz bir örnek verilebilir değildir. Diğer taraftan, sosyalist ülkelerin tarihsel deneyi de, ancak Marksist-Leninist mevzilerde sebatlı olan komünist partilerinin işçi sınıfını ve bütün emekçileri sosyalist ve komünist dönüşümler yolundan ilerletme yeteneğine sahip politik kuvvet olduklarını ispat etmektedir.

Bilindiği gibi, bazı sosyalist ülkelerde, işçi sınıfı partisinin yanı sıra, proleter olmayan emekçi tabakalarının partileri de vardır ve bunlar eylemlerini geliştirmeye devam etmektedirler. Sosyalist gelişme yolunu kabul eden bu partiler komünistlerle işbirliği yapıyor ve onlarla birlikte halk cephesine giriyorlar. Bu durumda, demokratik partiler, her hangi bir muhalefet gücü olarak değil, komünist partilerinin müttefiki olarak hareket ediyorlar. Onlar, ödevini baskıcılık veya kumandacılıkla değil, yığınlar arasındaki moral ve politik itibarına dayanarak yerine getiren komünist partilerinin yönetici rolünü gönüllü olarak kabul ediyorlar. Sosyalist toplumun politik sistemine giren partiler arasındaki karşılıklı ilişkiler, tarafların çıkarlarına karşılıklı saygı ve karşılıklı güven temeli üzerinde kurulmuş bulunuyor. Komünist ve demokratik partiler arasında işbirliği, işçi sınıfının yönetimi altında sosyalist toplumu kurmakta olan işçilerin, köylülerin, aydınların ve diğer emekçi tabakalarının oluşturdukları birliğin politik ifadesidir.

Sosyalizm ve komünizmi kurmada komünist partisinin yönetici rolü, ister tek partili, ister çok partili sistemde olsun, işçi sınıfının, tarihin kendi akışı içinde devrimin ve yeni toplum kuruculuğunun öncüsü durumuna yükselmesinin, emekçilerin, bütün ilerici güçlerin temel çıkarlarının ifa-

decisi haline, Marks'ın deyişle «bağrında insanlığın uyanışını gizliyen» sınıf haline gelmesinin yasal sorucudur (K. Marks ve F. Engels, Toplu eserleri, c. 16, s. 336).

Yeni toplum kuruculuğu, her sosyalist memlekette, onun somut tarihsel özelliklerinin şartladığı biçimler içinde gerçekleştiriliyor. Fakat somut biçimlerin çeşitliliği, bütün bu memleketler için ortak olan yasallıklara tâbi kılınmıştır. Bu yasallıklar arasında, Marksist-Leninist partinin yönetici rolü başta gelir. Bunu da, sosyalist üretim ve toplumsal ilişkiler sisteminde, dolayısıyla politik hayatta işçi sınıfının yöneticilik durumu belirlemektedir. İşçi sınıfı asıl kendi partisi vasıtasıyla, sosyalizm ve komünizmin biçimlenme ve gelişmesi üzerinde kesin bir etki yapmaktadır.

Partinin yönetici rolünü gerçekleştirme biçim ve yöntemleri elbette değişmez değildir; toplum gelişmesinin her yeni aşamasıyla bunlar da boyuna yetkinleşiyor. Fakat tecrübemizin gösterdiği gibi, gelişmiş sosyalizm koşullarında bu yetkinleşme, hiç de partinin eylem ve etki alanını — onun iktidardan «ayrılma»sı veya (sahte sınıf-dışı demokrasi hatırına) «politik plüralizm» tohumları ekilmesi bahanesiyle — daraltma fikrine hizmet eden «sosyalizmin demokratizasyonu» taraftarlarının dilden düşürmedikleri yönde olmuyor. Gerçekte, toplumda dönüşümler yaratma ödevlerinin ölçü ve karmaşıklığının artmasıyla partinin rolü azalmıyor, daha da büyüyor. Bu koşullarda, parti örgütlerinin eylemine yenilikçi ruhu, yüksek aktivite, örgütleme ustalığı, emekçileri komünizm kuruculuğunun bütün kaynaklarından en iyi biçimde faydalanmaya yöneltme hüneri sinmiş olması çok önemlidir.

SBKP, gerek tarihsel perspektifle, gerekse XXIII. Kongreden beri yaşadığımız dönemde, Sovyet halkının başarılı politik yöneticisi, örgütçüsü olarak, ideolojik eğitici ve esinleyici olarak kendini göstermiştir, göstermeye devam etmektedir. Onun bu rolü pratik hayatta en etraflı ve etkin biçimde gerçekleşmiştir.

Yığınların politik önderi

Komünist partisi, yönetici rolünü, her şeyden önce, Marksist-Leninist teori ve halk yığınlarının pratik tecrübesi temeli üzerinde bilimsel olarak esaslandırılmış bir politika hazırlamak ve uygulamakla gerçekleştirir. Bu politika, toplumsal gelişmenin ihtiyaçlarına cevap verecek niteliktedir. Parti, aynı maksatla, esas ekonomik, sosyal-politik, ideolojik ve örgütsel ödevleri ve bunların karşılıklı bağlarını tesbit eder. Bu ödevlerin çözümü de, gerek toplumsal hayatın ayrı ayrı alanlarında, gerekse tümüyle toplumda gelişmeyi hızlandırır.

Bilimsel olarak esaslandırılmış politikanın hazırlanması, parti yöneticiliğinin ayrılmaz bir bölümüdür. V. İ. Lenin, daha Sovyet egemenliğinin ilk yıllarında, yeni proletaryanın yönetimi ve eğitim sistemi içinde parti

politikasının büyük önemini belirterek şunları yazdı: «Edindiğimiz bütün tecrübe gösteriyor ki, bu dâva son derecede ciddidir ve bundan ötürü partinin yönetici rolünün kabulünden yana olmalıyız» ve bu konuda «komünist partisi politikasının yönetici durumu açıkça kabul edilmelidir» (c. 41, s. 402).

Partimiz geçtiği bütün aşamalarda Lenin'in bu öğütlerini gözönünde tutarak hareket etti. Ülkenin sanayileştirilmesini, köy ekonomisinin kolektivizasyonunu ve kültür devrimini öngören SBKP politikasının ne derecede uzağı gören ve bilimsel temele dayanan bir politika olduğu apaçık anlaşıldı. Esasen, memleketimizin kısa tarihsel süreler içinde modern bir sanayi devleti haline gelmesini, sosyal-ekonomik, politik ve mânevi hayatta, bilim ve tekniğin birçok alanında batının gelişmiş kapitalist memleketlerini geride bırakmasını bu politikaya borçluyuz. Ve bu politika sayesinde ki, Sovyetler Birliği faşist saldırganları hezime uğratabilmiş ve sosyalizmle mücadelesine bir dakika bile ara vermiyen dünya emperyalizmi karşısında tutunabilmiştir.

SBKP'nin başarıları, daha ziyade, onun titiz bir sınıfsal politika uygulamasıyla, savaş ve zafer yıllarının sınamasından geçmiş Marksist-Leninist doğrultuyu ardıcıl olarak izlemesiyle açıklanabilir.

SBKP, esas gelişme dönemlerine uygun üç program hazırlamıştır. Bu programların her birinde, partinin politik doğrultusu, işçi sınıfının ve emeçilerin yeni toplum kuruculuğu mücadelesinin şu veya bu aşamasına uygunlukla bilimsel olarak esaslandırılmıştır. Esas gelişme dönemlerine uygun ilk program sosyalist devrimi gerçekleştirme, ikincisi sosyalizmi kurma programı olmuştur ve şimdi de komünizm için mücadele programı gerçekleştirilmektedir.

Partinin kongreleri, Merkez Komite'sinin plenumları, program hükümlerini hareket noktası yaparak, partinin ve halkın şu veya bu tarihsel döneme ilişkin ödevlerini tesbit etmektedirler. XXII. Kongrece kabul edilen SBKP Programı'nda formüle edilmiş olan komünizm kuruculuğu esas doğrultuları — komünizmin maddi-teknik temelini yaratılması, komünist toplumsal ilişkilerin biçimlenmesi, yeni insanın eğitilmesi — SBKP MK'nin diğer plenumları ve XXIII. Kongre tarafından da her bakımdan geliştirilmiştir. Böylelikle, çeşitli aşamaların nitel özgüllükleri ve çözölen problemlerin karmaşıklığı gözönünde tutularak, partinin Leninci genel doğrultusunun ardıcılığı ve kuşaktan kuşağa intikali sağlanmaktadır.

1966—70 yıllarında, parti, yığınların politik yöneticisi sıfatıyla çok yanlış bir eylem gösterdi. Komünizmin maddi-teknik temelini yaratmayı, onun zaferi için

Kongresince belirlenen ekonomi politikasını hayata geçirmek için olağüstü çabalar harcadı. Ödev, bilim ve tekniğin ulaşımlarından etraflı

olarak faydalanmak, toplumsal üretimin endüstriyel gelişmesini sağlamak, onun etkinliğini ve emek verimini artırmak suretiyle, sanayide daha ileri gelişmeyi, köy ekonomisinde yüksek ve kararlı gelişme tempolarına ulaşmayı ve bu sayede de halkın hayat düzeyini hissedilir derecede yükseltmeyi teminat altına almaktır.

Bu ödevlerin çözümünde ulaşılan başarılar az değildir. 1966—70 beş yıllık plânında, sanayi üretiminin $\frac{0}{0}$ 47—50 artırılması, iç orantının iyileştirilmesi öngörülmüyordu. Bu hedefe ulaşıldı. Bundan başka, tüketim malları üreten kolların gelişme tempolarının artırılması ve üretim araçları üreten kolların gelişme tempolarıyla eşitlenmesi hedef tutuluyordu. Bu alanda da büyük başarılar sağlandı. Partinin politikasının çok önemli bir sonucu da, ulusal gelirin artış hızının yükseltilmesi oldu. 1961—65 yılları döneminde ülkenin ulusal geliri $\frac{0}{0}$ 37 oranında artmışken, son beşyılıktaki bu artış (henüz kesin olmıyan ön hesaplara göre) $\frac{0}{0}$ 50'ye yaklaştı.

Köy ekonomisinde önemli bir ileri adım atıldı. 1970 Lenin jübile yılında, memleketimizin tarım tarihinin en yüksek zahire verimi elde edildi. Şüphe yok ki, biz bu alanda henüz çözülmemiş birçok problem olduğunu da anlıyoruz. Parti, köy ekonomisinde üretimin, bu alanda bütün süreçlerin entanziflenmesi suretiyle, kolhoz ve sovhozların maddi-teknik temelini sağlamlaştırma ve işçilerin verdikleri emeğin sonuçlarına karşı maddi ve mânevi ilgilerinin artırılması yoluyla daha ileri geliştirilmesi için savaşıyor. SBKP Merkez Komitesi ve bütün parti organları bu sorunlar üzerinde daimi bir dikkatle duruyorlar.

Üretim güçlerinin serpilip gelişmesi, SSCB'nin ekonomik temelini — sosyalist mülkiyetin — hem genel halk — devlet, hem kooperatif-kolhoz sektörlerinde sağlamlaşması ve daha da gelişmesi sonucuna ulaştırdı.

Geçen beşyılıktaki, parti, bilimsel-tekniksel ilerleme ve ekonominin bütün kollarında süreçleri entanziflenme temeli üzerinde ekonomik reformu gerçekleştirmek ve tüm toplumsal üretimin etkinliğini artırmak için büyük işler başardı. Ekonomik reform, ekonominin merkezleştirilmiş plânlı yönetimi sisteminin, işletmelere üretim eyleminin operatif sorunlarında ve mal-para ilişkilerinden daha verimli biçimde faydalanmada yeteri kadar geniş hareket serbestliği tanınmak suretiyle yetkinleştirilmesine de yardım etti. Bundan başka, partimizin politikası, kendiliğinden — gelme ekonomik gelişme propagandası yapan mâhut pazar sosyalizmi övgücülerinin tavsiyelerine en kesin biçimde karşı koymuştur ve karşıkoymaktadır.

SSCB'nde Sekizinci beşyılığın sonuna doğru, sanayi işletmelerinde yeni plânların ve ekonomik teşvik koşullarının uygulanması esas hatlarıyla başarılıdır. Ekonominin yapıcılık, ticaret ve diğer kollarında birçok işletme artık yeni usule göre çalışmaktadır. Reform dinamik bir süreçtir. Onun gelişmesinde yeni çözümler aranmakta, işletmelerde, ayrı kolları,

tüm halk ekonomisinde çalışma usul ve yöntemleri yoklamadan geçirilmektedir. Bu yoklamada elverişsizliği anlaşılan usul ve yöntemler terkedilmekte, olumlu sonuç verenler de korunmaktadır. Bir başka deyişle, reformun ana prensipleri, sosyalist ekonomi sisteminin isteklerine göre durmadan yetkinleştirilmektedir.

SBKP, üstlendiği yüksek görevini, halka fedakârca hizmette, onun maddi refah ve kültürünün yükselmesiyle sürekli olarak ilgilenmekte görmektedir. Bu, SBKP MK. Genel Sekreteri L. I. Brejnef'in belirttiği gibi, partimizin sistemli ve sürekli olarak gerçekleştirmekte olduğu politikanın esas hedefi ve anlamıdır. Şu kanıtlar çok şeyler söylemektedir: Beş yıllık plânda halkın reel gelirlerinin % 30 artırılması öngörülmüş, uygulamada bu gelirler % 33 oranında artmıştır. Yarım milyar metre kareden fazla arazi üzerinde yapılar kurulmuş, geniş tüketim malları üretimi çoğalmıştır. Halk eğitimi durmadan iyileştirilmekte, hâlen nüfusun 1/3'ü çeşitli dallarda öğrenim yapmaktadır.

Toplumsal-politik alanda, SBKP, Sovyet sosyalist demokrasi sistemini bütünüyle yetkinleştirme doğrultusu izliyegelmiştir ve izlemektedir.

Sosyalist demokrasiyi geliştirme, toplumsal hayatın birçok alanında hergünkü büyük pratik işlerden biridir. Bu işin doğrultu ve yöntemlerini emekçilerin çıkarları belirlemekte ve bunlar sosyalizmin esas isteklerine, gerçek halk egemenliğini daha da kökleştirme ihtiyaçlarına uygun düşmektedir.

Partinin XXIII. Kongresi, emekçi milletvekilleri sovyetlerinin rolünü her bakımdan artırma gereğini belirtmiş, ekonomik, kültürel kuruculuk ödevlerinin yerine getirilmesinde ve bunun denetiminde yetkilerini tamamiyle kullanmalarını, plân, finans, arazi sorunlarının çözümünde, yersel sanayi işletmelerinin yönetiminde, geçim koşullarında ve sosyal-kültürel kamu hizmetlerinde daha büyük inisiyatif göstermelerini kararlaştırmıştır. Kongrenin bu direktiflerinin yerine getirilmesinde, SBKP Merkez Komitesi ve yersel parti organları, her kademedен sovyetlerin çalışmalarının daha da canlandırılmasına ilişkin birçok önemli tedbirler almışlardır.

Her şeyden önce SSCB Yüksek Sovyeti'nin ve daimi komisyonlarının rolü arttı. Yüksek Sovyet, memleketin hayatına ve dış politikasına ilişkin büyük problemleri çözüyordu. Onun yasama fonksiyonu bir hayli yoğun çalışmalar gerektirdi ve verimli oldu. Bu konuda, en önemli yasama işlemlerinin hazırlanmasında, bunların halkça müzakeresine katılan milyonlarca yurttaşın kendi teklifleri ve eleştiri notlarıyla yardımda bulunmuş olmaları dikkate değer.

SBKP Merkez Komitesi'nin «Emekçi milletvekilleri köy sovyetlerinin çalışmalarını iyileştirme» konulu kararnamesi, yersel sovyetlerin aktifleştirilmesinde önemli bir rol oynadı. Yersel sovyetler kendi hak ve yetkilerini

daha tam kullanmaya, kolhoz ve sovhozların, yersel sanayi işletmelerinin ekonomilerinin gelişmesi üzerinde, ticaretin ve kamu hizmetlerinin örgütlenmesi, halk eğitimi ve sağlığı üzerinde daha büyük bir etki yapmaya başladılar.

Sovyetler, karakterleri bakımından yalnız devlet organı değil, aynı zamanda toplumsal organlardır. Milyonlarca yurttaş buralarda yönetme alışkanlıkları edinirler. Sovyetlerin geniş temsili karakteri, onların köklü bir halkçı temele sahip olduğuna, ne muazzam bir yığın enerjisi biriktirdiklerine ve bu enerjiyi komünizm kuruculuğunun en önemli kesimlerine yönelttiğine tanıklık eder. Bizim her kademedeki sovyetlerimizde, emekçilerin bütün sosyal gruplarının temsilcileri olan 2 milyondan fazla milletvekili vardır. Sovyetlerin çalışmalarına 25 milyon kadar aktivist katılmaktadır.

Meslek birliklerinin (sendikaların), Komsomol'un, kooperatiflerin, çeşitli yığın örgütlerinin, yaratıcı emekçi birlik ve derneklerinin gösterdikleri eylemin içeriği de zenginleşti. Bütün bunlar da Sovyet sosyalist demokrasisi sistemine giriyor ve komünizmin kurulmasına aktif olarak katılıyorlar. Toplumsal yığın örgütlerinin dalbudak örgüsü, partinin halkla bağlarını güçlendirmenin çok önemli aracıdır.

Sovyet devletinin bütün eylem alanları üzerinde, komünizmi kurmanın ve emekçileri yığınlar ölçüsünde birleştirmenin esas aracı sıfatıyla partinin yön verici etkisinin önemli derecede kuvvetlenmiş olması son yılların göze çarpan bir özelliğidir. Parti, bütün örgütlerinin, XXIII. Kongre'nin kararlaştırdığı üzere, kendilerine özgü örgütsel, iktisat, toplum organı ve kuru ne de dar görüşlü bir vesayete yol vermeden çalışmaları hususunda gayet dikkatli davranmıştır.

Sosyalist demokrasiyi geliştirmenin parti tarafından yönetimi üç yoldan — birincisi, devlet organları ve toplumsal kurumların eylemine temel olan politik doğrultuların ve direktiflerin tesbiti; ikincisi, yönetici kadroların seçimi ve dağılımı; üçüncüsü, yürütümün yoklanması ve direktiflerin nasıl yerine getirildiğinin kontrolü — yürütüle gelmiştir ve yürütülmektedir. Parti bu alanda da yepyeni tecrübeler edinmiştir. Fakat, diğer taraftan, sovyet sosyalist demokrasisinin daha da yetkinleştirilmesine, devlet disiplini ve bütün işçilerin sorumluluğunun artırılmasına, devlet ve iktisat yönetim mekanizmasının basitleştirilip masraflarının da azaltılmasına, onun eyleminde emeği bilimsel olarak örgütlemenin yerleştirilmesine devam edilmek üzere, çözüm bekleyen daha birçok önemli sorunlar vardır.

XXIII. Kongre'den sonraki yıllarda, SBKP, işçi sınıfı ile kolhozcu köylüler arasındaki birliği, yani sovyet düzeninin politik temelini sağlamlaştırmaya

devam ediyordu. Partinin yönetimi altında, işçi sınıfı, kolhoz köylüleriyle birlikte, komünizmin maddi-teknik temelini kurulması, Sovyetler ülkesi politik düzeninin ve savunma gücünün sağlamlaştırılması dâvasına çözümleyici bir katkıda bulunmaktadır.

Komünizm kuruculuğuna işçilerin ve köylülerin saflarında Sovyet aydınları da aktif olarak katılmaktadırlar. Halktan çıkan bu aydınlar, partinin yöneltici etkisi altında, halka sadakatle hizmettedirler. Temel çıkarların ve hedeflerin ortaklığı ile birleşik, sarsılmaz sosyal ve moral-politik beraberlikle kaynaşık olan işçi sınıfı, kolhozcu köylüler ve Sovyet aydınları bu yıllarda SBKP etrafında çok daha sıkı kenetlenmişlerdir.

Parti, emekçileri Sovyet yurtseverliği ve proleter enternasyonalizmi ruhunda eğitiyor, her türlü nasyonalizm ve şovinizm belirtisini titizlikle bertaraf ediyordu. Bu çabalar, SSCB halkları arasında dostluğun daha da sağlamlaşması gibi mutlu bir sonuç verdi. Sovyet birlik cumhuriyetleri arasındaki üretim-ekonomi bağları daha çok kuvvetlendi.

Böylelikle, partinin, XXIII. Kongre kararlarını yerine getirme yolundaki çok yanlı ve çeşitli eylemi hayırlı semereler verdi. Ülkenin ekonomik gücü arttı, emekçilerin yaşama düzeyi yükseldi, SSCB toplumsal-politik düzeni çok daha sağlamlaştı. En önemli sonuçlardan biri de, halkın politik önderi sıfatıyla SBKP'nin rolünün artması oldu. Bunu, parti politikasının ve onu gerçekleştirme yöntemlerinin halkça anlaşılmış olması, Sovyet insanların tecrübelerine, emek ve devrim geleneklerine cevap veren bu politikayı ve yöntemleri halkın kendi öz malı olarak benimsemesi gerçeği açıklamaktadır. Bu, bir yandan da, partinin, tesbit edilmiş genel doğrultuyu izlerken, aynı zamanda toplumsal gelişmenin olgunlaşmış problemlerini görmesinin, bunların en iyi çözümünü arayıp bulmasının, hayatın ve komünizm kuruculuğu pratiğinin yeni ihtiyaçlarını süratle karşılamasının sonucudur.

Emekçilerin örgütüsü ve eğiticisi

Komünizm, emekçilerin yaratıcı çabalarının ürünüdür. Sosyalist toplum ne ölçüde başarıyla gelişirse, ileri sürülen ödevler o nispette karmaşıktır ve aktif yaratıcı eyleme o kadar yeni ve daha büyük yığınlar celbedilir.

Politikanın tesbiti ve işlenmesi birincil önem taşıyan bir sorundur. Ne var ki, toplumun gelişmesine ilişkin objektif ihtiyaçları doğru biçimde yansıtan en iyi politika bile, yığınlar arasında hergünkü canlı örgütsel ve eğitsel çalışmayla desteklenmediği takdirde, gerekli sonuçları veremez. SBKP XXIII. Kongresi bu gerçeğe önemle işaret etmiştir.

Partinin örgütsel çalışmasında ağırlık merkezi, emekçilerin kolektiflerinde, yani sanayi işletmeleri, yapıcılık öbekleri, sovhozlar, kolhozlar, kurumlar ve okullardadır. Buralarda, parti taban örgütlerinin girişimleri,

komünistlerin insanları teşvik etme ve peşlerinden götürme, yığınların çıkarlarıyla yaşama, yeni olanı, perspektif açarı vaktinde farketme ve destekleme kabiliyet ve yetenekleri değme bir kuvvetle belirmektedir. Geçtiğimiz yıllarda, parti yönetim organları, taban örgütlerinde çalışmaların iyileştirilmesi için epey çaba harcadılar.

Partinin yığınlarla bağlarını pratikte kuvvetlendirmek birçok yönde karmaşık ve çeşitli işlerin başarılmasını gerektirir. Bunlar arasında da, ekonomik gelişme plânlarının hazırlanması, yürütümün kontrol ve denetim işlerine emekçileri çekme, toplumsal örgütlerin yöneticileri ve bunların yürütme kurulu ile olağan danışma toplantıları, propaganda ve ajitasyon başta gelir.

Sosyalist yarışları, daha önceki yıllarda olduğu gibi, geçtiğimiz plân döneminde de, yığınların çalışma enerjisini geliştirmenin en önemli aracı olmuştur. Bu yarışlar, özellikle şimdi, SBKP XXIV. Kongresi hazırlıkları münasebetiyle gerçekten bütün halkı kapsayan bir nitelik kazanmış bulunuyor. Bu harekete önyak olan seçkin kollektifler, teknik ilerleme için, toplumsal üretimin etkinliğini ve emek verimliliğini artırmak için mücadelede parlak örnekler ortaya koyuyorlar. Ve her zamanki gibi, yarışanların en önünde komünistler yer alıyor.

Parti, bütün kendi örgütlerinden, kadroların seçiminde, dağılımında ve eğitilmesinde Leninci gelenek ve prensipleri gözetmelerini istemektedir. Parti komiteleri, politik yönetim organları olarak, insanlarla çalışma, vasıflı ve enerjik işçileri parti, sovyet, iktisat ve toplum eyleminin bütün halkalarında yönetim mevkilerine yükseltme hüner ve yeteneklerini artırmak için ısrarla çalışmaktadırlar.

Komünizmin düşmanları, sosyalist ülkelerin yönetici kadroları ile kapitalist devletlerin yönetim tabakası arasındaki ilkesel sınıfsal farkı gözlerden saklamaya çalışarak, SSCB'inde güya bir elit tabakanın yaratılmakta olduğuna dair kasıtlı uydurmalarla dolu çeşitli «teori»ler ileri sürmektedirler. Burjuva ideologlarının ve onların ağzını kullanan revizyonistlerin, bu gibi hücumlarıyla, yöneticilerle yığınlar arasına kama sokmak, sosyalist toplumun insanlarını karşılıklı yabancılaşmayla zehirlemek amacı güttüklerini anlamak zor değildir. SBKP'nin, Sovyet devletinin bütün tarihi, kadroların oluşmasında, işçi sınıfının ve kolhozcu köylülerin en aktif temsilcileri olan kabiliyetli halk yöneticilerinin hazırlanmasına büyük bir önem verilmiş olduğunu göstermektedir. İşçileri ve köylüleri sorumlu mevkilere yükselten parti, yönetme sanatını kavramalarında, bilgi ve tecrübelerini artırmalarında kendilerine yardım etmektedir. İşte, halkla sağlam ilişkileri olan nice seçkin üretim komutanları, parti ve sovyet fonksiyonerleri hep bu çevreden yetişmişlerdir. Sıradan bir emekçinin büyük bir yöneticiliğe yükselmesi, bizim birçok yurttaşımız için tipik bir olaydır. Netekim, bölge ve yöre komiteleri sekreterlerinin, birlik cumhuriyetleri komünist partileri

MK üyelerinin, bakanlar kurulu vü bölge yönetim komiteleri başkanlarının % 80'inden fazlası işçi ve köylü kökenlidirler. SSCB'nin devlet komiteleri başkanlarının ve bakanlarının % 70'i yönetim alanındaki çalışmalarına birer işçi veya köylü olarak başlamışlardır. Bilimsel araştırma ve proje enstitüleri direktörlerinden çoğunun biyografileri de aynen böyledir.

XXIII. Kongreden sonraki yıllar, partinin ideolojik çalışmalarında yeni bir atılım, onun yığınlar üzerindeki düşünsel-politik etkisinin bütün araç ve biçimlerini yetkinleştirme dönemi olmuştur. Emek insanlarının bilincini körletmek amacını güden burjuva propagandasından farklı olarak, Komünist Partisi'nin düşünsel-eğitsel çalışmaları, bu insanların politik bilinç düzeyini yükseltme, bilimsel görüş çevrenini genişletme hedefine yöneltilmiştir. SBKP, ideolojik cepheyi bütün boyutlarda geliştirirken, V. İ. Lenin'in «yığınların bilincini geliştirme . . . bizim bütün işimizin temeli ve ana muhtevası olarak kalıyor» şeklindeki ikazını kılavuz edinmektedir. Parti, Sovyet insanlarında yıllar yılı mücadele ve çalışma sonucu olarak yaratılan yüksek sosyalist bilinçlilik ve örgütlülük vasıflarının sapasağlam yerleşmesi için büyük çabalar harcamaktadır. Memleketin ve kendi emeği ürünlerinin sahibi olan Sovyet insanında, emek ve savaş kahramanlığına hazır devrimci ve yaratıcının çok değerli vasıfları gelişmiştir. Yoldaşlık, yurduyla övünme, düşünce genişliği, SSCB'nde komünizm kuruculuğunun enternasyonal anlamını derinliğine kavrama, Sovyet insanlarının bugün olağanüstü önem taşıyan karakter çizgileridir. Parti, geçtiğimiz yıllarda bu çizgilerin korunması, sürdürülmesi, derinleşme ve zenginleşmesi için çabalarına ara vermemiştir. Bununla beraber, parti, düşünsel-eğitsel çalışmalardaki yetersizlikleri de görmekte, bürokratism, çıkar düşkünlüğü ve asalaklık belirtilerine karşı mücadele yürütmektedir. Ve bu gibi belirtileri, sosyalist düzenin karakteriyle bağdaşmaz, topluma aykırı olgular saymaktadır.

İdeolojik önder ve eğitici sıfatıyla parti için, dedelerimiz ve babalarımızın başladıkları davayı devam ettirmekle yükümlü olan gençlik daima özel bir dikkat ve ilgilenme konusu olmuştur ve olmaktadır. Memleketimizde gençlik için çok elverişli çalışma, öğrenim ve dinlenme koşulları yaratılmıştır. Bütün bu dikkat ve ilgilenmeler, onun çelik gibi yetişmesini, yurdumuzda üretim güçlerinin daha da gelişmesi, ülkenin ekonomik ve askeri gücünün takviyesi, bilim, kültür ve sanatın gelişmesi için bütün enerji ve kabiliyetiyle çalışmaya hazır olmasını amaçlamaktadır.

Parti, komünizmi kurma ödevlerinin çözümü için yığınları seferber etmek suretiyle kendi teorik eylemini de güçlendirmektedir. SBKP MK'nin son yıllarda kabul edilen bütün dokümanlarında teori ve pratik ayrılmaz bir bütün olarak belirlemektedir. SBKP, diğer kardeş partilerle birlikte, SSCB'nin, bütünüyle dünya sosyalist sisteminin, uluslararası komünist ve işçi

hareketinin, halkların ulusal kurtuluş savaşının tecrübesini derinlemesine tahlil ve genelleme temeline dayanarak, bugün devrimci sürecin, barış, demokrasi, ulusal bağımsızlık, sosyalizm ve komünizm savaşının ortaya koyduğu ana sorunları işlemektedir. Felsefe, politik ekonomi, bilimsel komünizm, parti tarihi, parti kuruluşu ve diğer toplum-bilim dallarında aktüel problemlerin işlenmesinde göze çarpar bir canlanma vardır. Bunda, SBKP MK'nin «Toplumsal bilimleri daha ileri geliştirme ve komünizm kuruculuğundaki rollerini artırma tedbirlerine dair» kararı önemli bir rol oynamıştır.

Son yıllarda parti propaganda ve ajitasyonu da iyileştirildi. Burada ana hedef, daha önce de olduğu gibi, en geniş yığınları K. Marks, F. Engels ve V. I. Lenin'in tekmil fikir hazinesiyle, komünist partilerinin kolektif düşüncelerinin ürünü olan teorik hükümlerle en yakından temasa getirmektir. Parti, Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin 50. yıldönümü, K. Marks'ın 150. doğum yıldönümü, V. I. Lenin'in doğumunun 100. yıldönümü ve F. Engels'in 150. doğum yıldönümü hazırlık ve kutlamaları sırasındaki propaganda ve ajitasyon çalışmalarında büyük bir tecrübe edinmiştir.

Partimiz, basın organlarının, radyo ve televizyonun çalışmasıyla ilgili karmaşık sorunlara, edebiyat ve sanatın keskin ve o nispette nazik problemlerinin çözümüne esaslı ve operatif, dikkatli ve aynı zamanda ilkesel bir tutumla yaklaşma tecrübesini de artırmıştır. Bütün bu ideolojik alanlardaki çalışanlarda parti mevzilerinin daha da kuvvetlenmesi SBKP'nin önemli bir başarısıdır.

Partinin güçlenmesi ve gelişmesi

Komünizmi kurma süreci içinde Marksist-Leninist partinin yönetici rolünün büyüyüp artması objektif bir yasallıktır. Fakat bu öyle kendiliğinden-gelme, otomatik bir süreç değil, bütün komünistlerin hedefe yönelik bilinçli ve enerjik eylemlerinin sonucudur. Parti, işçi sınıfının ve bütün halkın öncülüğü görevini, kendi örgütünün daha sağlam, daha dayanıklı ve kenetli olması nespetinde başarıyla gerçekleştirebilir. Parti yeni toplumun kurulması süreci içinde gelişen canlı bir politik organizmdir. Sosyal-ekonomik alanda, Sovyet halkının sınıfsal yapısında ve mânevi yaşantısında oluşan değişimleri, parti sürekli olarak ve yasallıkla yansıtmaktadır. Memlekette elli yılı aşkın sosyalist gelişme süreci temeli üzerinde oluşan ekonomik, sınıfsal, ideolojik-politik değişimler sosyal tabanı genişletmiş ve sağlamlaştırmış, Komünist partisi'nin büyümesini ve daha ileri gelişmesini sağlamıştır.

SBKP XXIII. Kongresinden sonraki yıllarda, gelişmiş sosyalist toplumda sosyal-politik ve ideolojik birliği daha da güçlendirme koşulları içinde Komünist Partisinin bütün halkın öncüsü olarak eylemde bulunması gözle görülür bir gerçek olmuştur. Bu olay, onun artık işçi sınıfının partisi

olmaktan çıktığı anlamına gelmez. Hayır, parti, şimdiye kadarki gibi, hedefleri, ödevleri ve idealleriyle, hem de sınıfsal karakteriyle eskisinin aynıdır. Bütün iş, sosyalizmin zaferiyle, işçi sınıfının ideolojisi ve son hedeflerinin Sovyet halkı tarafından kesinlikle benimsenmesinde ve bunların artık halka malolmuş bulunmasındadır. SBKP'nin toplumsal anlam ve önemi değerlendirilirken, bu gerçeği gözden kaçırmak yasallığa aykırı düşer.

SBKP, yönetici rolünü artırmak için bütün reel olanaklara sahiptir. O on dört milyonluk bir komünistler ordusudur; işçi sınıfının, kolhozcu köylülerin ve Sovyet aydınlarının öncüsü onun kadrosunu teşkil etmektedir. Bir yandan partinin sosyal temelini genişlemesi, öte yandan halk arasındaki itibarının durmadan artması, yüzbinlerce ve milyonlarca yeni Sovyet yurttaşının onun saflarına katılma emellerini güçlendirmiştir. Bir partinin üye sayısının önemi elbette az değildir. Üye sayısı, partinin yığınsallık derecesini, halk arasında ne derece kök saldıgını gösterir. Ama, bu böyle olsa da, SBKP kendi örgütlerini, ille de sayıca artışa kuvvet vermeye yönelmiyor. SBKP'ye göre, işin esası, nicel terkipten önce nitel terkihi iyileştirmeye önem vermek, komünistlerin öncülük rolünü, fikir yapısını, prensipçiliğini, kendi örgütünün ve tümüyle partinin eyleminden sorumluluk duygularını yükseltmek olmuştur ve parti bugün de bu yoldan yürümektedir.

Leninci demokratik santralizm prensipi, SBKP'nin örgütsel yapısının ve bütün iç hayatının ötedenberi kılavuz prensibidir ve böyle olmakta devam etmektedir. Bu prensip gereğince, partide aşağıdan yukarıya bütün yönetim organları sistemli olarak yapılan seçimler sonucunda görevlendirilmekte ve bütün biçimleriyle (aşağıdan yukarı ve yukarıdan aşağı doğru) hesap verme usulü uygulaması iyileştirilmektedir.

SBKP, bilindiği gibi, daha XX. Kongresi'nde, iktidarı kötüye kullanmalara, sosyalist demokrasinin ve devrimci yasallığın ihlâline yol açabilen hatayı, yani kişiyi putlaştırmayı kesinlikle suçlamıştır. Aynı zamanda, toplumsal gelişme yasalarını ve kolektif organların kanısını küçümseyen, bilimsel yönetimin yerine keyfi kararları koyan sübjektivizmi de reddetmiştir. SBKP, bu olumsuz sürçmelerden kaçınmanın garantisini, Leninci parti ve devlet hayatı normlarının gözetilmesinde, eleştirii ve öz eleştirinin gelişmesinde, kolektif yönetim prensibinin ardıcıl olarak gerçekleştirilmesinde, yığınlarla bağların kuvvetlendirilmesinde görmektedir.

Sovyet sosyalist toplumunun politik örgütü sistemi içinde parti mekanizmasının işlemlerini iyileştirme sorunları bizim için daima ön plânda gelmektedir. Hayat bir yerde durmuyor. Sosyalist toplumsal ilişkilerin komünist ilişkiler haline gelmesi, toplumun bütün politik örgüt mekanizmasının ve her şeyden önce parti yöneticiliği biçim ve yöntemlerinin sürekli ve kesintisiz olarak yetkinleştirilmesini gerektiriyor.

Parti, kendi yönetim organlarının çalışmasını kolektif temeli üzerinde iyileştirmek için ısrarlı çabalar harcamaktadır. Parti toplantıları, taban örgütlerinden SBKP MK'ne kadar bütün kademelerde parti komiteleri plenumları gitgide daha büyük rol oynamakta; parti komiteleri büroları çalışmalarının örgütlenmesi kolektif prensip müzakereleri ruhunda yetkinleştirilmekte; ortaya çıkan sorunların incelenmesi ve görüşülmesinde, alınan kararların yerine getirilmesinde parti aktifinin en geniş ölçüde işe koşulmasına çalışılmaktadır. Yönetim organlarının çalışması hakkında komünistlere bilgi vermenin daha iyi örgütlenmesi, partinin eyleminde çok olumlu ve önemli bir çizgidir. Komitelerin ve büroların seçimler-arası dönemdeki eylemleri hakkında hesap vermeleri artık bir sistem haline gelmektedir.

Bununla beraber, parti, kolektif yönetim paravanı ardında işçilerin kişisel sorumluluğunu hiçe indirmeyi amaçlıyan «kaygısız kolektiflik» havası yaratma yeltenişlerini de kesinlikle reddetmektedir. Parti, kolektifliği Leninci ruhta anlamakta; herkesin belirli bir işten sorumlu olması, ve bunun, alınan kararların yerine getirilişini titiz, açık, sistemli biçimde yoklamakla aranması gereğini kaçınılmaz saymaktadır.

SBKP Merkez Komitesi, aktif eleştiri ve öz eleştiriyi, parti-içi demokrasi-nin aracı olarak, tartışmalar için, görüş ve tecrübe değiş-tokuşu için gerekli bir unsur olarak, kadroları komünistlerin uyarı ve önerilerine karşı dikkatli davranma ruhunda eğitmenin önemli bir aracı olarak her bakımdan geliştirmek için ardıcıl bir çaba göstermektedir.

Komünizm kuruculuğuna girişen SBKP, ülkenin savunma gücü ve yeteneğini takviye için, emperyalizmin entrikalarına karşı sosyalizmi savunma sorunu üzerinde daima dikkatle durmakta ve bunda sosyalist devletin yalnız ulusal ödevini değil, aynı zamanda sınıfsal ve enternasyonal ödevini görmektedir. Sovyetler Birliği barış dâvasını ardıcıl olarak savunmakta, başlarında Amerikan emperyalizminin bulunduğu emperyalist devletlerin saldırgan politikasına karşı kesin bir mücadele yürütmektedir. Sovyet insanları, dünyanın diğer bütün halkları ile birlikte, Amerikan emperyalistlerinin Viyetnam'da giriştikleri iğrenç harbi, İsrail'in Arap halklarına alçakça saldırısını şiddetle kınamaktadırlar. SSCB, halkların ulusal kurtuluş savaşına yalnız politik ve mânevi destek göstermekle kalmamakta, aynı zamanda çeşitli maddi yardımlarda bulunmaktadır.

SBKP, enternasyonal ödevini kavramış olarak, sosyalist ülkelerin sınıksız kenetlenmesi ve aralarında işbirliğinin genişletilmesi için, dünya komünist hareketinin birliği için mücadelede ısrarlı çabalar harcamaktadır. Bu parti, kendini, dünya komünistleri ordusunun kollarından biri, henüz denenmemiş komünizm yolunu açmak gibi şerefli, fakat çetin ve sorumlu bir ödevi tarihin iradesiyle üstlenmiş bir müfrezesi saymaktadır. Marksist-Leninist öğretiyi donanmış, koca bir tarihsel tecrübe hazinesine, halkın

destek ve güvenine sahip olan SBKP, bu tarihsel ödevini yerine getirmekte azimlidir. İşte, komünizm toplumunu kurma mücadelesinde yeni bir aşama teşkil edecek olan XXIV. Kongresine de bu azimle hazırlanmaktadır.

V. İ. Lenin'in SBKP hakkında söyledikleri

Partimizin adı, bizim tam komünizme doğru gitmekte olduğumuzu yeterli bir açıklıkla göstermektedir. (c. 36, s. 66).

Kovuşturmada metin olalım ve bilinçli işçilerin yargısından, partimizin yargısından en küçük bir şüpheyi düşmiyelim. Biz partiye inanıyoruz, onda çağımızın aklını, namus ve vicdanını görüyoruz; devrimci enternasyonalistlerin uluslararası birliğinde işçi sınıfının kurtuluş hareketinin biricik teminatını görüyoruz (c. 34, s. 93).

Rusya, işitilmemiş acılara ve sayısız kurbanlara, eşi görülmemiş devrimci kahramanlıklara, akla durgunluk veren bir araştırma, öğrenme ve pratikte sınama enerjisi ve fedakârlığına, hayal kırıklıklarına, Avrupa'nın tecrübesini yoklama ve karşılaştırmalara sahne olan yarım yüzyıllık tarihindeki ıstıraplarıyla Marksizmin gerçekten biricik devrim teorisi olduğunu anlamıştı. Çarlığın sebep olduğu yurt dışına sığınma kaçınılmazlığı sayesinde, devrimci Rusya, XIX. yüzyılın ikinci yarısında, dünyanın diğer her memleketindekinden çok daha zengin enternasyonal ilişkilere, devrimci hareketin dünyadaki biçimleri ve teorileri hakkında kat kat üstün bilgilere sahip bulunuyordu.

Öte yandan, bu granit teorik temel üzerinde ortaya çıkan Bolşevizm, tecrübe zenginliği bakımından dünyada eşi olmayan onbeş yıllık (1903—1917) bir uygulama tarihi yaşamıştır. Çünkü bu onbeş yıl boyunca, hiçbir memlekette, devrimci tecrübe, hareketin legal ve illegal, barışçı ve boralı, kapalı ve açık çalışma, derneksel ve yığınsal, parlâmenter ve teorik çalışmalar gibi değişik biçimlerinin birinden ötekine geçme sürat ve çeşitliliği bakımından, bu kadar çok, hattâ buna yaklaşık yaşantı geçirilmiş değildir.

Bizim ödevimiz, partimizin metanet, sağlamlık ve arılığını korumaktır. Biz, parti üyeliği unvan ve anlamını daha, daha ve daha da yükseltmeye çalışmalıyız (c. 41, s. 8).

Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi demokratik biçimde örgütlenmiştir. Bu, partide bütün işlerin, doğrudan doğruya veya temsilciler vasıtasıyla bütün üyeler tarafından, hak eşitliğiyle, hiçbir istisna yapılmaksızın ve bütün görevlilerin, bütün yöneticilerin, bütün parti kurullarının seçimle işbaşına gelmeleri, denetlenmeleri ve değiştirilmeleri esasına dayanılarak görülmesi demektir (c. 14, s. 252).

Başarılarımızın nedeni, partimizin ve Sovyet iktidarının, her yeni güçlüğü ve yeni ödevi göstererek yüzünü doğrudan doğruya emekçi yığınlarına dönmesinde; yığınlara şu veya bu durumda niçin olanca güçleriyle sovyet işinin kâh bir yanına, kâh başka bir yanına abanmaları gerektiğini açıklama hünerimizde; devrimci gerilim yüklü çabaları önümüzdeki en önemli ödev üzerinde yoğunlaştırarak yığınların enerji, kahramanlık ve heyecanını yükseltme hünerimizdedir (c. 39, s. 305).

Biz, yirmi yıldan fazla bir zamandır partide mücadele ediyoruz; işçilere, partinin özel bir şey olduğunu, kendilerini fedaya hazır ve bilinçli kişiler istediğini, hatalar da yaptığını, ama bunları düzelttiğini, önümüzde daha ne kadar yol olduğunu ve ne gibi engelleri aşmamız gerektiğini bilmelerini istediği insanları etrafına topladığını ve yönettiğini sözle değil, eylemlerle ıspat etmiş bulunuyordu. Bu parti, işçileri aldatmıyor. Ve yerine getirilmeyecek vaatlerde bulunmuyor (c. 42, s. 252—253).

Biz geleceğin partisiyiz, gelecek ise gençliğindir. Biz aynı zamanda yenilikçiler partisiyiz, gençlik ise daima yenilikçilerin peşinden daha istekli yürür (c. 14, s. 163).

Yönetmek için, çelikleşmiş devrimci komünistlerden oluşmuş bir orduya sahip bulunmalısın. Böyle ordu vardır. Adı partidir (c. 42, s. 254).

Memleket en yüce dönüşümler yoluna koyulduğu zaman, bu memleketin ve bu memlekette üstüngelmış bulunan işçi sınıfı partisinin hizmeti, evvelce soyut ve teorik olarak ortaya konulan sorunlara bizim doğrudan pratik olarak yanaşmamızdır. Bu tecrübe unutulmayacaktır. Bu tecrübe, ne olursa olsun, Rus devriminin değişim ve serüvenleri ne kadar ağır olursa olsun . . . bu tecrübe elimizden alınmaz. O artık sosyalizmin kazanımı olarak tarihe geçmiştir ve geleceğin uluslararası devrimi kendi sosyalist yapısını onun üzerinde kuracaktır (c. 36, s. 383).

Biz şimdi uluslararası devrim üzerinde başlıca etkimizi ekonomi politikamızla yapıyoruz. Dünyanın istisnasız ve abartmasız bütün ülkelerindeki tüm emekçilerinin gözleri Sovyet Rusya Cumhuriyeti'ne çevrilmiştir . . . Mücadele, dünya çapında bu alana aktarılmıştır. Bu sorunu çözdük mü, o zaman dünya çapında muhakkak ve kesinlikle biz kazanmış olacağız (c. 43, s. 341).

Rakamlar ve kanıtlar

SBKP'nin üye sayısı

(Yılların 1 Ocak tarihleri itibariyle)

Y ı l	Toplam olarak komünistler (Üye ve aday üyeler)
1917 (Oktobr)	350 000
1929	1 535 362
1934	2 701 008
1941	3 872 465
1945	5 760 369
1956	7 173 521
1966	12 357 308
1970	14 011 784

SBKP üyelerinin parti stajı durumu

1 Ocak 1969'a doğru partide 10 yıla kadar staja sahip olanlar bütün üyelerin $\frac{0}{10}$ 47.9'unu, 11—30 yıl stajı olanlar $\frac{0}{10}$ 47.2'sini, 30 yılın üstünde staja sahip olanlar da $\frac{0}{10}$ 4.9'unu teşkil ediyordu.

Parti üyelerinin yarısından çoğu henüz kırk yaşını aşmamışlardır.

Parti taban örgütleri

Y ı l	Parti taban örgütleri sayısı	Fabrika parti örgütleri sayısı	Parti grupları sayısı
1941	184 238	23 842	27 433
1947	296 568	31 315	33 977
1956	351 249	76 058	122 243
1966	326 886	287 250	351 463
1969	359 942	329 986	411 714

Parti taban örgütleri üye sayısı bakımından da büyümüşlerdir. Örneğin, 1958 yılında sanayi işletmelerinde bir parti taban örgütüne ortalama 44 komünist düşerken, şimdi bu sayı 85'e, inşaat yerlerindeki örgütlerde aynı yıldan bugüne 30'dan 38'e, sovhozlarda 42'den 73'e, kolhozlarda 16'dan 45'e çıkmıştır.

SBKP üye ve aday üyelerinin sosyal terkihi
(Yılın 1 Ocak tarihi itibariyle ve yüzdeyle)

	1953	1956	1959	1961	1966	1969
İşçiler	32.1	32.0	32.6	33.9	37.8	39.3
Köylüler (kolhozcular)	17.8	17.1	17.4	17.6	16.2	15.6
Memurlar ve diğerleri	50.1	50.9	50.0	48.5	46.0	45.1

SBKP'de kadın üye sayısı
(Yılın 1 Ocak tarihi itibariyle)

Y ı l	Kesin veriler	Genel üye sayısına oranı
1920	45 297	7.5
1941	575 853	14.9
1946	1 033 115	18.7
1956	1 414 456	19.7
1966	2 548 901	20.6
1969	2 931 561	21.5

SBKP'nin ulusal terkihi
(1 Ocak 1969 tarihi itibariyle)

Toplam üye ve aday üye sayısı 13 639 891 *%/o 100*

	Kesin veriler	Oranı
Ruslar	8 389 942	61.5
Ukraynalılar	2 154 272	15.8
Belorusyalılar	464 411	3.4
Özbekler	245 374	1.8
Gürcüler	224 585	1.6
Kazaklar	219 690	1.6
Ermeniler	211 908	1.6
Azerbaycanlılar	181 152	1.3
Litvanyalılar	80 708	0.6
Letonyalılar	54 844	0.4
Moldavyalılar	51 623	0.4
Tacikler	51 226	0.4
Kırgızlar	41 634	0.3
Estonyalılar	41 232	0.3
Türkmenler	38 963	0.3
Diğer uluslar ve halk grupları	1 188 398	8.7

Komünist görevlilerin mesleklerine göre dağılımı
(Yılın 1 Ocak tarihi itibarıyla ve yüzdeyle)

	1956	1961	1969
Toplam görevli komünistler	100	100	100
Bunun içinde:			
Örgüt, kurum, daire, inşaat yeri, sovhoz ve bunların yapısal kollarının yöneticileri	14.0	10.4	8.1
Mühendis-teknisyen işçiler, köy ekonomisi uzmanları	18.2	26.4	36.8
İlim ve eğitim, sağlık, edebiyat ve sanat alanında çalışanlar	18.9	21.3	23.5
Ticaret dairelerinde, toplumsal yemekhanelerde, mübaya, ikmal ve sürüm işlerinde çalışanlar	4.8	4.9	5.5

Yüksek ve orta öğrenimli komünistler
(Yüzde olarak)

	Bitmemiş yüksek	Yüksek	Orta
1 Ocak 1927	0.8	—	8.6
1 Ocak 1941	6.2	1.9	15.1
1 Ocak 1956	11.2	3.6	22.2
1 Ocak 1969	18.0	2.5	32.8

Öğrenim derecelerine göre taban örgütleri sekreterleri
(Yılın 1 Ocak tarihi itibarıyla ve yüzdeyle)

	1947	1957	1969
Yüksek öğrenimli	8.8	12.5	33.9
Bitmemiş yüksek öğrenimli	—	8.0	5.9
Orta öğrenimli	26.2	31.0	44.6
Bitmemiş orta öğrenimli	24.0	29.7	13.7
İlk öğrenimli	41.0	18.8	1.9

Hesap verme toplantıları

Partinin 365 000 taban örgütünde, XXIV. Kongre arifesinde yapılan hesap verme ve seçim toplantılarına 12.5 milyon komünist ya da bütün üyeler toplamının $\frac{0}{100}$ 91'i katılmıştır. Bu sayı, beş yıl önce, XXIII. Kongre hazırlığı dönemindeki toplantılara katılanlar toplamından $\frac{0}{100}$ 5.5 daha fazladır. Bu toplantılarda yapılan müzakerelerde 3 milyon kadar üye söz almıştır. Taban örgütleri yönetim kurullarına iki yıl öncekinden daha fazla işçiler ve kolhozcular seçilmişlerdir.

Proletaryanın devrimci önderi

(Roza Lüksemburg'un yüzüncü doğum yıldönümü dolayısıyla)

Uluslararası komünist hareketi, barış ve demokrasi, sosyalizmin zaferi için savaşan bütün insanlar, bu yıl, Roza Lüksemburg'un yüzüncü doğum yıldönümünü kutlamaktadırlar.

Roza Lüksemburg, 1871 yılının Mart ayında, Polonya'nın o zaman Rusya kesiminde bulunan Zamotz (Zamoste) şehrinde doğdu. Daha pek gençken Polonya devrimci işçi hareketi saflarına girdi ve 1893 yılında, Polonya krallığı ve Litvanya Sosyal Demokrat Partisi'nin kurucularından biri oldu. Gericiler tarafından kovuşturulduğu için İsviçre'ye sığınmak zorunda kaldı, 1897'de Almanya'ya yerleşti. Bir yandan Polonya işçi hareketiyle sıkı bağlarını sürdürdü, öte yandan da, saldırgan Alman emperyalizmine karşı yürütülen çetin sınıf çarpışmalarına katıldı, Alman sosyal demok-rasisi içindeki oportünizme karşı mücadele etti ve Alman işçi hareketin-deki devrimci sol Marksistlerin seçkin bir önderi haline geldi.

Roza Lüksemburg, XX. yüzyılın başlangıcından itibaren, sosyalistlerin bütün uluslararası kongrelerine katıldı, 1903'de Polonya Krallığı ve Litvanya Sosyal Demokrat Partisi'nin temsilcisi olarak, İkinci Enternasyonalin Uluslararası Sosyalist Bürosu'na üye seçildi. Emperyalizmin yayılma ve harpçilik politikasına karşı ardıcıl mücadelesi, proletarya enternasyonalizmini güçlendirme uğrunda geceli gündüzlü çalışmaları, kendisine, uluslararası işçi hareketi içinde, oportünizme karşı olan devrimci güçler arasında büyük bir otorite kazandırdı.

İşçi sınıfını sömürü, soygun ve harpten kurtarmak için çalışanların ona saygı ve sevgileri arttıkça, irticayın ve uşaklarının bu devrimci kadına karşı iftiralari, hakaret ve kovuşturmaları da artıp şiddetleniyordu. Polonya krallığının ve özellikle emperyalist Kayzer Almanyasının idare organları, Roza Lüksemburg'u 1901, 1904, 1907, 1914, 1915 yıllarında ve 1916 ile 1918 arasında birçok defalar mahkemeye verdiler ve hapse mahkûm ettiler.

Birinci Dünya Harbi yıllarında Roza Lüksemburg, sağcı sosyal demok-rasi önderlerinin ihanetini, emperyalizmin mevzilerine geçişlerini lânetleyen, bütün devrimci güçlerin emperyalist harbe karşı mücadelede birleşmeleri için çalışan ve başlangıçta sayıca az olan grubun arasında bulunuyordu. 1917 Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin dünya çapındaki önemini ilk önce kavrayan uluslararası işçi hareketi yöneticilerinden biri de Roza Lüksemburg'tu. Hapisaneden yazdığı bir mektuba Oktobr Devrimi'ni «izleri yüzyıllar boyunca kalacak dünya çapında bir kahramanlık», olarak niteliyordu.

Roza Lüksemburg'un bütün hayatını adadığı dâva Büyük Oktobur'un etkileri altında, Almanya'da 1918 yılının Kasım ayında patlak veren devrimin ateşleri içinde şerefli ürününü verdi. Ardıcıl olarak Alman emperyalizmi ve militarizmine karşı savaşı, oportünizmin her çeşidiyle bütün bağlarını koparmış olan Roza Lüksemburg, Karl Libkneht ve diğer mücadele arkadaşlarıyla birlikte, 1918 yılının sonunda Alman Komünist Partisi'ni kurdu. Alman işçi sınıfının savaşçı Marksist-Leninist partisinin gelişmesi için sağlam temellerin atılmasına ve V. İ. Lenin'in önemle belirttiği gibi, gerçekten devrimci yeni bir enternasyonalin, Komünist Enternasyonalî'nin kurulması için gerekli koşulların yaratılmasına yardım etti.

İşçi hareketi saflarına katılışından, sağcı sosyal demokrasi önderlerinin kışkırtmasıyla Alman tekelci kapitalinin ve militarizminin kiralık kaatilleri tarafından Ocak 1919'da canavarca öldürülmesine kadar Roza Lüksemburg'un yaşam yolunu birkaç sözle şöyle özetleyebiliriz: O, işçi sınıfının dâvasına ve proletarya enternasyonalizmine bütün varlığı ile sâdıktı, Marksizm teorisinin korunması ve zenginleşmesine önemli katkılarda bulundu, devrimci güçlerin birleşmesi için olanca yetenek ve enerjisiyle çalıştı. Bu suretle, hem devrimci Alman, hem de uluslararası işçi hareketine önemli atılımlar kazandırdı. Marksist-Leninistler, Roza Lüksemburg'un anısını saygı ile anarlarken, onun hayat ve savaşından ibret dersleri almaktadırlar.

Roza Lüksemburg ve Marksist-Leninistler

Roza Lüksemburg, yeni evrensel tarihi çağın, emperyalizm ve proletarya devrimleri çağının başladığı dönemde, işçi hareketinin seçkin bir eylemcisi olarak yetişip yükseldi. O zamanlar, proletaryanın kurtuluşu savaşının bellibaşlı sorunları üzerinde, uluslararası işçi hareketi içinde çetin tartışmalar cereyan ediyordu. Çünkü, bu sorunların, Marks-Engels öğretisinin yaratıcı olarak geliştirilmesi temeli üzerinde ve değişen yeni koşullara uygun şekilde çözümlenmesi gerekiyordu. Yine bu sorunlarla bağlantılı olarak, işçi hareketini, kapitalist düzene uydurmaya ve sosyalizmi gerçekleştirmeye uğrındaki devrimci eylemlerinden vazgeçirmeye çalışan oportünist güçlere karşı yürütülen mücadele gitgide şiddetlenip yaygınlaşıyordu.

Yeni pratik tecrübelerin değerlendirilmesinde Marksizme dayanan ve oportünizme karşı çetin bir savaş açan V. İ. Lenin, yeni mücadele koşullarını tamamiyle aydınlattı ve dünyada yeni tipte ilk partiyi kurdu. Leninizm ve Bolşevik Partisi'nin dünya çapındaki tarihsel tecrübesi, uluslararası işçi sınıfının elinde, büyük önemi ve yenilmezliği dünya tarihinin tüm seyri boyunca doğrulanmış olan güçlü bir silâh haline geldi.

Roza Lüksemburg'un başlıca amacı, proletaryaya, tarihsel görevini gerçekleştirme yolunu, devrimle iktidarı ele geçirme yolunu, diktatör-

lüğünü ve sosyalizmi kurma yolunu göstermekti. Bu çalışmaları sırasında daima, Lenin'e, Bolşevik partisi'ne yandaş sınıfsal güçleri tamamiyle destekliyordu.

Daha, emperyalizm çağının ilk halk devriminden — Rusya'daki 1905—1907 devriminden — elde edilen tecrübelerin değerlendirilmesi üzerindeki tartışmalar döneminde o, Rusya işçi sınıfının uluslararası proletaryanın öncüsü haline geldiği gerçeğini savunuyordu. Halbuki, dünya çapındaki bu tarihsel gerçek, şimdi de yürürlüktedir ve revizyonistler tarafından o zamanlar olduğu gibi bugün de reddedilmektedir. Roza Lüksemburg, bu konudaki bir yazısında şöyle diyordu: «Fakat bugün, bütün ülkeler işçileri orduşunun başında, devrim dünyasının proletaryası olan *Rus proletaryası* bulunmaktadır. Bu proletaryanın devrimci çarpışmaları, tecrübeleri ve sorunları, bizim gelecekteki çarpışmalarımız için büyük bir tarihsel okuldur.» Roza Lüksemburg, bu okuldan, kendi ülkelerindeki savaş için gereken dersleri alıp benimsiyenler arasında bulunuyordu.

Fakat, yeni sorunları çözümlerken bazı teorik hatalar yaptı. Örneğin, proletarya partisinin rolü konusunda, ulusal sorunda, işçi sınıfının müttefikleri meselesinde. Teorik görüşlerde ve devrimci pratik eylemlerde, Marks ve Engels'in dâvasını devam ettiren V. İ. Lenin gibi olgunlaşamadı, ardıcılıkta gerekli başarıyı gösteremedi. Yeni koşullar içinde partiden ve işçi sınıfından talep edilen ideolojik ve örgütsel istekler konusunda Lenin'le Roza Lüksemburg arasında zaman zaman çetin tartışmalar oldu. Fakat bütün bunlar, Roza Lüksemburg'un tüm eylemlerinin devrimci — Marksist niteliğini, burjuva ideolojisinin ve oportünizmin bütün biçimlerine karşı amansız tutumunu değıştirmedi.

Emperyalistlerin, sağcı sosyal demokratların ve revizyonistlerin ideolojıları, dünya komünist hareketine, Sovyetler Birliği'nde gözler önünde bulunan sosyalizme ve sosyalist topluluktaki devletlere karşı mücadelelerinde Roza Lüksemburg'un otoritesinden yararlanmak için ısrarlı çabalar harcamaktadırlar. Bunlar, onun bazı sözlerini veya fikirlerini ve en başta bazı yanlış görüşlerini Marksizm-Leninizme karşı kullanmaktadırlar. Böylelerinin kanısınca Roza Lüksemburg, sosyalizmin «yeni modelleri» uğrunda mücadele edenlerden biri sayılmışıymış.

Yani Roza Lüksemburg, emperyalizme ve oportünizme karşı amansızca savaşmış olan bu devrimci kadın, onların, Marksizm-Leninizme karşı yürüttükleri savaşa, komünist partilerini ve sosyalist ülkeleri her ne pahasına olursa olsun «sosyal demokratlaştırma» çabalarına yardım etmemiş. İyi ama, düşmanların evdeki hesapları çarşıdakine uymuyor. Benzeri niyetler önceleri de tezgâhlanmış, fakat suya düşürülmüştür. Çünkü, ideolojik hasımlarımızın bu alandaki bütün davranışları, Roza Lüksemburg'un eylemlerinin özüne, işçi sınıfının dâvası uğrundaki mücadelesinin parti prensiplerine dayanan ardıcılığına taban tabana zıttır, onun yaratıcılığının tam bir kalpazanlaştırılmasıdır.

Roza Lüksemburg'la, komünizme karşı mücadelelerinde onun otoritesinden yararlanmaya çalışanlar arasında derin uçurumlar vardır. Böyleleri, onun otoritesinden yararlanmaya çabalarken, Roza Lüksemburg'un, devlet-tekel kapitalizmine karşı mücadelede bugün de aktüel olan son derecede önemli teorik hükümleri başta olmak üzere, fikirlerinin dayandığı özün sözünü dahi etmemektedirler. Roza Lüksemburg'la proletarya ve sosyalizm dâvası arasındaki kopmaz bağ, onun teorik ve pratik eylemlerinin başlıca niteliğidir. Ve bu, denebilir ki, hatalarından daha güçlüdür.

Vladimir İliç Lenin Roza Lüksemburg'a bir savaş arkadaşı gözü ile bakıyordu. Onun için şöyle demişti: « . . . hatalarına rağmen, o bir kartaldı ve kartal olarak kalmaktadır . . . » (c. 44, s. 422). Lenin, Roza Lüksemburg'un eserlerini ilk defa tarihsel-eleştirel yönden değerlendirmiş ve bu eserlerin, birçok kuşağa mensup komünistlerin eğitiminde çok yararlı olacağını, dünya komünist hareketinin teorik ve politik mirası arasında yer aldıklarını belirtmiştir. Roza Lüksemburg'un eylemleri, öyle bir evrensel-tarihi dönüşümün yapılmasına yardım etmiştir ki, bunun sonucunda sosyalizm, bugün yeryüzünün üçte birinde gerçekleşmiştir.

Zamanımızdaki devrim hareketi, Roza Lüksemburg'un özelemlerini, halkların kapitalist sömürüden, sömürgeci ve ulusal kölelikten, militarizm ve şovinizmden, kültür alanında da emperyalist barbarlığından kurtuluşunu gerçekleştirmektedir. İnsanlığın barışçı sosyalist geleceği uğrunda mücadelede Roza Lüksemburg'un fikirlerinden yararlanmak, yalnız komünistlerin yasal politik, moral ve tarihsel haklarıdır. Onun savaş arkadaşı Karl Libkneht'in şu sözlerini hiçbir zaman unutmuyacağız: « . . . çelimsiz vücudunda bu derecede ateşli ve büyük bir kalbi, bu derecede cesur ve parlak bir zekâyı taşıyan . . . bu kadın, insanlık kültürü tarihinde şerefli bir yer alacaktır; halbuki . . . militarist barbarlığın kahramanları nefretle anılacak veya unutulacaklardır.»

Militarizme ve emperyalist harbine karşı ardıcıl savaş

Roza Lüksemburg'un anti-emperyalist eylemleri, kendisinin yirmi yıl kadar saflarında bulunduğu devrimci Alman işçi hareketine sıkı bağlarla bağlıdır. 1898 yılında Alman sosyal demokrasisine girdiği vakit; kapitalizm Almanya'da da emperyalist aşamasına geçmiş bulunuyordu. Alman emperyalizmi, XX. yüzyılın başından itibaren yeryüzünün harp yolu ile kendi yararına yeniden bölüşülmesi için çaba harcamaya başlamıştı. Memleketin toplumsal yaşamına militarizm ve şovinizm yön veriyordu. Devlet egemenliğinin bütün araçları — polis kuvvetleri, adalet organları ve ordu — işçi sınıfına ve onun ekonomik ve politik örgütlerine karşı kullanılıyordu. İşçi sınıfının özelemleri terörle boğulmak isteniyordu. Alman militarizmi, halklar için elle tutulur bir tehlike haline geliyordu.

Roza Lüksemburg, Karl Marks ve Fridrih Engels'in mirasına dayanarak (daha 1899'da) militarizmin emperyalizm için taşıdığı önemi ilk defa açıklayanlar arasında yer aldı. Ona göre militarizm, egemen sınıflara şu üç neden yüzünden gerekliydi: « . . . birincisi, rekabet halindeki «ulusal» çıkarların diğer ulusal grupların çıkarlarına karşı mücadele aracı olarak; ikincisi, mali sermaye için olduğu gibi, sanayi sermayesi için de son derecede önemli bir yatırım metodu olarak; üçüncüsü de, memlekette emekçi halka karşı sınıfsal egemenlik aracı olarak . . . » Roza Lüksemburg, emperyalist çelişkilerin keskinleşmesi süreci içinde militarizmin bütün iç ve dış politika olaylarını belirliyen bir sistem, uluslararası bir etken haline geldiğini daha yüzyılımızın başında gördü. O böyle bir gelişmenin egemen sınıflarda demokratik hakları sınırlama ve yoketme hırsı uyandırıldığını öngörülükle tesbit ediyor ve şu uyarıda bulunuyordu:

«Dünya ekonomisinin gelişmesi, dünya pazarında rekabetin genel karakteri ve keskinleşmesi, militarizmi ve marinizmi, bütün büyük devletlerin gerek dış, gerekse iç hayatının en önemli alanlarında dünya politikası aracı haline getirmiştir. Fakat dünya politikası ve militarizm hâlen bir yükseliş eğilimi gösteriyorsa, bu, burjuva demokrasisi bir düşüş çizgisi izlemeye başlayacak demektir.»

Roza Lüksemburg'un, yeni çağda kapitalist toplumun politik üstyapısındaki esas yasal değişimi, yani emperyalist sistemin cibilliyetine özgü olarak demokrasinin reddini anlama yönünde attığı ilk kesin adımı bu olmuştur.

R. Lüksemburg, artık alabildiğine saldırgan yunker-burjuva emperyalizminin yarattığı Almanya'da gözle görülür biçimde belirlemekte olan gericilik eğiliminin kuvvetlenmekte oluşu üzerine dikkati çekiyordu. Ve bu koşullarda, oportünistlerin yaptığı gibi, işçi sınıfını sendikalar ve dernekler yardımıyla «kamu kontrolü»nü gerçekleştirme olanağına yöneltenlerin, devletin sınıfsal karakterini ve proletaryanın sınıf örgütü olarak sendikaların ödevlerini tamamiyle inkâr eder duruma düştüklerini söylüyordu.

R. Lüksemburg, militarizme karşı, demokrasi ve barış için mücadelenin, işçi sınıfının kurtuluş uğurunda yürüttüğü politik savaşın organik bir parçası olduğu sonucuna vardı. Şöyle diyordu: «Gerek kapitalist devletin, gerekse burjuva sınıfının iktidarı ve egemenliği militarizmde son biçimini almaktadır ve sosyal-demokrasi ona karşı *ilkesel* bir savaş yürüten biricik parti olduğu için, militarizme karşı *ilkesel* savaş, sosyal-demokrasinin *aslına* uygun düşmektedir. Askeri sisteme karşı mücadeleden vazgeçmek, *pratikte*, genellikle şimdiki toplumsal düzene karşı mücadele gereğinin inkârına yol açar.» Burjuva ve sağcı sosyal-demokrat ideologlarının, şimdi R. Lüksemburg'un bu anti-emperyalist mücadelesini ve her şeyden önce bunun sınıfsal özünü sükûtle geçiştirmeleri rasgele değildir. Onlar,

bu devrimci kadının bu eyleminin, devlet-tekel egemenliği sistemine ve militarizme karşı bugünkü savaş bakımından ne büyük aktüelliği, teorik ve pratik önemi olduğunu pekâlâ bilmektedirler. Ve işte bundan ötürü, Roza Lüksemburg'un yaşam ve eylem hikâyesi kitabının en esaslı sayfalarından birini koparıp atma yelteniş, tarihsel gerçek üzerinde kasıtlı bir sahteciliktir.

Roza Lüksemburg'un pek bir büyük hizmeti de, işçi sınıfının barış savaşı ile son amacı sosyalizm uğrunda savaşı arasında yeni çağ için son derecede önemli olan bağıntıyı saptamış olmasıdır. O, uluslararası işçi hareketinde, militarizme ve emperyalist harbe karşı savaşa ardıcıl olarak yön veren temel güçlere mensuptur. Onun etkisi altındadır ki, II. Enternasyonal'in Paris kongresi (1900), gençlik arasında anti-militarist propaganda örgütlenmesini, sosyalist temsilcilerin bütün parlâmentolarda harp ihtiyaçları için hiçbir ödeneğin kabulüne asla yanaşmamakla ve militarizm yükünün artmasına karşı çıkmakla, harp tehlikesi karşısında ise bütün memleketlerde protesto hareketleri örgütlemekle yükümlü tutulmalarını kararlaştırmıştır.

Roza Lüksemburg, II. Enternasyonal'in Ştuttgart Kongresi'nde (1907), harbe karşı mücadelede, proletarya devriminin arifesi olan emperyalizm çağının gereklerine göre proletaryanın ödevlerinin somutlaştırılması için V. I. Lenin'le beraber mücadele etti. Lenin'in ve R. Lüksemburg'un, keza Martof'un ek teklifleri de gözönünde alındıktan sonra A. Bebel tarafından formüle edilen kararın en önemli paragrafı şuydu: «Harp ilânı tehlikesi belirlediği takdirde, ilgili memleketlerin işçileri ve parlâmentolardaki temsilcileri, harbin patlak vermesini önlemek için elbette-sınıf savaşının sertleşmesine ve genel politik duruma göre değişen ve şiddetlenen gerekli tedbirler alarak — ellerinden gelen çabayı göstermek zorundadırlar. Eğer harp yine de patlak verirse, onlar bu takdirde harbin bir an önce sona ermesi için mücadele etmeli, harbin doğurduğu ekonomik ve politik bunalımdan halk yığınlarında politik bilinç uyandırmak ve sermayeciler sınıfı egemenliğinin düşüşünü çabuklaştırmak maksadiyle faydalanmak için bütün güçleriyle çalışmalıdırlar.» Karar oybirliğiyle kabul edildi. Anti-emperyalist mücadelenin önünde yeni çağın muhtevasına uygun bir devrimci perspektif açması dolayısıyla bu kararın program değerinde önemi vardı.

Roza Lüksemburg, Ştuttgart kararında formüle edilen ödevde bütün hayatınca sadık kaldı. Avrupa halklarının müthiş bir felâkete sürükledikleri dönem boyunca R. Lüksemburg, emperyalizmin insan düşmanı karakterini amansızca demaske ediyordu. O, kapitalist toplumun gerçek çehresinin harpte daha açıklıkla kendini gösterdiğini söylüyor ve bu toplum hakkında bütün daha sonraki tarihsel gelişmenin doğruladığı şu öldürücü karakteristiği çiziyordu: «Rezil, ar-namus yoksunu, kana bulan-

miş ve kiri kabuk bağlamış . . . işte böyle çıkıyor ortaya burjuva toplumu, ve o gerçekten de böyledir. O kültür, felsefe ve ahlâk, âsâyiş, barış ve hukuk devleti maskelerine bürünerek kırıttığı zaman değil, canavar dolandırıcı, anarşizm cadılarının hırsız yatağına döndüğü, kültürü ve insanlığı kırıp geçiren veba felâketi haliyle gerçek kişiliğindedir . . . »

Sürekli olarak kovuşturulan ve hapse atılmak tehlikesi başlarından eksik olmıyan Roza Lüksemburg, Karl Libkneht ve diğer fikir arkadaşları, sözle ve kalemlle emperyalist harbe karşı mücadelelerini sürdürdüler. «İspartak Grubu»nda birleşen ve Almanya'da harp aleyhtarı devrimci harekete baş olan bu savaşılar, Bolşeviklerle ve öteki devrimci güçlerle birlikte, ancak işçi sınıfının harbi sona erdirmek, emperyalizm ve militarizmi yoketmek için yürüttüğü devrimci savaş sonucunda barış ve demokrasinin gerçek olabileceği prensibini hareket noktası yaparak eylemde bulundular. R. Lüksemburg şunları yazdı: «Bu dünya harbi, barbarlığın tekrarlanmasıdır . . . Biz bugün, ya emperyalizmin zaferi ve eski Roma'da olduğu üzere her türlü kültürün mahvı, halk kırımı, yıkım, yozlaşma büyük mezarlıklar, ya da sosyalizmin zaferini, yani uluslararası proletaryanın emperyalizme ve onun metodu olan harbe karşı bilinçli savaş eylemini seçmek durumundayız.»

Demokrasi ve sosyalizm'savaşı

Roza Lüksemburg'un mali sermayeye, militarizme ve emperyalist harbe karşı mücadelesi, revizyonizm ve oportünizme karşı yürütülen çetin çarpışmalardan ayrılmaz. O Alman ve uluslararası işçi hareketinde, işçi sınıfı içinde burjuva akımı olan oportünizmin ne büyük bir tehlike teşkil ettiğini çabuk kavıyan militanlardan biriydi. O da, oportünizmin, proletaryanın sınıfsal öngütü olarak sosyal-demokrasinin politik başınabuyrukluğunu yoketmeye ve işçi sınıfını, burjuva parlâmentarizmi araçlarıyla emperyalist devlete entegre etmeye çalıştığını açıkça gördü. Revizyonizm ve oportünizme karşı mücadelede, Marksist teoriyle devrimci proleter sınıf politikasını diyalektik bütünlüğü içinde savundu.

Oportünistler ve reformistler burjuva demokrasisini idealize ediyorlardı. R. Lüksemburg, tam tersine, bütün parlâmenter hayallere karşı mücadele ediyordu. O, burjuva demokrasisinin kapitalistlerin devlet iktidarının özel bir biçimi olduğu ve bu yüzden uzlaşmaz sınıf çelişkilerini ve sınıf çatışmalarını hiçbir suretle ortadan kaldırmadığı hakkındaki Marksist görüşü kesinlikle destekliyordu. Aynı zamanda, burjuva demokrasisinde proletaryanın savaşını geliştirmek için elverişli koşullar bulunduğu kanısındaydı. Ve burjuva-demokratik haklarının özünü boşaltma ve bunları yoketmenin tekelci sermayeye özgü bir eğilim olduğuna işaret ederek, emperyalizmde demokrasinin kaderinin işçi sınıfının eylemine her zamankinden daha çok bağlı olduğuna dair Marksist görüşü geliştiriyordu. Bununla ilgili olarak, 1910 yılında Kayzer Almanyasında cumhuriyet için mücadele yürütülmesi

isteğini ortaya attı. Devrimci nitelikteki bu isteği şöyle belirtmişti: «Cumhuriyet şiarı bugün Almanya'da, demokratik «halk devleti» gibi güzel bir hayalden veya büyük hayallar peşindeki politik doktrinerlikten alabildiğine daha büyük bir şeydir; bu şiar militarizme, marinizme, sömürge politikasına, yunkerlerin egemenliğine, Almanya'nın pruslaştırılmasına karşı mücadele için pratik bir çağrıdır; egemen gericiğin bütün birbirine bağlı olgularına karşı bizim yürüttüğümüz günlük savaşın sonuçlarının parlak bir genellemesinden ibarettir.»

R. Lüksemburg, bir yandan da, işçi sınıfının demokratik haklar ve diğer istekler uğrunda mücadelesini sadece bunların çerçevesiyle sınırlamayı ve devrimci perspektiften yoksun etmeyi amaçlayan apartünistçe çabalara karşı çıkıyordu. Demokratik cumhuriyet isteğini ileri sürerken, bu en yakın amaç uğrunda savaşın sosyalizm savaşının yerini alamıyacağını ve işçi sınıfının durumunu esaslı olarak değiştiremeyeceğini, zira burjuva demokrasisi ile sosyalizmin birbiriyle uyuşmayan kavramlar olduğunu belirtiyordu. O, burjuva demokrasisinde, proletaryanın doğrudan doğruya seçim listelerinden ve parlamento oylamalarından faydalanarak bu demokrasiyi reformistlerin hesap ettikleri gibi yavaş yavaş sosyalizm haline getirebileceği görüşünü kabul etmiyordu. Demokrasi ile sosyalizmin ilişkisi hakkında böyle bir revizyonist görüşü Marksizm üzerinde sahtecilik sayıyor, ona işçi sınıfını aldatma deneyi, kapitalist düzeni koruma çabası gözüyle bakıyordu.

R. Lüksemburg, sınıfsal savaşın ana sorununun iktidar sorunu olduğu, toplumu sosyalistçe yeni baştan kurmanın burjuva devlet iktidarını devrimci yolla devirmeyi ve proletaryanın egemenliğini kurmayı gerektirdiği kanısındaydı. Bundan ötürü de, Rusya'da sosyalist devrimin zaferini hararetle selâmlamıştı. Fakat hapiste bulunması ve daha ziyade burjuva basınından bilgi edinmek zorunda bırakılması yüzünden, ilk izlenimlerine dayanarak Oktobr Devrimi deneyini teorik bakımdan genelleme çabalarında başarılı olamadı, proletarya diktatörlüğü ile sosyalist demokrasinin diyalektik birliğini anılamadı. O proletarya diktatörlüğü hakkındaki Marksist öğretiyi kayıtsız-şartsız kabul ediyordu, fakat ilkin bu diktatörlüğün «sınırsız demokrasi» olması gerektiğini sanıyor, üstüngelen işçi sınıfının yokolup gitmemek için, sömürücüleri sınıf olarak baskıya almak, köylülerin ve diğer emekçi tabakaların gönül rızasıyla sosyalizm raylarına geçmelerini ve halk yığınlarının yeni toplumu yaratma çabılarına katılmalarını sağlamak üzere kendi devlet egemenliğini kurması gerektiğini anlamıyordu.

Kısa bir süre içinde, her şeyden önce de Almanya'daki Kasım Devrimi deneyi sayesinde, R. Lüksemburg bu gibi yanılmalarından silkinibildi — onun fikirleri üzerinde sahtecilik yapanlar bunun sözünü etmezler — ve V. İ. Lenin'in görüşlerine yakın görüşlere varabildi. Netekim, 20 Aralık

1918'de şunları yazdı: «Bugün demokrasi mi, yoksa diktatörlük mü olacağı söz konusu değildir. Tarihin gündeme getirdiği mesele şudur: Burjuva demokrasisi mi, yoksa sosyalist demokrasi mi? Zira proletarya diktatörlüğü sosyalist anlamda demokrasidir. Proletarya diktatörlüğü (kapitalist kâr ajanlarının gerçeği kasten tahrif ederek iddia ettikleri gibi) bombalama, tedhiş, isyan, «anarşi» değildir; sosyalizmi gerçekleştirmek, kapitalist sınıfın servetlerine el koymak üzere bütün siyasal iktidar araçlarının proletarya çoğunluğunun iradesi kavramı gereğince, yani sosyalist demokrasi ruhunda kullanılması demektir.»

R. Lüksemburg, yalnız sosyalist demokrasinin halk yığınlarının gerçek demokrasisi olduğu kanısındaydı. O, 1918 yılı sonunda devrim ve karşı-devrim arasındaki çarpışmalarda, Alman işçi sınıfına, burjuva karşı-devriminin zorkullanımına proletaryanın devrimci zorkullanımı ile karşıkoyma yolunu gösterdi. Kaleme aldığı «İspartak Birliği» program tasarısında şu satırlar vardı: «Birleşik emekçi yığınlarının devrim ödevleri için bütün siyasal iktidarla silâhlanması proletarya diktatörlüğüdür ve bundan ötürü gerçek demokrasidir. Halkı aldatmayan demokrasi, kendi yaşamsal sorunlarını parlâmenter yolla müzakere etmek üzere ücretli kölenin asgari bir eşitlikle kapitalistin yanında, köy proleterinin de yunkerin yanında oturdukları yerde değil, ancak proletaryanın milyonluk yığınlarının tüm devlet iktidarını . . . egemen sınıfların başına indirmek üzere nasırlı ellerine aldıkları yerde, evet, yalnız orada vardır!»

Görülüyor ki, emperyalistlerin, sağcı sosyal-demokrat ve revizyonistlerin ideologları, R. Lüksemburg'u «demokratik sosyalizm» mücahidi göstermek ve bu temel üzerinde onun fikirlerini Marksizm-Leninizme, Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'ne karşı koymakla gayet çirkin bir sahtecilik yapmaktadırlar. R. Lüksemburg, açılan yeni evrensel-tarihi çağda, bütün ülkelerde «proletarya diktatörlüğü, sosyalizmi gerçekleştirme» sorununun ortaya çıktığını kabul ediyordu. Ve bunun içindir ki, Rusya'da devrimci hareketi sadece burjuva devrimiyle, Çarlığın devrilmesi ve burjuva cumhuriyetinin kurulmasıyla sınırlama çabaları içinde emperyalist burjuvaziyle aynı mecrada birleşen Rus oportünistlerine karşı olduğu gibi, Alman oportünistlerine karşı da savaşıyordu. Onların görüşlerini gerici sayıyordu.

R. Lüksemburg'un şu satırlarını da okuyalım: «Böyle bir durumda, Belşeviklerin daha en başta demokrasiyi kurtarabilecek ve devrimi ilerletebilecek biricik taktiği ilân etmeleri ve çelik gibi bir disiplinle uygulamaları tarihsel bir hizmet sayılmalıdır. Bütün iktidarın yalnız işçilerin ve köylü yığınlarının elinde, sovyetlerin elinde toplanması, bu tedbir, devrimin karşılaştığı güçlükleri yenmenin gerçekten de biricik çaresiydi; bu tedbir kördüğümünü kesip atan, devrimi çıkmazdan kurtaran ve onun daha sonraki engelsiz gelişmesine yol açan kılıç darbesiydi. Lenin'in partisi, bu tedbiri almakla, Rusya'da devrimin o ilk dönemdeki gerçek çıkarlarını

doğru biçimde anlıyan biricik parti, devrimi ileri götüren biricik unsur, yani bu anlamda gerçekten sosyalist politika yürüten biricik parti olduğunu gösterdi.» R. Lüksemburg, devrimci hareketin tarihsel öncü gücü sıfatıyla Bolşevik Partisi'nin rolünü açıkça kavramaktaydı. Netekim şöyle diyordu: «Batı sosyal-demokrasisinde yetersiz olan devrimci eylem yeteneği ve şerefi, Bolşeviklerin varlığında en dolgun biçimde canlanmıştır. Onların Ekim ayı ayaklanması yalnız Rus devriminin gerçek kurtuluşu değil, aynı zamanda uluslararası sosyalizmin şerefine de kurtuluşu olmuştur.» R. Lüksemburg, «Bolşevizm»i, pratik devrimci sosyalizmin, işçi sınıfı siyasal iktidarının kazanılması yolunda ileri doğru hareketin sinonimi sayıyordu.

İşte bundan ötürü, Roza Lüksemburg, Karl Libkneht ve diğer fikir arkadaşları, bu tecrübeye dayanarak, Almanya'da Kasım Devrimi olayları içinde en önemli sonucu, yani Alman işçi sınıfının emperyalizme karşı, oportünizmin bütün türlerine karşı mücadelede savaşçı bir devrimci partiye muhtaç olduğu sonucunu çıkarmakta isabet gösterdiler. R. Lüksemburg «Rote Fahne»nin 29 Kasım 1918 tarihli sayısında şunları yazdı: «Bugün, bu yüce durumun ödevlerini başarabilecek bir sosyalist partinin Alman proletaryasına baş olması gereklidir. Yarım-yamalak, belirsiz ve silik partinin devrimde yeri yoktur.»

1918 sonu ve 1919 yılı başlarında, Karl Libkneht ve Roza Lüksemburg'un başında bulundukları Alman Komünist Partisi («İspartak Birliği») kuruldu. Bu olay, Alman halkının ve Alman işçi hareketinin tarihinde dönüm noktası oldu. AKP, Almanya'da, programı (ki tasarısını R. Lüksemburg hazırladı) devrimin ana sorunlarına Marksistçe cevap veren ve halka yaşamsal problemlerinin çözüm yolunu gösteren biricik partiydi.

Tarihin gidişi, Alman Komünist Partisi'nin bu büyük önderlerinin kaatillerini ve bu kaatillerin emperyalist efendilerini suçlayan V. İ. Lenin'in öngördüğü oluşmayı izledi. O şöyle diyordu: «Dünya proleter Enternasyonal'inin en iyi kişilerinin, uluslararası sosyalist devrimin unutulmaz önderlerinin kanı, dirim değil, ölüm savaşı için işçilerin yeni yeni yığınlarını çelikleştirecektir. Ve bu savaş da zaferle sonuçlanacaktır» (c. 37, s. 460).

Roza Lüksemburg, sosyalist Alman Demokratik Cumhuriyeti'nde bizim için hem tarihtir, hem şimdiki zamandır; hem vasiyettir, hem de bu vasiyetin yerine getirilmesidir.

E. Dil, A. Laşitsa, G. Radçun

Uruguay Komünist Partisi halkın birliği için savaşıyor

NİKO ŞVARZ

11–15 Aralık 1970 günlerinde, Montevideo'da, Uruguay Komünist Partisi'nin XX. Kongresi yapıldı. Bu kongre, ilerici ve demokratik bir hükümeti işbaşına getirmek için emperyalizme karşı savaşta halk yığınlarının birliğini daha da sağlamlaştırma aşamasının başlangıcına raslıyor. Böyle bir hükümet, ülkede oligarşinin ve ABD emperyalizminin egemenliğini sağlayan iki partili sistemin alternatifi olarak düşünülmektedir. UKP Merkez Komitesi Birinci Sekreteri Rodney Arismendi'nin raporunda şöyle deniliyor: «İktidarı ele geçirme olanağı, reel ve potansiyel bir yakın perspektif olmaktadır.»

Yeni politik durum

Ülkenin politik hayatındaki değişimler kongre delegelerinin konuşmalarının ana konusuydu. Uruguay'ın çeşitli politik örgütleri, kongreye, doğmakta olan halk birliği cephesine katılmaya hazır olduklarını bildiren dostluk mesajları gönderdiler.

R. Arismendi'nin raporunda şu satırlar yer alıyor: «İşçi sınıfının ve halkın, toprak ağaları oligarşisine, kodaman kapitalistlere ve yurdumuza musallat baş zâlim yanki emperyalizmine karşı ısrarlı ve sürekli savaşında daha yüksek bir aşama başlıyor. Ülkede yeni bir politik durum yaratabilecek kesin zaferler elde etmek için reel bir olanak beliriyor. Demokratik, ilerici ve yurtsever bir hükümeti işbaşına getirmenin önşartları olgunlaşıyor. *Yurdumuzda demokratik dönüşümler programını gerçekleştirebilecek ve ulusal egemenliği yeniden canlandıracak bir hükümet, kadrosunda işçi sınıfı ve geniş emekçi yığınları temsilcilerinin de yer alabileceği bir hükümet kurulması önümüzdeki dönemde başlıca hedefimiz olmaktadır.*»

Şimdiki durum bizim için sürpriz değildir; sürekli bir mücadelenin sonucudur. Bu mücadele UKP'nin XVI. Kongresinden beri (1955) yürütülmüş ve son yıllarda Raçeko Areko hükümetiyle sert çatışmalar halini almıştır. Olaylarla dolup taşan sosyal-politik gelişme dönemi, Uruguay'da durumun değişmesi sonucunu doğurmuştur. Bugün işçi sınıfı ve halk hareketi, mevcut iki partili sistemi ortadan kaldırma ve ülkenin bütün politik panoramasını değiştirme savaşına geçebilmek için yeterli kadar kuvvet toplamış durumdadır.

Partimizin XVI. Kongreden sonraki taktiği, sembolik olarak, birbirine geçik üç halka (işçi sınıfının, bütün emekçilerin ve orta tabakaların birliği için savaş; sol güçlerin birliği; partinin sistematik olarak kuvvetlendirilmesi) biçiminde tasavvur edilebilir. Böyle bir taktiğin uygulanması,

proletaryonun Ulusal Emekçiler Kongresi (UEK) saflarında birleştirilmesine geniş ölçüde yardım etti. Evvelce sendika hareketinde üç birlik grubu vardı: İşçi sınıfını tutan sendikalar; özerk sendikalar ve Amerikalılar-arası Yöresel Emekçiler Örgütü (AYEO) ve ABD Elçiliği tarafından yönetilen sendikalar. Şimdi gerçekte bizde birleşik bir sendika hareketi var. UEK bütün emekçilerin sınıfsal çıkarlarını temsil etmekte, sendikaların büyük çoğunluğunu birleştirmekte, henüz kendisine dahil olmamış bütün diğer sendika örgütleriyle sağlam kardeşlik bağları kurmakta ve elbirliği eylemlerinde bulunmaktadır. UEK kendi eyleminde demokratik-radikal bir programa sahiptir. Partimiz ve sol güçler temsilcileri UEK'de ve onun kolları sendikalarda çözümleyici bir rol oynamaktadırlar. Biz, bunun gibi, üniversite gençliği hareketiyle ve evvelce işçi hareketine karşı esas itibariyle merkezci bir tutumu olan aydınlarla da sağlam bir birlik kurmayı başarmışızdır. Bu birliğin şiarı şudur: «İşçiler ve gençlik elele ve ileri!»

Bizim taktiğimiz, sol, anti-emperyalist ve ilerici güçler arasında birliğin sağlanmasına yardım etti. Nihayet, bu taktik, partinin güçlenmesine, sayıca büyümesine, ülkenin hayatındaki rolünün artmasına, halkın geniş tabakaları arasındaki etkisinin yaygınlaşmasına yol açtı.

Eğer biz işçi sınıfının birliği, güçlerin toplanması ve sınıksız kenetlenmesi için gereken çabayı göstermeseydik, hükümete karşı 1968—70 yıllarındaki mücadeleler öylesine geniş ölçüler alamazdı, ve biz bugün memleketin politik gelişmesinde yeni aşamanın eşiğinde bulunamazdık. Başka bir deyişle, işçilerin ve bütün halkın birliği, örgütlülük ve bilinçliliği, geçirdiğimiz sinamadan açık alınla çıktı.

Paçeko Areko'nun politikasına karşı savaş

Urugvay'da, izlediği politikaya karşı işçi sınıfının ve halk yığınlarının azimle savaştıkları Paçeko Areko hükümeti, egemen oligarşinin canlı timsalidir. Bu hükümetin en güçlü temsilcileri de banker Çarlone ve Peyrano Fasio'dur. Anti-demokratik, halk düşmanı ve hain hükümet, Urugvay'ın sükûnunu, eski alegorik simasını çiğnedi, emekçilerin ve orta tabakaların çıkarlarını sattı, ulusal burjuvazinin eski hayallerini de darıma-
dağın etti. Bu hükümet Urugvay şehirlerinin sokaklarını gençlerin kanıyla boyadı. Özgürlük savaşında Liber Arse, Ugo Santos, Susana Pintos ve Arturo Rekolde gibi unulmaz yoldaşlarımız can verdiler. Hükümet defalarca Anayasayı çiğnedi, parlamento üyelerinin haklarını ve demokratik kanunları hiçe saydı, üniversitenin işlerine müdahale etti, nice orta öğrenim okullarını kapattı. Aynı hükümet, kışkıları ve cezaevlerini binlerce tutuklu ile doldurdu, devlet dairelerinden ve bankalardan 70 bin kişiyi silâh altına aldı, yurtseverlere işkence ve eziyet ettirdi, sendika merkezlerinde insan kırımına girişti ve Isla de Flores adasını politikacılar ve sendikacılar için toplama kampı haline getirdi. Memleket

13 Haziran 1963'den beri demokratik hak ve özgürlüklerin boğulmasına paravan ettikleri «olağanüstü güvenlik tedbirleri»yle yönetilmektedir.

Hükümet, daha önce iktidarda bulunan Ulusal Parti kabinesinin 1959 yılında uygulamaya başladığı mali politikanın yeni varyantı olan bir döviz reformu yaptı. Uluslararası Para Fonu'nun tavsiyelerini harfiyen yerine getirmeyi öngören bu politika yüzünden, devlet işletmeleri artık ulusal olmaktan çıktı, dış borç ödemeleri yükü halkın sırtına yüklendi, geniş yığınların, özellikle proletaryanın hayat düzeyi düştü ve halkın önemli bir kısmının satınalma gücü azaldı. Dondurulmuş et üretimi sanayiinde ve ekonominin diğer önemli kollarında emperyalist egemenliği kuvvetleniyor, köy ekonomisinde bunalım derinleşiyor. Hükümet ekonomik bunalımın bütün ağırlığını, banka ve sanayi oligarşisinin yararına olarak, halk yığınlarının omuzlarına yüklemeye çalışıyor.

Hükümetin politik baskıları haklı göstermek için uydurduğu ve yaralandığı ekonomik durumu takviye plânları tamamen suya düştü. Bu bakımdan Urugvay halkının önündeki ikilem son derece açıktır. R. Arismendi'nin raporunda bu hususta şöyle deniliyor: «Eğer ekonomi alanındaki tutum kökten değişmezse, oligarşi iktidardan uzaklaştırılmaz ve ilerici karakterli dönüşümlere başlanmazsa, Urugvay ekonomik geri kalmışlık, emperyalist tekellere bağımlılık, yoksulluk ve daha gaddar bir zorbalık rejimi ve dolayısıyla de bir iç harp tehlikesi gizliyen kontrolsüz politik istikrarsızlık ucurumuna daha çok yaklaşıacaktır.»

Hükümetin ekonomik durumu «takviye» plânlarına, halkın ve her şeyden önce hükümetin politikasına karşı direnişin ana gücünü teşkil eden işçi sınıfının azimli ve sistemli mücadelesiyle karşı konuldu. Hükümet, esas stratejik hedefine ulaşamadı, halk hareketinin omurgasını kıramadı. Dahası var: Hükümet bir dereceye kadar tecrit edildi; çünkü işçi sınıfının mücadelesi orta tabakalar tarafından, demokratik eğilimli politik çevreler ve üniversite gençliği tarafından desteklendi. Liber Arse yoldaşımızın öldürülmesine, emekçilerimiz yığınsal bir genel grevle cevap verdiler. Bu işçi şehidin cenaze töreni, 300 bin kişinin katıldığı bir halk gösterisine çevrildi.

Bu sınıf çarpışmalarında mücadele biçim ve yöntemlerinin çeşitliliği dikkati çekiyordu. 1968—69 yılları grevlerinde ve grev hareketinin doruğu olan 14 Ekim 1970 genel grevinde işçi sınıfı öncü rolü oynadı. Bu sınıf çarpışmaları, geniş ölçülerinden, biçim ve yöntem çeşitliliğinden ve sürekliliğinden başka, plânlı bir karakter de taşıyordu. Bütün çıkışlar, grevleri ve genel eylemleri, açık ve gizli, parlamento içi ve dışı mücadele biçimlerini bağdaştıran bir taktik plân gereğince yapılıyordu. Bütün emekçilerin ve geniş orta tabakaların fiilen katıldıkları 1970 yılı büyük genel grevi, UKP'nin doğru bir politik çizgiden yürüdüğü, yığınların bilinç ve örgüt düzeyinin yükselmesinin, aralarındaki birliğin kuvvetlen-

mesinin, halkı somut bir program temeli üzerinde saf tutarak kenetlenmiş hale getirme reel olanağının kanıtıdır.

Bu 'olaylarda esas rolü, Uruguay devrimi sosyal güçlerini bir araya getirmenin başlıca etkeni olan emekçi yığınları oynamıştır. Yığınları seferber etmek, daima bizim taktik hattımızın omurgası olmuştur. Onların bilinci savaş ateşleri içinde olgunlaşmakta, kendi öncüleriyle bağlantıları kuvvetlenmektedir.

Halk birliği yolunda

Uruguay'da iki parti sistemine dayanan siyasal iktidar rejimi, Ter diktatorasının hüküm sürdüğü 1930 yıllarında, halk cephesinin oluşmasını engellemek için kurulmuştu. Bugün bu vesayet sistemi yıkılmaya başlamıştır ve bu da yeni politik durumun karakteristik özelliklerinden biridir.

Partimiz bütün sol güçlerin birliğini sağlamak için savaşıyor. Bu onun politikasının önemli bir yanıdır. 1956'da, iç bunalımın giderilmesinden hemen sonra, UKP elbirliğiyle çalışmak üzere bir blok meydana getirmek için Sosyalist Partisi'ne teklifte bulundu. Partimiz kırkıncı yıldönümünde de (1960) benzer bir çağrıyla bütün sol, anti-emperyalist ve ilerici güçlere başvurdu. UKP'nin bu girişimi ve diğer politik örgütlerin birlik sağlama çabaları sayesinde, 1962'de Sol Kurtuluş Cephesi (FIDEL) kuruldu. Geçtiğimiz sekiz yıl boyunca bu cephenin itibarı ve etkisi durmadan arttı. Şimdi birliği sağlamlaştırma sorunları daha geniş bir plânda ele alınmaktadır.

Örneğin, Hristiyan Demokrat Partisi, birlik cephesinde hiçbir ayırım yapılmaksızın «Geniş cephe» kurulmasını istemektedir. Öte yandan, iktidar partisi «Kolorada» içinde ve muhalefetteki Ulusal Parti'de, gelecekteki partilerin oligarşik yönetimini desteklemeyi reddeden gruplar bulunmaktadır. Bunların içerden yenilenmesinin olanaksızlığı apaçık ortadadır. Ama saflarındaki muhalefet gruplaşmaları parçalanma eğilimlerinin kuvvetlendiğini göstermektedir.

Bir yandan, başında general Balinyas'ın bulunduğu bir bağımsızlar komitesi kurulmuş bulunuyor. Bu komiteye, haftalık sol «Marş» dergisiyle bağlı çevrelerin ve diğer grupların temsilcileri giriyor. Bunlar, halkın politik birliğinin sağlanması için bütün memlekette faydalı bir eylem gösteriyorlar. Geçenlerde yayınlanan ve Uruguay'ın ünlü generallerinden Liber Seregni'nin halk birliği cephesi yaratılmasından yana olduğunu açıklayan bildirinin olumlu yankıları devam ediyor. Halk cephesine Sosyalist Partisi'nin her iki kanadı da katılıyor.

Partimiz ve FIDEL, halk birliği cephesine katılmayı kararlaştırdılar. FIDEL'in kanısına göre, halk cephesi bir program hazırlamalı ve bu programın her şeyden önce halkın hedefleri ile yarınki hükümetin hedef-

leri arasında uygunluk, aynı zamanda cepheye giren bütün güçlerin kollektif sorumluluğunu, ortak eylemlerini garantileyen ve çeşitli grupların politik eylem normlarını belirliyen bir politik anlaşma sağlamalıdır. Cephe daima halk yığınlarına dayanmalıdır.

Şimdi birlik cephesini yaratma süreci tamamlanmak üzeredir. Bize göre, bu cephe ilerici demokratik bir birlik olmalı, yani işçi sınıfının ve bütün emekçilerin şehir ve köy orta tabakalarıyla ittifakına dayanan politik hareketi temsil etmelidir. Aynı zamanda, oligarşiye ve emperyalizme karşı savaşı herkesi kendine çekebilmelidir.

Cephe'nin programı, kendisine dahil bütün güçlerin fikri alınarak hazırlanmalıdır. Böyle bir programın esasları artık ortadadır. Son mücadele yıllarının ürünü olan bu esaslar şöylece özetlenebilir: Bağımsız dış politika; devlet kuruluşlarının emperyalizmin egemenliğinden kurtarılması; banka sisteminin, dış ticaretin ve dondurulmuş et üretimi sanayiinin millileştirilmesi; dış borç ödemelerinin ertelenmesi; toprak reformu yapılması; öğrenim sisteminin ve onun özerkliğinin savunulması; demokratik ve sendikal özgürlüklerin canlandırılması ve genişletilmesi, halkın ihtiyaçlarının giderilmesi, istihdam, sağlık ve konut problemlerinin çözülmesi... Demek ki, halk birliği cephesiyle, geçici bir seçimönu koalisyonu değil, gerçek halk hareketi sözkonusudur. Cephe, 1971 genel seçimlerinde, devlet başkanlığına ve başkan yardımcılığına, aynı zamanda bütün illerin yönetim organları üyeliklerine adaylar göstermelidir.

Doğuş halindeki halk birliği, bizim stratejik plânlarımızda Demokratik Ulusal Kurtuluş Cephesi dediğimiz oluşmaya henüz tamamiyle cevap verebilecek nitelikte değildir. Bu böyle olsa da, aralarında çelişki yoktur. Biz halk birliği cephesinin meydana gelmesinin tarihsel önemi olacağı kanısındayız. Bundan ötürüdür ki, böyle bir cephe yaratılması fikrini, ortaya koyduğu somut ödevleri gözönünde tutarak destekliyoruz. Bu ödevler, ülkemizde şimdiki duruma uygundur; bizim programımızla ve son hedeflerimizle ters düştükleri söylenemez. Şimdi ulaşmamız gereken demokratik kazanımlar ile yarınki devrimci perspektif arasında çelişki yoktur. Bundan başka, birlik cephesinin kurulması, politik durum ve koşullarda değişiklik yaratmakta ve iktidarın ele geçirilmesi olanağını daha reel hale getirmektedir.

Uruguay'daki olaylar izole değildir

Biz, kıtamızda, yanki emperyalizminden ve ulusla ters düşen gerici oligarşiden kurtuluş uğrunda halkların yürütegeldikleri tarihsel savaşta yüce bir dönüme tanık olmuş bulunuyoruz. Bundan on küsur yıl önce Küba Devrimi başarılmıştı. Bugün Peru, Şili ve Bolivya kurtuluş yoluna koyulmuşlardır.

Bu memleketlerin bazılarında yapılan dönüşümlerin mahiyeti, bunların sınıfsal özlerine ve bu ülkelerdeki üretim ilişkilerinin karakterine bakılarak tesbit edilebilir. Bu dönüşümler, genel hatlariyle, tekellere ve oligarşiye karşı yöneltilen ilerici, demokratik, anti-emperyalist devrimin çeşitli aşamalarına uygun düşmektedir. Bunun için, devrimci sürecin gelişmesinin belirli bir aşamasında, kapitalizm mi, yoksa sosyalizm mi ikilemini kaçınılmaz olarak hayatın kendisi ortaya koyacaktır. Şu veya bu memlekette geçiş dönemi büyük ölçüde çeşitlilik göstermesine rağmen, kapitalizmle sosyalizm arası bir düzen kurulması olanağı diye bir şey üzerinde ciddi surette düşünülemez. Biz komünistler, sosyalizmi, halkların ulusal ve sosyal kurtuluşu problemini kesinlikle çözmeye yeteneğine sahip, yüksek bir toplumsal örgüt biçimi saymaktayız. Çağımızın tüm politik gelişme süreci de bunu göstermektedir. Radikal eğilimli çevrelerin politik ve ekonomik bağımsızlığı savunma yönündeki savaşı ardıcıl olduğu takdirde, bunun giderek sosyalist dönüşümlere yol açması kaçınılmazdır.

Adı geçen memleketlerin her birinde başarıyla yürütülen anti-emperyalist, demokratik savaş, onun gelişmesinin değişik biçimlerine, çeşitli düzeylerine ve bu gelişmenin itici gücünü teşkil eden kuvvetlerin sınıfsal karakterlerindeki ayrımlara rağmen, tarihsel olarak Lâtin Amerika devriminin genel seline katılmakta ve bunu teşvik edici bir unsur olmaktadır. Bu memleketlerde yürürlükte olan süreçler, kıtamız halklarının stratejik hedefine ulaşmalarında, yani bağımsızlıklarını yeniden elde etmelerinde nitel bir değişim teşkil etmektedir. Biz, Lâtin Amerika halkları ile yanki emperyalizmi, yani ulusal servetlerin talancısı, hükümet darbelerinin, müdahale saldırılarının ve ülkelerimizin egemenlik ve özgürlüğüne kasteden nice suçların ilhamcı ve örgütçüsü olan Amerikan emperyalizmi arasındaki kuvvetler oranında esaslı bir değişmeye tanık olmaktadır.

Lâtin Amerika gerçekliğindeki değişimler, kıtanın ayrı ayrı memleketlerinde yurtsever, demokratik devrimci kurtuluş sürecinin hızlanmasına yardım ediyor. Buralarda olayların gidişine her memleketteki tarihsel gelişme ve sosyal-politik kuvvetlerin oranı kendi damgasını vuruyor. Halkın iktidara «yaklaşma yolları», sınıf çarpışmalarının sertliği, devrimci sürecin radikalleşme derecesi, ulusal kurtuluş devrimi aşamalarında ve bunun sosyalist devrim halini almasında kendine özgü çizgiler, aynı zamanda, emperyalizmin veya komşu ülkelerdeki «goriller» rejimlerinin her hangi bir müdahalesi hep kıtamız ülkelerindeki tarihsel gelişmeye ve sosyal-politik kuvvetlerin oranına bağlıdır. Duruma bakılırsa, emperyalizm ve Lâtin Amerika gericiliği, bizi daha çetin bir savaşa girmek zorunda bırakacak ve çoğu kere halkın iktidarı ele geçirmesine zor kullanılarak engel olmaya çalışacak, böylelikle de devrimin silâhlı savaş yolundan gelişmesini belirlemiş olacaktır.

Biz, halkın ulusal ve sosyal kurtuluşunu sağlamada daha sancısız yolu yeğ tuttuğumuzu, Marksizm-Leninizm klâsiklerinin konuşmalarına daya-

narak defalarca söylemişizdir. Fakat biz, ABD emperyalizminin saldırgan karakteri gibi, yerli oligarşinin ve keza halkların demokratik özgürlük ve haklarını çiğniyen gerici askeri rejimlerin yardımıyla bu emperyalizmin müdahaleye kalkışması gibi politik etkenleri unutamayız ve unutmamalıyız. Tabiidir ki, devrimin barışçı yoldan gelişmesine ve bir iç harp olmadan iktidarı ele geçirmeye ilişkin her reel olanağı gerektiği gibi değerlendirmek de hata ve sorumsuzluk olur.

Bugünkü olaylar. partimizin daha önceki kongreleri tarafından, kıtamızın politik durumundaki değişimlere iki açıdan bakılması gerektiği hakkında verilen direktiflerin ne kadar doğru olduğunu göstermektedir. Bunlar ilk bakışta çelişmeli görünse de, gerçekte devrimci süreç diyalektiğini yansıtarak bir bütün teşkil etmektedir. Örneğin, bir yandan, halk yığınlarının birliğini ve kurtuluş sürecinin gelişmesini sağlamak üzere, her memleketin somut koşullarından ve devrimci oluşma durumundan hareket edilerek reel yollar ve biçimler aranması gereklidir. Hiçbir genel reçete veya tarihsel benzerlik, somut bir durumun özelliklerine tamamiyle cevap veremez. Bu bizim teori ve pratiğimizin tartışılmaz gerçeğidir. Öte yandan, biz, Uruguay durumunun bile — ki bu en kendine özgü örneklerden biridir —, karakteristik özelliklerini devrimci sarsıntıların, ekonomik, sosyal politik ve ulusal problemlerin keskinleşmesinin ve devrimci değişimler için objektif koşulların olgunlaşmasının teşkil ettiği Lâtin Amerika durumunun organik bir parçası olduğunu görmezlikten gelirse, zavallı bir orijinallik düşkünlüğüne kapılmış oluruz. Bütün bunlar kurtuluş problemini gündemin ön plânına getirmektedir. Bundan ötürü, halk birliği problemi ve sübjektif etkenler, özellikle parti sorunu, devrimin zaferi bakımından gittikçe daha büyük bir önem kazanmaktadır.

Partinin safları dolgunlaşıyor

Uruguay komünistlerinin esas çalışma yönlerinden biri güçlü bir parti kurmaktır. Uruguay devriminin gelişmesi önemli ölçüde bu ödevin yerine getirilmesine bağlıdır. Bu alanda büyük başarılar elde ettiğimizi söyleyebiliriz. XX. Kongre saflarımızın dolgunlaşması sonuçlarını genelleştirdi. UKP, bu sayede yığın partisi oldu ve Lenin'in daima salık verdiği üzere reel politik kuvvet haline geldi.

XIX. Kongre'den (Ağustos 1966) sonraki dört yıl içinde UKP'ne 26 087 yeni üye girdi. Bunun 22 479'u, partimizin esas dayanağı olan Montevideo örgütü saflarını doldurdular. Biz, Paçeko Areko rejiminin hiç ara vermediği kovuşturmalar ve «olağanüstü güvenlik tedbirleri» uygulamaları koşulları içinde UKP'nin sağlayabildiği bu sayı artışını, politika ve taktiğimizin doğruluğunu gösteren bir kanıt olarak değerlendiriyoruz. Eğer onbeş yıllık döneme bakarak hesaplarsak, partimiz sayıca 12.9 defa, yalnız başkentte 14.7 defa, taşrada 8.1 defa artmıştır.

UKP ile birlikte Komünist Gençlik Birliği de (KGB) gelişiyor. Bu birlik hâlen 20 bin üyeye sahip bulunuyor, öğrenci ve işçi hareketinde önemli bir rol oynuyor. Ortak dâva uğrunda hayatlarını feda eden Liber Arse, Ugo Santos ve Susana Pintos'un da aralarında bulunduğu nice genç savaşıçılar KGB saflarında yetişerek devrimci harekete katılmışlardır.

Partinin sayıca büyümesi verilerinin tahlili, bunun ayırıcı bir çok çizgisinin belirtilmesine imkân veriyor. Bu artış, her şeyden önce, memlekette gittikçe alevlenen mücadele koşulları içinde sağlandı. 1968—70 yıllarının çok ağır koşullarına rağmen, bu artış hızını kaybetmedi. Safların dolgunlaşmasında sosyal terkip bakımından işçiler önde geliyor. Son dört yılda kazanılan yeni üyelerin % 68.1'i, onbeş yıllık artışın % 72.6'sı sanayi, taşıt, yapı işçisi, ve gündelikçe çalışan diğer emekçilerdir. Parti üyelerinin yaş haddi terkihi de değişti. Yeni üyelerin % 56.5'i 18—35 yaşlarında, % 77.6'sı da 45 yaşına kadarki yurttaşlardır. Kadın üyeler % 30 gibi yüksekçe sayılabilecek bir orandadır. UKP saflarında beş, hattâ altı kuşaktan komünistler vardır. İşte, dâvanın, partiyi kuran ve elli yıllık bir devrimci savaş tecrübesine sahip olanlardan işçiler arasından ve diğer halkçı örgütlerden gelmiş genç kadrolara intikali böyle sağlanmaktadır. Bu gerçek, UKP'nin politik ve ideolojik bütünlüğünü, son kongrede en parlak biçimde beliren parti-içi demokrasiyi gösteren kanıtlardan biridir.

Parti safları elbette kendiliğinden dolgunlaşmış değildir. Bu başarı, sistematik, plânlı ve parti kuruculuğu programına uygun çalışmaların sonucudur. Önce 1—2 yıl vâdeli ve politik, ideolojik, mali, örgütsel ödevleri ve propaganda ödevlerini kapsayan bir genel plân hazırlanmakta, bunun gerçekleştirilmesi için partinin bütün güçleri seferber edilmektedir. 1950 yılları sonlarından beri böyle plânlarla çalışmaktayız. Tecrübe, parti işlerinin belirli kesimlerindeki bazı yetersizliklere rağmen, plânlamanın parti yönetim kurulunun elinde güçlü bir araç olduğunu gösterdi. Plânlama, UKB'nin yalnız genel üye sayısını artırmamıza yardım etmekle kalmıyor, taban örgütleri sayısının artmasını da sağlıyor. XX. Kongre — öncesi dönemde, özellikle başkentte, taban örgütleri göze çarpar bir artış gösterdi. Hâlen Montevideo'da 700 taban örgütümüz vardır.

Bugün güçlü bir partimiz olduğunu söyleyebiliriz. Bugünün ve yarının problemlerine cevap veren bir programa sahip olması, işçi sınıfı ile sıkı bağıntısı, geniş halk yığınları arasında onların savaşının ön saflarında yürümesinden ve yönetici olmasından ileri gelen etkisi, memleketin hayatında gittikçe artan politik itibarı ve nihayet bütün ilerici kuvvetleri derleyip toplama yolunda fedakârca çalışmaları, partimizin güçlü olduğunun kanıtlarıdır.

Partinin ulusal karakteri, onun köklü enternasyonalizmiyle çelişmediği bir yana, enternasyonalizmle sıkı sıkıya bağlıdır. UKP'nin enternasyona-

lizmi, her şeyden önce, uluslararası komünist hareketinin birliği için yürüttüğü mücadelede belirlemektedir ve bu enternasyonalizm XX. Kongre kararlarına dayanmıştır. Biz, bu mücadeleyi, üye sayısına ve hangi memlekette çalıştığina bakılmaksızın, her Marksçı-Leninci partinin ödevi saymaktayız. Dize göre, emperyalizme karşı yeni bir hücumla geçme koşulları olgunlaşmıştır ve bunun için bütün anti-emperyalist güçlerin geniş ölçüde eylem birliği gereklidir. Bununla ilgili olarak bir dünya anti-emperyalist kongresi yapılması fikir ve girişimi bizce gayet olumludur.

Emperyalizme karşı savaşta sosyalist cephe ile uluslararası komünist ve işçi hareketi birliğinin çözümleyici bir önemi vardır. Merkezkaç kuvvetlerin zayıflaması yanısıra, birlik ve sıkı topluluk istek ve çabaları son yılların göze çarpar bir eğilimdir. Komünist ve İşçi Partileri 1969 Uluslararası Danışma Toplantısı birlik ülküsünü gerçekleştirme yolunda büyük bir olumlu rol oynamıştır. Partimiz, hayati gücünü göstermiş olan Marksist-Leninist ideoloji temeli üzerinde komünist hareketini sınıksız birleştirme uğrunda aktif çalışmaları devam ettirmenin son derece gerekli olduğu kanısındadır. Şüphe yok ki, aynı mecrada birbirine katılan sosyalist ülkeler halkları, ulusal kurtuluş hareketi ve uluslararası işçi sınıfı gibi üç büyük dünya gücünün önündeki yüce hedeflere ulaşma vâdeleri de bu sıkı birleşmeye bağlıdır. Söz konusu hedefler de, her şeyden önce, bir nükleer harbin önlenmesi, emperyalizmin özellikle Viyetnam ve Yakın Doğu'daki harpçi plânlarının suya düşürülmesi, sosyalizm ve komünizm kuruculuğunun daha enineboyuna geliştirilmesi, sosyalizmin yeni yeni ülkelerde üstüngelmesi ve sömürgeciliğe kesinlikle son verilmesidir.

UKP'nin XX. Kongresi, partinin bütün cephelerdeki eylemleriyle, sayıca daha da artması sorunuyla ve 1971 Kasımında yapılacak genel seçimlerin hazırlıklarıyla bağlı esas ödevleri tesbit etti. Bunun yanısıra, partinin yeni yönetim kurulunun, Merkez Komitesinin seçimi büyük bir dikkat gösterilerek başarıldı. Merkez Komitesine 48 üye ve 27 aday üye seçildi. Kongre, bu işlemde, XVI. Kongreden beri partiyi başarıyla yönetegelmiş olan MK üyelerinin tekrar seçilmeleri ve aynı zamanda MK'ne daha ziyade genç kadrolar olarak yeni kuvvetlerin girmesi gereğini kabul ederek çalıştı. Esasen, parti saflarını sayıca doldurup arttırma kaygısı, büyük işçi ve halk örgütlerinde, sendikalarda, genç kuşak ve kadınlar, köy ekonomisi işçileri ve aydınlar arasında UKP'nin etkisini kuvvetlendirme düşüncesi böyle hareket edilmesini gerektiriyordu.

UKP XX. Kongresi'nde okunan çalışma raporunda, yeni Merkez Komitesine, bu ciddi sınamalar döneminde yerine getirilmesi gereken büyük ödevler düştüğü belirtildi. Biz tarihsel somut bir problemle, iktidar sorunuyla karşı karşıya bulunuyoruz.

Emperyalizm ve anti-emperyalist savaş

Dünya devrim sürecinin ana yönlerini ve itici güçlerini, eğilim ve perspektiflerini incelemek, içinde geliştiği objektif ekonomik ve sosyal koşulları tahlil etmek Marksist-Leninistlerin daimi ödevidir. V. İ. Lenin, gerçekten bilimsel olan ve durmadan gelişen Marksizmin yaratıcı karakterini belirterek şöyle diyordu: «Şu tartışılmaz gerçeği kavramamız gerekir: Marksist, her teori gibi en iyi ahvalde ancak esası, genel olanı belirten, hayatın karmaşıklığını kavramaya ancak yaklaşabilen dünyanın teorisini desteklemeye devam etmemeli, canlı hayatı, gerçekliğin tam verilerini gözönünde bulundurmalıdır.» (Toplu eserleri, c. 31, s. 134). Gerçek devrimci, gerçekliğin derin tahliline dayanmalı, toplumsal gelişmenin çok çeşitli ve çabuk değişen süreçlerine iyice nütuz edebilmelidir.

Toplumsal hayatın, devce bir dinamizme ulaştığı, tarihsel sürecin hızlandığı ve aynı zamanda daha da karmaşık bir nitelik kazandığı zamanımızda, Lenin'in bu sözleri alabildiğine aktüeldir. Komünist ve işçi partilerinin 1969 yılı uluslararası danışma toplantısı «Marksist-Leninist teoriyi durmadan geliştirme, onu çağsal tecrübe temeli üzerinde zenginleştirme» ödevini ortaya koymuştu. Toplantıda, mücadele tecrübesini görüşme ve genelleştirmenin ve işçi sınıfının karşılaştığı sorunlara bilimsel çözümler hazırlamanın dünya komünistler ordusu için ne büyük bir önemi olduğu belirtilmişti. Bu sorunlardan çoğunun çözümleri, emperyalizmin, onun ekonomi ve politikasının tahlil edilmesi gereğiyle bağlıdır. Anti-emperyalist güçler aşağıdaki problemlerin ve benzerlerinin daha fazla işlenmesini beklemektedirler: Emperyalizmin gelişmesindeki merkez-kaç ve merkezleşme eğilimleri, emekçilerin sömürülmesini yeni ve ince usullerle şiddetlendirmek amacıyla bilimsel-tekniksel devrimin başarılarından ve devletin ayarlama metotlarından tekelci kapitalistlerin yararlanma yolları, bellibaşlı emperyalist memleketlerin çağımız devrimci kuvvetlerine karşı mücadele strateji ve yöntemleri, gelişmiş kapitalist memleketler emekçilerinin tekellere ve burjuva devletine karşı mücadele yolları, gelişmekte olan ülkeler halklarının yürüttükleri anti-emperyalist savaşın stratejisi vb.

«Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi bu problemlerin gözden geçirilmesini birçok defa konu edinmiştir. T. Bık, G. Hol, C. Golan, E. Papayouan yoldaşlar gibi komünist partileri yöneticilerinin son zamanlarda yayınladığımız yazıları özellikle bu problemlere hasredilmiştir. «Kapitalizmin kalesinde» genel başlığı altında yayınlanan ABD ve AFC ile ilgili seçme yazılarda da daha çok emperyalizme karşı savaş problemleri ele alınmıştır.

Bu üçüncü sayıda da «Emperyalizm ve anti-emperyalist savaş» genel başlığı altında sunduğumuz yazılarla, sözü geçen aktüel problemlerin teorik olarak daha da işlenmesine yardımcı olacağımız düşüncesindeyiz. Böyle yazılar dergimizde ileride de yayınlanacaktır.

Emperyalizmin stratejisi ve anti-emperyalist savaşın stratejisi

KURT BAHMAN

Zamanımızın sonuç belirleyici çelişkisi, emperyalizmle sosyalizm arasındadır ve bütün dünyada toplumsal hayatın her alanında belirlemektedir.

Toplumsal bir sistem olan emperyalizm, insanlığın, sosyalizm, özgürlük, barış ve demokrasiye doğru tarihsel hareketinin yolunda başlıca engeldir. Lenin daha yarım yüzyıl önce şunları söylemişti: «Nereye baksan, her adımda, insanlığın *derhal* ve tamamiyle çözebilecek durumda olduğu sorunlarla karşılaşırsın. Buna engel olan kapitalizmdir. O büyük zenginlikler yığmış ve insanları bu zenginliklerin *kölesi* haline getirmiştir . . . Kapitalizm koşullarındaki uygarlık, özgürlük ve zenginlik, bize, sağlığında çürüyüp giden, genç olanın da yaşamasına imkân vermiyen, midesi tıka-basa dolu obur bir zengini hatırlatıyor» (c. 24, s. 17). Emperyalizm, halkların sosyal ilerlemesinin ölümcül düşmanıydı ve düşmanı olarak kalmaktadır.

Komünist ve İşçi Partileri 1969 Uluslararası Danışma Toplantısı, emperyalizmle savaş için geniş kapsamlı bir program hazırladı. O toplantıdan beri, sosyalizm, demokrasi ve barış güçleri bütün dünyada önemli bir ilerleme kaydettiler. Bu güçler, emperyalizme birbirinden ağır darbeler indiriyorlar. Bunun kanıtlarından biri, emperyalizmin kalelerinde, bu arada grev mücadelesi haritasında ötedenberi beyaz bir kesim olarak kalmış bulunan Batı Almanya'da yığinsal grev mücadelelerinin alıp yürümüş olmasıdır. Geçen yıl bu memlekette yüzbinlerce işçi grev yaptı. Genellikle, şimdi, günümüzün en önemli problemlerinin barış ve sosyal ilerleme yararına çözülmesi için daha elverişli koşullar meydana geldiği söylenebilir.

Emperyalizmin bir dünya sistemi olarak birçok yenilgilere uğradığı ve mevzilerinin birhayli zayıfladığı gerçeğini kabul ederken, onun ciddi ve tehlikeli hasım olmaktan çıktığı gibi bir hayale kapılmamalıyız. Emperyalizm bugün de güçlü bir askeri-ekonomik potansiyele ve tekelci sermayenin saldırganlık politikasını savunan geniş örgütlü ve çok gelişmiş mekanizmalı bir devlet iktidarına sahiptir. Sınıf savaşının başlıca cephe-lerinde dünya çapında birleşik bir politikayı gerçekleştirme çabalarını artırmakta, sosyalizm ve ilerilik güçlerine karşı, bütün dünyada halk yığınlarının demokratik ve devrimci kurtuluş hareketlerine karşı bir global strateji hazırlamaktadır. Bu strateji yeni taktik ve yeni ideolojik gerekçelerle uygulanmaktadır. Dünya güçleri oranında esaslı değişikliklerin şartladığı emperyalist stratejiyi iyi tanımak, ona anti-emperyalist güçlerin ardıcıl stratejisiyle karşıkoymak için gereklidir.

Emperyalist devletler arasında, aynı zamanda gerek ayrı ayrı ülkelerde, gerekse uluslararası ölçüde çeşitli tekeli gruplar arasında çelişkilerin var olması ve sertleşmesi yüzünden, birleşik bir emperyalist strateji işlenmesinin göya reel olmadığı kanısında bulunanlar vardır. Gerçekten de en büyük emperyalist devletler arasında çelişkiler keskinleşiyor. Emperyalist memleketlerin dengesiz ekonomik gelişmesi, aralarında ekonomik ve politik çelişkilerin artması sonucunu doğuruyor. Bu olay, son yıllarda, Japonya'nın süratli bir ekonomik gelişme göstermesiyle ve Almanya Federal Cumhuriyeti'ni geride bırakarak kapitalist dünyanın ikinci sanayi devleti haline gelmesiyle daha göze çarpar bir hal almış bulunuyor. Dengesiz gelişme bugün Amerikan emperyalizminin kapitalist dünyadaki hegemonyasını yalnız ekonomik alanda değil, politik ve askeri alanda da şüpheye düşürüyor. ABD'nin himayesi altında çok önemli iki askeri sistem olan NATO ve SENTO'nun durumları elle tutulur bir örnek olarak bu gerçeğe tanıklık ediyor. En büyük kapitalist memleketlerin ekonomik çıkarları Yakın-Doğu'da ve Asya'nın diğer bölgelerinde de çatışıyor. Bütün bu olaylar elbette rasgele değildir; bunlar bir toplum sistemi olarak emperyalizme özgü yasal eğilimin ifadeleridir.

Ne var ki, bu eğilim, bir dereceye kadar karşıtı olan bir başka eğilimle, yani dünya sosyalizminin artan gücü ve bir bütün olarak dünya devrimci hareketinin sağlamlaşması karşısında emperyalist devletlerin kuvvetlerini birleştirmeleri eğilimine karışmaktadır. Bu ikinci eğilimin giderek büyüyen bir önem kazandığını görmezlikten gelemeyiz.

Bu durum, her şeyden önce, kapitalizmin genel bunalımının derinleşmesi ve şiddetlenmesi koşullarında emperyalizm ile sosyalizm arasındaki ana çelişkinin sertleşmesi ve buna bağlı olarak, emperyalist cephesindeki çelişkilerin ikinci derecede kalmış görünmesiyle açıklanabilir. 1969 uluslararası danışma toplantısının dokümanında şöyle deniliyor: «İki dünya sistemi arasında mücadelenin şiddetlendiği durum ve koşullar içinde, kapitalist devletler, giderek artan ve kendilerini ayıran çelişkilere rağmen, sömürü ve ezgi düzenlerini korumak ve sağlamlaştırmak, kaybettikleri mevzilerini tekrar kazanmak için çabalarını birleştirmeye çalışmaktadır.» Her emperyalist devlet, politikasında kayıtsız-şartsız kendi hedeflerini gözetmektedir. Fakat bu politika, emperyalist devletlerin, kendi tarihsel varlığı tehlikede olan dünya emperyalist sisteminin organik parçaları oldukları gerçeğini gözden uzak tutamaz. Tüm kapitalist düzenin yok olma korkusu emperyalistleri birleşmeye doğru itiyor. Ve onlar, bu arada, gittikçe ikinci planda bırakmak zorunda kaldıkları kendi özel hedef ve çıkarlarını da elbette unutmuyorlar.

Böylece, emperyalizmin dünya stratejisinde ağırlık merkezi değişmektedir. Onun bütün politika, strateji ve taktiğini, gittikçe artan ölçüde, sosyalizme, işçi ve ulusal kurtuluş hareketine karşı elbirliğiyle yürüttükleri

savaşın sınıfsal hedefleri belirlemektedir. Gerçi, emperyalizmin sınıfsal hedefleri iki dünya harbi arasındaki dönemde de genel hatlarıyla aynıydı. Fakat o zaman henüz dünya sosyalist sistemi yoktu ve bugün emperyalist sistemin temellerini sarsmakta olan ulusal kurtuluş hareketleri de henüz dünya çapında serpilip gelişmiş değildi. Bundan ötürü, emperyalist devletler arasındaki çelişkiler, belirli bir durumda onları, kendi aralarında silâhlı bir çatışmaya sürükleyecek kadar keskinleşmişti.

Bugünkü koşullarda emperyalistler, sosyalizme karşı yürüttükleri mücadelede mevzilerini zayıflatmamak için kendi aralarında silâhlı çatışmalardan kaçınmaya çalışıyorlar. Bundan başka kuvvetlerin eşitsizliği, ABD'nin askeri potansiyelinin öteki emperyalist devletlerin potansiyelinden kesin üstünlüğü aralarında harp çıkması ihtimalini epeyce azaltmış bulunuyor. Bu yüzden, emperyalizmin, İkinci Dünya Harbi'nden sonraki bütün ya da hemen hemen bütün saldırı harplerini her şeyden önce halkların ulusal kurtuluş hareketine karşı açmış olması rasgele değildir. Emperyalizm, eski sömürgelerin ilerici gelişmesine karşı, kuvvet kullanma yolunu tutuyor, kendi devletlerinin bağımsız gelişmesini sağlamaya çalışan hükümetlere karşı komplolar tertipliyor. Şu da şüphesiz ki, emperyalizm kendi silâhlı kuvvetlerini birleştirmeye veya bunların eylemlerini koordine etmeye çalışıyor. ABD emperyalistleri başka memleketlerin topraklarında askeri üsler kuruyor, bu memleketlere harpçi anlaşmalar dayatıyorlar. Ayrıca baştanbaşa bir askeri ve askeri-politik bloklar sistemi meydana getirmiş bulunuyorlar. Bütün bunlar, dünya emperyalizminin, ayrı ayrı emperyalist devletlerin politikasını da bir dereceye kadar bağlayan stratejisinin reel belirtileridir.

Bu genel stratejide çeşitli emperyalist kuvvetlerin payı ve önemi elbet aynı değildir. Baş rol, dünya jandarmalığına can atan, bütün kurtuluş hareketlerinin düşmanı ve en rezil sömürücü Amerikan emperyalizmi-nindir.

ABD'ndi askeri-sanayi kompleksi ekonominin çözümleyici sektörü haline geldi. Amerikan nükleer silâh yedeklerinin hâlen 25 bin megatonu bulunduğu tahmin ediliyor. Atom bombası taşıyan ABD uçakları, Amerika kıtasından binlerce km. uzaklara kadar üç hava trasesi üzerinde devriye uçuşları yapıyorlar. İnsanlık için bir nükleer felâket tehlikesi gizliyen plânlar Amerikân emperyalizminin izlediği politikanın organik bir bölümüdür.

Dünya emperyalizminin genel stratejik doğrultusu, komünist ve işçi partilerinin 1969 yılı danışma toplantısı dokümanında belirtildiği gibi, her şeyden önce sosyalist devletlere yöneltilmiştir. Bu doğrultu gereğince, askeri ve askeri-politik blokların takviyesine devam edilmekte, sosyalist devletler sistemini kuşatan askeri üsler genişletilmekte, saldırgan blokların dünyanın hemen hemen her bucağında bulundurduğu askeri birlik-

lerin silâh donatımı ve bakım harcamaları durmadan artmaktadır. Şimdi 1.5 milyondan fazla, yani İkinci Harpteki miktarı epeyce aşan Amerikan ordusunun bütün er ve subaylarının hemen hemen yarısı ABD sınırları dışındadır. Bunlar dünyanın 64 memleketine yerleştirilmiştir. ABD emperyalistleri, müttefikleriyle birlikte, her sosyalist ülkeye, her kurtulmuş memlekete, dünyanın bütün memleketlerindeki ilerici siyasal partilere karşı somut eylem plânları hazırlamışlardır. Bu stratejinin özü SSCB'ne karşı mücadeledir. Herkesçe bilindiği gibi, Sovyetler Birliği, dünya devrimci hareketinin en güçlü politik ve askeri dayanağı olup, emperyalizmin dünya egemenliğiyle ilgili saldırganlık plânlarının yolunda başlıca engeli teşkil etmektedir.

ABD emperyalistleri, sosyalizm ve dünya devrimci hareketi kuvvetlerine karşı savaşın genel stratejisini hazırlamak için bir sürü özel ideoloji enstitüsü ve propaganda merkezi meydana getirip görevlendirdiler. Hepsinin hedefi anti-komünizmi esaslandırmak, daha ince, kurnaz ve çeşitli ideolojik tahrikçilik biçimleri bulup işlemektedir.

Sosyalist ülkeleri «tecrit etme» ve açık saldırıyla tehdit politikasının sökmemesi üzerine, bu enstitü ve merkezler daha eşnek, «sokulgan» tahrik yöntemleri aramaya başladılar. Bjejinski soyundan ideologlar, «hümanizasyon» ve «liberalizasyon», «köprüler kurma», «iki sistemin yaklaştırılması» ve «ideolojik silâhsızlandırma» gibi fikirlerin yardımıyla burjuva onlayış ve görüşlerinin, sosyalist toplumu içinden kemirip çökertmek maksadıyla, sosyalist ülkelere sızmasının kolaylaşabileceğine belbağlayan formüller hazırladılar.

ABD'nin ve diğer kapitalist memleketlerin, Asya, Afrika ve Lâtin Amerika halk ve devletleriyle ilgili politikaları da, zamanımızın devrimci güçlerine karşı savaşın genel hedeflerine hizmet etmeyi öngörüyor. Emperyalizm, bu ülkelerdeki nüfuzunu korumaya, onları kapitalist sistemle harman etmeye ve sosyalizme doğru gelişmelerine, daha ilerici yola kapitalist olmayan yola koyulmalarına imkân vermemeye veya en azından bunu zorlaştırmaya çalışıyor. Bu çabalar içinde, askeri saldırıdan, karşı-devrimci kompolar ve faşist darbelerden tutan da, «beyaz sömürgeci eldiveni»yle girilen «liberal» ve «hümen» eylemlere kadar, akla gelebilecek her araç ve yöneme başvuruluyor. Bir yandan da, nasyonalist görüş ve anlayışları yayma yolları aranıyor, devrimcilerin saflarını parçalamak, bu memleketlerin devrimci güçlerini sosyalist devletlerden ve kapitalist memleketlerin işçi hareketinden tecrit etmek maksadıyla nasyonalizm ve anti-komünizm habire körükleniyor.

Harpten sonraki yılların tarihsel tecrübesi, «üçüncü dünya»nın çeşitli kesimlerinde sömürgeci çıkarlarının çatışmasına rağmen, emperyalistlerin birbirlerine karşı askeri aksiyonlara girişmediklerini, bu çelişmeleri harbe başvurarak çözmeye istekli olmadıklarını göstermiştir. Yeni-sömüngerçilik

politikasının karakteristik çizgisi, daha ziyade ulusal kurtuluş hareketini emperyalist devletlerin elbirliğiyle bastırma denemelerinde belirlemektedir. Viyetnam'daki saldırı bu bakımdan tipiktir. Fakat emperyalist kuvvetlerin bu gibi bir birleşmesi olayı, aynı zamanda belirli zaafılarını da ortaya çıkarmaktadır. Netekim, hiçbir emperyalist devletin, Asya ve Afrika memleketleri ulusal kurtuluş hareketinin baskısını tek başına altedemeyeceği bir gerçektir.

Dikkate değer nokta, öteki emperyalist devletleri kendi işgalci politikasına bağlamaya çalışan Amerikan emperyalizminin burada da askeri, ekonomik ve politik saldırının başlıca itici gücü olmasıdır.

Dünya emperyalizminin tehlike ve saldırganlığını küçümsemek doğru değildir. O eli altındaki muazzam kaynaklardan faydalanmakta, büyük bir askeri-ekonomik potansiyele sahip bulunmakta, yeryüzünün bütün gerici kuvvetleriyle işbirliği yapmaktadır; işçi düşmanı, demokrasi düşmanı, saldırgan ve alabildiğine insanlık-dışı hedeflerine ulaşabilmek için her şeyi yapmaya hazırdır.

II

Sermayenin yoğunlaşması, tekelleşmesinin ulusal ve uluslararası ölçüde büyümesi, emperyalizmin saldırganlık ve anti-demokratik eğilimleri için gerekli objektif koşulları kuvvetlendiriyor. Fakat bu eğilimlerini gerçekleştirmede emperyalizm gittikçe artan bir dirençle karşılaşılıyor. Dünya sosyalist sistemi, kapitalist memleketlerdeki işçi hareketi ve diğer demokratik güçler, ulusal kurtuluş hareketi, bugün emperyalizmin objektif yasalarının belirtileri üzerinde her zamankinden çok etki yapabilecek durumdadırlar. Anti-emperyalist güçler, tarihsel süreçte gitgide daha aktif rol oynamalarına, emperyalizme ve gericiliğe karşı atılımlı bir savaşta etkin biçimde yürütmelerine imkân veren politik mevziler elde etmektedirler.

AFC'nin Alman Demokratik Cumhuriyetiyle (ADC) ve öteki sosyalist devletlerle sınırların değiştirilmesini sağlama hedefine yönelik bir dış politika izlediği yirmi yıldan sonra, nihayet geçen Ağustosta AFC ile SSCB arasında imzalanan antlaşmada «Avrupa'da bütün devletlerin şimdiki sınırları içinde toprak bütünlüğünün» tanınması ve titizlikle korunması hükmü yer almış ve yüküm olarak kabul edilmiştir. Antlaşmada, ne şimdi, ne de gelecekte, hiç kimseye karşı ve hiçbir suretle toprak isteğinde bulunulamıyacağı belirtilmektedir.

Bu antlaşma ve aynı zamanda yakın geçmişte AFC ile Polonya Halk Cumhuriyeti arasında imzalanan antlaşma, parlâmentoca onaylandıktan sonra, Batı Alman emperyalizminin Avrupa'da şimdiki sınırlarla ilgili ve barış dâvası için tehlikeli toprak iddialarına karşı uluslararası hukuki bir set olabilir. Bu antlaşma aynı zamanda ADC'nin uluslararası hukuk

kuralları gereğince tanınması yolundaki mücadele için daha elverişli çıkış mevzileri sağlamakta, güvenlik sorunlarıyla ilgili olarak bir Avrupa genel konferansının en yakın gelecekte yapılmasına ilişkin önşartları olgunlaştırmaktadır. Antlaşma, bir yandan, AFC'nde, Alman emperyalizminin, yani faşizmi doğuran ve Avrupa ile dünyayı iki defa dünya harbine sürükliyen kuvvetin-dayandığı ekonomik kökleriyle birlikte — yokedilmesi gereğini öngören Potsdam Antlaşması prensiplerinin gerçekleştirilmesi için yeni atılımlara yol açmaktadır. AFC'nde ilerici güçler, sözü geçen antlaşmaların onaylanma ve uygulanmasının, memleketin toplumsal gelişmesinde, emekçiler yararına ve devletle toplumun demokratik yoldan yenilenmesi adına köklü anti-emperyalist değişimler için çıkış noktası olabileceği kanısındadırlar.

Fakat antlaşmanın imzalanmasından bugüne kadar geçen olaylar, ancak AFC'nde işçi sınıfı, bütün barışsever ve demokratik güçler onun gerçekleştirilmesi uğrunda aktif savaşa katıldıkları takdirde, olumlu faktörlerin etkili olabileceğini göstermektedir.

Tabiidir ki, Moskova Antlaşmasının imzalanmasıyla, AFC'nde ne iktidarın yapısında, ne de Batı Alman emperyalizminin amaçlarında herhangi bir değişiklik olmuş değildir. Antlaşmanın imzalanmasını takiben başgösteren şiddetli sosyal çatışmalar, AFC'nin ekonomisine ve toplumsal hayatına, şimdiye kadarki gibi konsernlerin ve bankaların yön verdiklerini gösterdi. AFC'nde hüküm sürmekte olan kapitalist tekeller sistemi, memleket dışında emperyalist politika gütmeye, memlekette de emperyalist, anti-demokratik yönetim metotları uygulamaya çalışmaktadır. Bugün işbaşında Sosyal Demokrat partisinin ağır bastığı bir hükümet bulunmasına rağmen, bu hükümet ABC'nin Viyetnam halkına karşı yürüttüğü harbi desteklemekte, Yunanistan ve İspanya'daki faşist rejimlere silâh sağlamakta, Batı Alman ordusunu atom harbi gereklerine göre düzenlemektedir.

AFC ile Sovyetler Birliği arasında antlaşma imzalanması, AFC'nde daha önceki gibi büyük sermaye ve emperyalizmin egemen bulunmasına rağmen mümkün olmuştur. Bu böyledir, çünkü dünyada kuvvetler oranı sosyalizm ve barış yararına değişmiştir, çünkü Sovyet barış politikası bütün memleketlerde gitgide daha büyük ölçüde halk yığınlarının gönlünü kazanmaktadır, çünkü sosyalist ülkeler topluluğu sağlamlaşmaktadır. Bu sonucun elde edilmesinde, mevcut durumun tanınmasını ve karşılıklı anlayış politikası izlenmesini isteyen akımın bütün AFC'nde geniş ölçüde yayılma ve kuvvetlenmesi de önemli bir rol oynamıştır.

Bütün bunlar çok önemlidir. Zira Alman emperyalizmi daima tarihsel gelişme özelliğinin şartladığı saldırganlığı ile kendini göstermiştir. Bugün AFC'nde askerî sanayi kompleksi genişletilmekte ve saldırganlık yeniden teşvik edilmektedir. Fakat düpedüz saldırgan «doğu politikası»nın çıkar

yol olmadığının açıkça görülmesi, iç ve dış faktörlerin yeni politikadan yana baskısı nihayet AFC yönetici çevreleri üzerinde de belirli bir etki yapmıştır. Batı Alman büyük burjuvazisinin belirli bir kısmı, en başta silâh üreten tekellerin temsilcileri, iç sosyal süreçlerin gelişmesinden korkar ve sosyalist memleketlerle antlaşmalar yapılmasının kendi saldırgan hedeflerine ulaşmalarında köstek olacağını düşünürlerken, aynı burjuvazinin diğer kısmı durumu daha gerçekçi bir gözle değerlendirmenin gerekli olduğu kanısına varmıştır.

Ama bu arada, Brandt-Şel hükümetinin dış politikasını onaylayan ve tutan tekelci sermaye kuvvetlerinin artık sınıfsal politika gütmediklerini ve emperyalist amaçlarından vazgeçtiklerini zannetmek yanlış olur. İkinci Dünya Harbi'nin sonuçlarını tasfiye etmek, en başta, ADC'nde sosyalizmin ulaşmalarını sıfıra indirmek onların uzak hedefi olagelmıştır. Tekelci sermaye kuvvetleri bu yolda yukarıda sözünü ettiğimiz ve her şeyden önce ABC'de hazırlanan gayet ince ve kurnaz taktik metotlara belbağlıyorlar. Bunlar da, sosyalizme cepheden hücum etmektense, hiç olmazsa bir süre için, ekonomik bağımlılık dayatmayı ve ideolojik etkileme yöntemlerine başvurmayı öngörüyor. Bu incelik ve kurnazlığı salık verenler, bu politikayı, başında sosyal demokratların bulunduğu hükümetin yardımıyla uygulamanın kendileri için daha iyi olacağını düşünüyorlar. Diğer taraftan, Brandt-Şel hükümeti de, AFC'nde yönetici çevrelerin bu kısmının niyetlerini gözönünde tutarak hareket ediyor. Alman Sosyal Demokrat Partisi Yönetim Kurulu, daha önce de olduğu gibi, geçkin-kapitalist, emperyalist sistemin korunması yolundan yürüyor. Bu partinin yöneticileri, iki dünya sisteminin yarışmasında kapitalist düzeni savunmayı, onu modernleştirme denemesine girişmeyi ve daha etkin, daha dayanıklı hale getirmeyi boyun borcu sayıyorlar. Fakat Alman Sosyal Demokrat Partisi (ASDP) tarafından yönetilen hükümet, uluslararası durumu ayık kafayla değerlendirmeyi kılavuz edinerek ve kendi olanaklarını da gözönüne alarak, reel politik durumu tanımaya doğru adımlar atmaya başlıyor. Bu da uluslararası gerginliği gerçekten azaltma ve barışı sağlama mücadelesine hız vermeye elverişli yeni koşullar yaratıyor. Yeni olanaklardan, ancak halkın bütün demokratik güçlerinin birlikte eylemleri sayesinde yararlanabiliriz. Bundan ötürü, Alman Komünist Partisi (AKP), Federal Almanya'da demokratik güçleri içlerinde ve aralarında parçalanmaya ve AFC ile SSCB arasında imzalanan antlaşmanın onaylanmasını suya düşürmeye çabalayan aşırı sağ kuvvetlerin entrikalarına, birlik olma çağrısıyla, elbirliği eylemi çağrısıyla, antlaşmanın onaylanması için bir genel halk hareketi çağrısıyla karşı çıkıyor.

Antlaşmanın bir an önce onaylanması yolunda halkın çoğunluğunun desteğinden güç alan demokratik baskı, sosyalist ülkelerle barış içinde yanyana yaşama ve karşılıklı anlayış politikası için savaşılan bütün güçlerin aktifliklerinin yeniden artmasına, dolayısıyla sağcı kuvvetlerin çıkışlarının

püskürtülmesine yol açabilir. Anti-faşist nitelikte bir halk hareketi bugün son derecede gereklidir, çünkü aşırı sağcı kuvvetlerin hücumları Sosyal Demokrat ve Hür Demokrat partiler hükümetlerinin gözyumması ölçüsünde artmaktadır. Sosyal Demokrat Harp Bakanı Helmut Şmidt'in 1970 Aralık ayında yapılan NATO Konseyi Brüksel toplantılarındaki tutumu başka türlü anlaşılabilir mi? Bu bakan orada NATO ve harp hazırlıkları politikasının sürdürülmesinden yana konuşmuş ve bu saldırgan askeri paktın daha da kuvvetlendirilmesinde ısrar etmiştir. Şmidt NATO'nun nükleer savunma sorunları komitesi üyelerindendir. Bu komite, Ottava'da hazırlanan ve sosyalist ülkelere karşı «ilk» atom taarruzunda bulunmayı öngören plânı onaylamıştır. Şimdi bu plân, NATO Konseyi'nin «AD-70» adı altındaki direktifinin bir parçası olmuştur. Böyle bir militarist politika, bir yanda ülke halkının daha büyük kısmı — sosyalist ülkeler de içinde olmak üzere — bütün devletlerle barışçı ilişkiler kurulmasını candan istemekte olmasına rağmen, bu çoğunluğun karşısındaki neo-nazist ve intikamcı kuvvetleri elbette kanatlandırdı, azgınlıştırdı.

Bütün bunlar gösteriyor ki, AFC ile SSCB arasında imzalanan antlaşmanın onaylanması ve gerçekleştirilmesi kendiliğinden olacak iş değildir; barışın korunmasından, sosyal ilerilikten yana olan ve AFC'nde emperyalizm egemenliğine karşı savaşın bütün sağduyu sahiplerinin çabalarını bu amaç uğrunda birleştirip artırmak gerekecektir.

III

Devletler, halklar ve sınıflar arasındaki ilişkiler, dünyadaki çeşitli sosyal kuvvetlerin dağılımı hızla ve çelişkili olarak değişiyor. Fakat politik, askeri ekonomik ve sosyal bağıntı ve ilişkilerin bütün çeşitliliği içinde, gericilikle ilericiliğin dünya arenasındaki çatışmasını yansıtan iki karşıt doğrultu, emperyalizm doğrultusu ile bütün ülkeler ve kıtalarda geniş sosyal tabakaların anti-emperyalist savaş doğrultusu pekâlâ ayırdedilebilir ve edilmesi gereklidir. Emperyalizm ile insanlığın büyük çoğunluğu arasındaki ana çelişki giderek daha da belirginleşiyor. Ezgiyi, yoksulluğu, sömürüyü ve harbi doğuran toplumsal düzen tarihsel olarak çöküp dağılmaya mahkûmdur. Ama o otomatikman yokolup gitmiyecektir; tarihi hükümünü yürürlüğe koyup gerçekleştirmek halkların ödevidir. Emperyalizmin ortaksız egemenliği zamanı dönüşsüz olarak geçmiş ve o artık dünyayı kontrolü altında tutacak durumdan çıkmış olsa da, bütün dünya anti-emperyalist hareketinin dayanışması olmaksızın onunla başa çıkılabileceği hayaline kapılmak cidden tehlikeli olur.

Zamanımızda emperyalizme karşı eylemsel bir direnç gösterilebilmesi için gerekli esaslar vardır ve bunlar halkların son yirmi-otuz yıldır yürüttükleri mücadelenin sonuçlarıdır. Birinci esas, zamanımızın sonuç belirleyici gücü haline gelen dünya sosyalist sistemidir. İkincisi, kapitalist

memleketlerde halkın çoğunluğunu teşkil eden, örgütlülüğü ve savaş kabiliyeti durmadan artan işçi sınıfı ve bütün emekçi yığınlarıdır. Üçüncüsü, gittikçe daha geniş ölçüler alan ve bütün kıtalardan yüz milyonlarca insanı emperyalizme karşı savaşa çeken anti-emperyalist ulusal kurtuluş hareketleridir. Dördüncüsü de, zamanımızın giderek en aktif gücü ve en önemli politik etkeni haline gelmekte olan dünya komünist hareketidir.

Bütün bunlar, birbirini tamamlayarak, emperyalizmin geri püskürtülmesine, onun üzerinde kesin bir üstünlük sağlanmasına ve stratejik plânlarının suya düşürülmesine imkân vermektedir.

Anti-emperyalist savaş stratejisinin temeli, dünyada barış, demokrasi, ulusal bağımsızlık ve sosyalizm için savaşan bütün kuvvetlerin amaç ve eylem birliğidir. Komünist ve İşçi Partileri 1969 Danışma Toplantısı'nın dokümanında, emperyalizmin cinayetlerine bir son verilebilmek için, işçi sınıfının, demokratik devrimci güçlerin, halkların elele vermeleri ve toplu olarak eylem göstermeleri gereğine işaret ediliyor. Emperyalizmin parçalama politikasına, bütün anti-emperyalist kuvvetlerin el ve gücbirliği politikasıyla karşıkonulmalıdır. Burada, işte asıl bu birliğin, kahramanca savaşan Viyetnam halkıyla dünya çapında dayanışma hareketinin ve bizzat Viyetnam halkının destanlara yaraşır savaşının, ABD'nin artık pratikte iflâs etmiş bulunan askeri plânlarının akamete uğratılmasını sağladıklarını bir daha hatırlatmak yerinde olur. Bu, tarihsel önemi olan bir gerçektir. Bütün anti-emperyalist güçlerin uluslararası dayanışması, emperyalizmi, savaşın diğer kesimlerinde de gerilemek, tâviz vermeye ve barış anlaşmaları yapmaya yanaşmak zorunda bırakmaktadır. Bu koşullar altında, emperyalist memleketlerin kendi aralarında ortaya çıkan çelişkilerden yararlanmak, anti-emperyalist savaşın önemli bir unsurudur.

Bugün emperyalizme karşı savaşta dayanışma her zamankinden daha çok gereklidir. K. Marks ve F. Engels, daha «Komünist Partisi Manifesti»nde «Bütün ülkelerin proleterleri, birleşiniz!» şiarını ileri sürmüşlerdir. Uluslararası dayanışma fikri ve eylem birliğine çağrı ilk olarak bu şiarla formüle edilmiştir. Sömürge halklarının kurtuluş savaşına kalktıkları emperyalizm devrinde Lenin yeni şiarı, «Bütün ülkelerin proleterleri ve ezilen halklar, birleşiniz!» şiarını ortaya atmıştır. 1969 Danışma Toplantısı'nda, komünistler, emperyalizmle savaşın yeni koşulları içinde bütün anti-emperyalist güçlere şu çağrıyla seslenmişlerdir: «*Sosyalist ülkelerin halkları, kapitalist memleketlerin proleterleri ve bütün demokratik güçleri, kurtulan ve hâlâ ezgi altında bulunan halklar, emperyalizme karşı, barıştan, ulusal bağımsızlıktan, sosyal ilerilik, demokrasi ve sosyalizmden yana ortak savaşta birleşiniz!*»

Programlar ve çağrılar ne kadar önemli olursa olsun, komünistler hiçbir zaman onlarla sınırlı kalmıyor, emperyalizmi, saldırgan plânlarını suya düşürerek adım adım gerileten pratik tedbir ve eylemler örgütleyorlar.

Şimdi ödev, emperyalizmin bütün saldırgan çıkışlarına karşı, dünyanın hangi kesiminde olursa olsun bütün emperyalist müdahale biçimlerine karşı, emperyalizmin sosyalist ve devrimci güçleri ezmeyi amaçlayan bütün denemelerine karşı savaşı ve eylem birliğini örgütlemektir. Ödevimiz her yerde ve her zaman emperyalizme karşı hücum halinde bulunmaktadır.

İnsanlık için esas tehlike, emperyalizmin bir nükleer harp açma, yüz-milyonlarca insanı mahvetme tehdidinde gizleniyor. Son yılların tecrübesi, bir dünya harbinin, halkların birlikte savaşıyla önlenebileceğini, dünya emperyalizmini dizginlemenin mümkün olduğunu göstermiş bulunuyor. Fakat böyle bir harp tehlikesi ve emperyalizmin saldırganlığı yine yerli yerinde kalıyor. Bundan ötürü, yığınsal çıkışlar, barış uğrunda, barış içinde yanyana yaşama politikası uğrunda örgütlü savaş zamanımızın önemli ödevini teşkil ediyor. Gerekli olan, her yerde, harp taraftarlarını, silâh fabrikatörlerini ve aşırı sağcılarını demaske etmek, dizginlemektir.

Emperyalizmin Asya, Afrika ve Lâtin Amerika halklarına karşı uygulamak istediği sömürgecilik politikası hezimete uğratılmalıdır ve uğratılacaktır. Bütün barıştan ve sosyal ilerilikten yana olanların, bütün demokratların ve sosyalistlerin birlikte eylemleriyle sömürgecilik kalıntılarının yok edilmesi, onun yeni ve örtülü biçimlerde canlanmasının önlenmesi gerekli ve mümkündür.

Emperyalizmle savaş, bütün ilerici güçlerin, demokratik özgürlükleri, söz, basın, toplantı, sosyal ve politik örgütlerde birleşme özgürlüklerini savunmada örgütlü ve sistemli çıkışlar yapmalarını gerektirmektedir. Bugün toplumsal hayatın demokratizasyonunu amaçlayan hareket, emperyalizme ve gericiliğe karşı AFC'nden başka memleketler için de tehlikeli olan faşizmin ve neo-faşizmin hortlatılmasına karşı savaşın organik bir parçasıdır. Gerek kapitalist memleketlerde, gerekse uluslararası çapta, bu savaşın güçlendirilmesi ve çok daha geniş ölçülere vardırılması lâzımdır.

Emperyalist gericilik politikasının yoluna kesinlikle set çekilmesi, sömürgeciliğin ve yeni sömürgeciliğin ortadan kaldırılması, ulusal ve sosyal ezginin köklerinin tamamiyle kazınması ancak tekellerin egemenliğine karşı ve işçi sınıfının diğer emekçi halk tabakalarıyla ittifakına dayanan iktidarının kurulması için yorulmaksızın savaş yürütmekle mümkündür. Gerçekten özgür toplumun, yani sosyalizmin kurulmasına ancak böylece yol açılacaktır.

Alman Komünist Partisi anti-emperyalist güçlerin ortak savaşına kendi payını katacaktır.

Anti-empyralist savaş ve Lâtin Amerika silâhlı kuvvetleri

L. PADİLYA, H. LABORDE, E. SOUSA

Lâtin Amerika memleketlerinden çoğunun tarihleri, silâhlı kuvvetlerin politik hayata doğrudan doğruya müdahalelerine ve bunun sonucu olarak askeri veya askeri-sivil hükümetlerin işbaşına gelmelerine ilişkin örneklerle doludur.

Lâtin Amerika memleketlerinin sosyal-ekonomik yapısında şimdi oluşmasına tanık olduğumuz bellibaşlı değişimler, bu memleketlerin — silâhlı kuvvetler de dahil —, bütün toplumsal ve devletsel kurumlarına damgasını vurmaktadır. Askeri çevrelerde ciddi çelişkilerin varlığını doğrulayan ve bazan beklenmedik sonuçlara yol açan çeşitli akımların mücadelesini yansıtan pek çok örnek göstermek mümkündür.

Bu durumun sebebi nedir? Askeri kuvvetler arasında görülen eğilimlerin özlüğü nedir? Lâtin Amerika ordularında oluşan değişimlerden ne gibi ibret dersleri çıkmaktadır? (!)

Devlet ve silâhlı kuvvetler

Çoğu burjuva bilginleri, orduyu, sınıfların dışında bulunan ve «yurt savunucusu», «kanun ve emir kulu» olan özgül bir özerk organizm olarak tasavvur ediyorlar. Bundan dolayı, silâhlı kuvvetlere, iç çelişkileri bulunmayan, tekins bir yığın gözüyle bakıyorlar. Bu görüşten hareket eden bazı teorisyenler, silâhlı kuvvetlerin politikaya karışmasını doğru buluyor ve eleştiriyorlar.

Diğer bazıları, tam tersine, «iktidar boşluğu» diye karakterize edilen belirli bir aşamada Lâtin Amerika memleketlerinin karşılaştıkları problemleri ancak orduların çözebilecek durumda olduğu kanısındadırlar.

Toplumda ordunun fonksiyonu sorununa burjuva biliminin soyut, tek yanlı ve maksatlı yaklaşma tarzı, yönetici çevrelerin kıtamız ülkelerindeki sosyal çatışmaların özlüğünü maskeleyen çabalarını yansıtmaktadır.

Marksizm klâsikleri, sınıflı toplumda silâhlı kuvvetlerin yerini ve karakterini belirlemişlerdir. Örneğin, F. Engels, devleti ilkel klan örgütünden ayırarak nitelikler arasında artık halkların çıkarlarına uygun düşmeyen *genel iktidarın* belirlenmesine işaret ediyor ve şöyle diyor: «Bu genel iktidar her devlette vardır; ve yalnız silâhlı kişilerden değil, aynı zamanda klan toplumunda görülmemiş olan cezaevleri ve her çeşit zorkullanım dairelerinden meydana gelir» (K. Marks ve F. Engels. Toplu eserleri, c. 21, s. 170—171).

(!) Bu yazıda incelenen görüş ve anlayışlar sosyalist Küba'ya elbette uygulanamaz.

Böylelikle, silâhlı kuvvetler, daha doğuşlarından itibaren bağımsız bir kurum değil, sınıfsal egemenlik aracı olan devletin bölünmez bir parçasını teşkil ederler. Dolayısıyla, silâhlı kuvvetlerin politik rolü, onların toplumsal fonksiyonundan ve uzlaşmaz sınıflarla karşılıklı ilişkilerinden doğmaktadır.

Burjuva devletlerinde silâhlı kuvvetlerin gelişmesinde, bir yandan bunların sayıca artması ve savaş kabiliyetinin yükselmesi, öte yandan nispi başınabuyrukluklarının kuvvetlenmesi gibi iki karakteristik çizgi göze çarpar. Burjuva sosyologları, çokluk, «bütün zamanların ve halkların» silâhlı kuvvetlerinin «özerkliği»ne, «sınıf-dışı» niteliğine ilişkin teorilerini bu gelişme karakteristiğine dayamak isterler.

Fakat çeşitli sosyal-ekonomik formasyonların tarihi, silâhlı kuvvetlerin kadrosunu sayıca artırmanın, askeri donatılarını, savaşma, baskı yapma ve örgütlenme yöntemlerini vb. yekınleştirmenin kendiliğinden olmadığı, bunların, orduların kendi iradesine değil, bir sıra ekonomik, sosyal ve politik etkenlere bağlı bulunduğunu göstermektedir. F. Engels, bunları inceliyerek şu sonuca varmıştır: «Genel iktidar, devletin içinde sınıf çelişmelerinin sertleşmesi derecesinde, sınırdaş devletlerin daha da büyümeleri ve nüfus artışları derecesinde kuvvetlenir. Bunun için, insanın, sınıf savaşı ve yayılma rekabeti etkisiyle genel iktidarın bütün toplumu ve hattâ devleti de yutabilecek kadar güçlendiği zamanımız Avrupasına bir göz atması yeter» (K. Marks ve F. Engels, Toplu eserleri, c. 21, s. 171). Ekim Devrimi'nden bir süre önce, Lenin, emperyalizmin «gerek krallıkla yönetilen, gerekse en özgür, cumhuriyetçi memleketlerde proletaryaya karşı baskı tedbirlerinin şiddetlenmesiyle ilgili olarak sivil idare ve askeri mekanizmada görülmemiş bir artışa» yol açtığına işaret etmiştir (V. İ. Lenin, Toplu eserleri, c. 33, s. 33).

İkinci Dünya Harbi'nden sonra, silâhlı kuvvetlerde Engels ve Lenin'in sözünü ettikleri artış, tekellerin devletle kaynaşmasının süratlenmesiyle ilgili olarak gittikçe büyüyen bir hızla devam etti. Başlarında Birleşik Amerika'nın bulunduğu emperyalist devletlerin politikası, ekonominin militarizasyonuna, kendi ulusal kurtuluşları, sosyal-ekonomik ilerleme ve sosyalizm uğrunda savaşmakta olan halklara saldırı ve yeni bir dünya harbi hazırlığına yöneltildi. Bu süreçlerin karşılıklı etkisi sonucu olarak, özellikle ABD'nde, hükümetin politikasını gittikçe daha hissedilir ölçüde belirleyen mâhut askeri-sanayi kompleksi meydana getirirdi. Daha 1961 yılında general Ayzenhaver şunları söylüyordu: «Onun (askeri-sanayi kompleksinin) her şeyi kapsayan — ekonomik, politik ve hattâ mânevi — etkisi her şehirde, her eyaletin yönetim organlarında, federal hükümetin her dairesinde hissedilmektedir.» (1)

(1) V. Perlo'nun «Militarizm ve sanayi» adlı kitabından (Moskova, 1963, s. 34).

Askeri mekanizmanın aşırı derecede büyümesi, en az gelişmiş Lâtin Amerika memleketleri de dahil, hemen hemen bütün burjuva devletlerinin ayırdedici özelliğidir.

Bununla beraber, belirli tarihsel koşullarda, devlet makinesinin ve özellikle ordunun zaman zaman «sosyal yabancılaşması» olayları da imkân dahilindedir. Marks bu olayı «Lui Bonapart'ın 18 Kasım darbesi» adlı ünlü eserinde belirtir, Engels ise şöyle karakterize eder: «Fakat, öyle istisnai dönemler de vardır ki, birbiriyle savaşıyan sınıfların arasında bir kuvvet dengesi meydana gelir ve görünüşte aracı rolü oynayan devlet, her iki sınıf karşısında geçici bir tarafsızlık kazanır» (K. Marks ve F. Engels, c. 21, s. 172).

Silâhlı kuvvetler bakımından bunun anlamı şu olabilir: Bu kuvvetler, iktidara gelmek ve belirli politik ve ekonomik imtiyazlar elde etmek olanağına sahip oldukları vakit, geçici olarak sınıf savaşının «üstüne çıkarlar». Böyle dönemlerde, silâhlı kuvvetler, sosyal çatışma ve anlaşmazlıkların «hakemi» olarak ön plâna çıkar, çeşitli ara sosyal tabakalarla veya egemen sınıfın politik bakımdan daha az nüfuzlu tabakasıyla ittifaklar politikası güderler. Bir başka deyişle, yukarıda sözünü ettiğimiz «yabancılaşma dönemleri»nde bile silâhlı kuvvetlerin tecridi tam ve kesin değildir. «Sosyal âlem»in patlama tehdidi altında bulunduğu nazik durumlarda, silâhlı kuvvetler yine sınıf bağlarını canlandırmaya çabalar ve politik tarafsızlıklarını yitirirler.

Ordu ile politika arasındaki karşılıklı bağıntıyı karakterize eden bu genel nitelik ve eğilimler, şüphesiz, Lâtin Amerika silâhlı kuvvetlerinde de vardır.

Silâhlı kuvvetlerin yapısı ve bağımlı durumları

Lâtin Amerika orduları sosyal terkipleri bakımından tekkins değildirler. Bu gerçek ve emperyalizmin global stratejisinde Lâtin Amerika devletlerinin ancak İkinci Dünya Harbi'nden sonra belirgin bir rol oynamaya başlamış olmaları, bu orduların süratle «kast ordusu» oluşmasına geçmelerini engellemiştir. Ne var ki, kıtanın bazı ülkelerinde, özellikle Arjantin ve Brezilya'da, artık geniş ekonomik ve sosyal imtiyazlara sahip kapalı askeri çevreler meydana getirme eğilimleri belirlemektedir.

Lâtin Amerika silâhlı kuvvetlerinin sosyal terkip bakımından tekkins olmayışı, yüzyılımızda bu memleketlerin sosyal yapısında gerçekleşmekte olan süreçlerin özgüllüğü ve biraz da orduda kur'a hizmet sistemi ve askeri eğilim merkezleri örgütlenme özelliği ile açıklanabilir. İngiliz emperyalistleri Lâtin Amerika'daki egemenlikleri süresince, bu kıta ülkeleri ordularını anavatan kurallarına uygun biçimde yeniden örgütlemeye gerçek bir ilgi göstermediler. Esasen İngilizler, toplumsal asayiş ve güvenliğin korunması konusunda pek az güçlkle karşılaşıyorlardı. Kuzey

Amerikalılar ise, tam tersine, daha yayılmalarının başlangıcından itibaren, yerli müttefiklerinin İngiltere ile mücadelede politik çıkışlarını desteklemek ve şiddetlemede olan sınıf savaşına engel olmak üzere bu problemle uğraşmak zorunda kaldılar. Merkezi Amerika memleketlerinde ve Karaip körfezinde hemen hemen bütün «ulusal muhafızlar» ABD askeri mekanizmasının eseri oldu ve bunlar çoğu defa bu memleketler topraklarının kabaca çiğnenip istilâ edilmeleri sırasında meydana getirildi. Birleşik Amerika'nın Lâtin Amerika'da tamamiyle egemenlik kurduğu XX. yüzyıl ortalarında, bu kıta ülkelerinin orduları, özellikle güney kesimindekiler, sayıca pek kabarık değillerdi, Avrupa örneğince örgütlenmiş ve kötü donatılmışlardı. Fakat bu ordularda burjuva cumhuriyetçi karakteri ağır basıyordu. Subay kadrosu, Brezilya ordusu hariç, ezici çoğunluğu ile büyük toprak sahiplerine ve ticaret burjuvazisine mensuptu. Profesyonel enstrüktörler orta tabakaların temsilcileri arasından seçiliyordu.

İkinci Dünya Harbi sırasında Lâtin Amerika memleketleri, ABD'den ve Batı Avrupa'dan sanayi malları ithal etme olanağından yoksundular. Bu da sözü geçen memleketlerin kendi sanayi üretimlerini epeyce artırmalarına yol açtı. Sosyal yapıda bu süreçle bağlı değişmeler ordunun sosyal terkiibini de etkiledi, yani subay kadrosu burjuva ve küçük burjuva çevrelerinden gelenlerle, assubay ve er kadrosu da işçiler ve köylülerle hayli genişledi.

Subay aylıkları, genel olarak, büyük memurların nispeten yüksek aylıkları ile ücretli devlet personeli çoğunluğunun ve tümüyle emekçilerin düşük aylıkları arasındadır. Örneğin Şili'de, askeri personelin ekonomik durumlarından hoşnutsuzluğu yüzünden, bu çevreler tarafından, aylıklara zam istekleriyle Frey hükûmetine başvurular oldu. Askeri çevrelerde seyrek görülen bu olayı, ordunun gerici başları, 1970 Eylülündeki başkanlık seçimlerinde halkçı kuvvetlerin üstüngelmesini engellemeyi amaçlıyan hükûmet darbesi yeltenişlerini haklı göstermek için sömürmeye çalıştılar. Duruma bakılırsa, subayların gelir düzeyi onlara imtiyazlı bir sosyal tabaka durumu vermiyor. Askerlerin elit tabakasının birçok temsilcisi, bazı devlet ve özel sektör kurumlarının yönetim kademelerinde çalışıyor, sanayide, ticarette, tarımda vb. özel maliye ve muhasebe işleri görüyorlar. Böylece ordu elit tabakasının emperyalizmden yana burjuvazinin en gerici çevreleriyle sıkı bir bağ kurması, Lâtin Amerika ordusunun içinde maddi refah ve ailevi durumları yalnız sosyal kökenlerine ve ulaştıkları rütbeye değil, mali-ekonomik çevrelerdeki itibar ve bağıntılarına da bağlı tabaka ve gruplar olduğunu göstermektedir.

ABD'nin etkisi altında Lâtin Amerika ordularının baskı fonksiyonlarının ve politik hayata müdahale eğilimlerinin artmasıyla birlikte iç yapıları da değişmekte, yani ABD'nin bu memleketlere ekonomik ve politik nüfuzu ölçüsünde iç yapı da Pentagon'un isteklerine göre ayarlanmaktadır. Bu

da gerek orduların sayıca büyümesinde, gerekse onlara verilen ödevlerin cins ve çeşitlerinde ifadesini bulmaktadır.

Daha İkinci Dünya Harbi yıllarında ABD tarafından kıtanın bütün memleketlerinde ulusal orduların yeniden örgütlenmesine «yardım» için askerî merkezler kuruldu. Bunun yanı sıra, subayların ABD askerî okullarında eğitimden geçirilmesi işi örgütlendi ve Avrupa usulü silâhlanmadan Kuzey Amerikan usulü silâhlanmaya geçildi. Rio de Janeyro Konferansı (1942) bir Amerikalılararası Savunma Konseyi kurulmasını kararlaştırdı.

İkinci Dünya Harbi'nden sonra, Pentagon'un Lâtin Amerika'ya ilişkin askerî-stratejik plânları bu kesimde ABD mevzilerinin daha da kuvvetlendirilmesi hedefine yöneltildi. Kendi doğal kaynaklarının uzun bir süre kullanılmasına imkân veren Lâtin Amerika devletlerinin politik istikrarını sağlamak için, aynı zamanda stratejik noktalar ve askerî üsler üzerindeki kontrol yetkisini korumak maksadiyle, Pentagon'un girişimiyle ayrıca bazı tedbirler de alındı. İşte bunların en önemlilerinin kısa listesi:

Saldırlara karşı bir Amerikalılararası Askerî Örgüt kurulmasını salık veren Çapultepik Anlaşması (1945);

«Amerikan devletlerinden birine karşı her hangi bir devlet tarafından yapılacak silâhlı hücumun bütün Amerikan devletlerine karşı yapılmış sayılacağını», hattâ «silâhlı hücum teşkil etmeyen bir saldırının da aynı şekilde karşılanacağını» ilân eden Amerikalılararası Yardımlaşma Antlaşması (1947);

kıta çapında «savunma» ve «dayanışma» amaçlarına hizmet edecek bir Amerika Devletleri Örgütü'nün kurulması (1948);

ABD'nde kıta memleketlerine askerî yardım yapılması koşullarını öngören Karşılıklı Güvenlik Yasası'nın kabul edilmesi (1951).

Lâtin Amerika devletlerinin çoğu, Birleşik Amerika ile iki yanlı askerî paktlar imzaladılar. Bu paktlar, onları, «yarı-küre'nin savunulması» plânlarının yerine getirilmesine katılmakla, «kıta güvenliğinin coğrafi bölgesi»nin hangi noktasına olursa olsun asker göndermekle; stratejik denilen malların ithali üzerinde ABD'ne tekel hakkı garanti etmekle; ABD askerî misyonlarına diplomatik dokunulmazlık sağlamak ve onlara destek olmakla, alınan yardımın $\frac{0}{100}$ 80—90 kadarını ABD'den silâh ve donatım satınalmaya harcamakla yükümlü tutmaktadır. Askerî «yardım», ABD'nin Lâtin Amerika'da uyguladığı emperyalist politikasının temel organik unsurudur. Pentagon, Lâtin Amerika ordularının silâh ve donatım standardizasyonu bahanesiyle, kıta memleketlerine kendi eskimiş silâhlarını yüksek fiyatlarla satmayı, sağladığı silâhların kullanılması üzerinde — bazılarının kullanılmasını ABD hükümetinin müsaadesine bağlayacak kadar — şiddetli bir kontrol kurmayı beceriyor. Arjantinli amiral B.

Varela'nın Arjantin harp gemilerinin niteliği hakkındaki sözlerine göre, bunlar yirmi yıl kadar kullanılmış filo-eki üç mayın gemisi ile ABD'nin malı olan iki denizaltı gemisinden ibarettir. Ve bunlar, Kuzey Amerika'nın küçük bir balıkçı gemisini bile çevirdikleri takdirde, ABD Başkanı tarafından derhal bozulabilecek bir anlaşma gereğince verilmişlerdir.

Küba Devrimi'nden sonra ABD emperyalizmi «iç cephe»de tedbirler almaya, yani yığınsal devrimci çıkışları bastırmaya hız verdi. Amerika kıtası orduları temsilcilerinin yıllık toplantılarında, kıta memleketlerinin her birindeki politik durum görüşülmekte ve «komünizmin baltalama eylemleri»ne karşı tevsiyeler formüle edilmektedir. Rio de Janeyro'daki sekizinci toplantı (1968), bir «Amerikalılararası askeri sistem» kurulmasına karar verdi. Bu, Pentagon'un eskiden beri düşlediği mâhut «Amerikalılararası barış gücü» yaratma hazırlığında yeni aşamadır. General Vestmorlend, bu konferansta alınan kararları tasvip yollu bir konuşma yaparak özetle şöyle demiştir: «Komünizmin baltalama eylemine Lâtin Amerika'da hiçbir sivil kuruluş başarıyla karşı koyabilecek durumda değildir. Duruma hâkim olmak ve bunun yolunu kesmek silâhlı kuvvetlerin ödevidir.» (!)

Lâtin Amerika ordularında da «yeşil berelirler» örneğince, modern silâhlarla donatılmış, en zor koşullardaki harp harekâtı için eğitilmiş ve ABD askeri enstrüktörleri tarafından yönetilen «partizanları yoketme» birlikleri kurulmaktadır. Bir yandan da «baltalama eylemleri»yle savaş için uzmanlar yetiştirmeye hızla devam edilmektedir. Hesaplara göre, kıtanın çeşitli memleketlerinden 46 bin kadar subay ABD askeri okullarından geçirilmiş bulunmaktadır.

ABD dış yardım yasası gereğince, Lâtin Amerika'nın birçok memleketinde ordular «yurttaşlık eylemi» programlarını yerine getiriyor, yani köylüler için evler kuruyor, köy yolları yapıyor veya onarıyorlar. Bu aksiyonların gözboyama niteliğini, bunları esinliyenler bile gizleme gereği duymuyorlar. «Askeri-sivil eylemler» programları, ABD askeri yetkilileri tarafından, isyancılık hareketi bakımından bir korunma tedbiri olarak, partizanlara karşı savaşta özel bir taktik olarak değerlendiriliyor. «Yurttaşlık eylemi»nden beklenen somut sonuç, devrimci propagandanın ve «yıkıcı eylemler»in önüne geçilmesi, yerli halkın hükümete sadakat ve itaatının sağlanması ve aynı zamanda isyancıların köylüler arasındaki dayanağının çürütülmesidir.

Bütün bu süreç, Lâtin Amerika silâhlı kuvvetlerinin örgütsel yapısını ve politik hattını etkilemiş, onlara daha belirgin bir sınıf karakteri vermiştir. Askeri tepe'yi teşkil edenlerin önemli bir kısmı, egemen sınıfların

(!) E. Lobarka Goddard'ın Chile Invadido» adlı kitabından (Ed. Austral, Santiago, p. 46) alıntı.

halk hareketini ezmeye ve emperyalizmle ittifakı sağlamlaştırmaya yönelik politikasını daha kuvvetle desteklemeye koyulmuştur.

Buna rağmen, silâhlı kuvvetlerin içinde, emekçi yığınlarının devrimci savaşının gelişmesine yardımcı olabilecek karşıt eğilimlerin belirmesini şartlayan başka cinsten etkenler de eylemedir.

Silâhlı kuvvetler içindeki politik eğilimler

Bugün emperyalist kuzey metropolü ile kıtanın ona bağımlı ve geri kalmış diğer kapitalist devletleri arasındaki çelişkilerin keskinleşmesi gittikçe daha açık biçimde kendini gösteriyor. Bu koşullar içinde, işçilerin, köylülerin, bütün emekçilerin emperyalizme ve egemen sınıflara karşı gergin politik savaşı da genişliyor. Halkın orta tabakalarına mensup yeni yeni sosyal güçlerin işçilerden ve bütün emekçilerden yana kazanılması, aynı zamanda devrimci değişimlerin kaçınılmazlığını anlamaya başlayan kilise ve ordu geniş çevrelerinin tutucu görüş ve davranışlarında görülen değişimler bu savaşın ayırdedici niteliklerindendir. Komünist ve İşçi Partileri 1969 Yılı Danışma Toplantısı bu durumu değerlendirerek şöyle bir tespitte bulunmuştur: «Bazı ülkeler silâhlı kuvvetlerinin içinde yurtsever ve demokratik eğilimler gelişmektedir.»

Bu gibi eğilimler belirmesinin objektif ve sübjektif sebepleri nelerdir? Sebeplerin en önemlilerini şöyle sıralaya biliriz:

Lâtin Amerika memleketlerinin, ekonomik ve sosyal gelişmelerine engel olan emperyalizme her yönden bağımlılıkları;

sosyal eşitsizliğin artması ve geniş halk yığınlarının yaşama ve çalışma koşullarının kötüleşmesi;

grev hareketinin ve haklı istekler uğrunda mücadelelenin genişlemesi sonucunda sınıf savaşının şiddetlenmesi (daha önce sendikal ve siyasal eylemlerden uzak duran devlet memurları bile şimdi bu haklı istekler mücadelesine katılmaktadırlar);

silâhlı kuvvetlerin assubay ve orta subay kadrosunun da kaynağı olan orta sosyal tabakaların anti-emperyalist harekete katılması;

toplumsal bilincin oluşması üzerinde Marksist-Leninist ideolojinin biteviye artan etkisi (subay çevrelerinde Marksist-Leninist literatüre, ulusal devrimci koşulların Marksist metodoloji kılavuz edinilerek incelenmesine ilgi artmaktadır (Rokfeller'in raporunda «Marksizmin subaylar için teorik plânda sahip olduğu çekim gücü»nden endişeyle söz edilmesi rasgele değildir);

Amerikan emperyalizminin yarattığı bütün engellere rağmen sosyalizmi kurmakta olan devrimci Küba örneğinin kıtanın öteki memleketleri orduları içinde de geniş yankılar uyandırması (Küba halkının ve devrimci silâhlı kuvvetlerinin askeri bakımdan da kat kat güçlü düşman karşısında

gösterdikleri sarsılmaz metanetin, Lâtin Amerika memleketleri subay çevrelerinde de — bu subaylardan çoğu sosyalizm ideallerini benimsemekle beraber — sempati hisleri uyandırması elbette doğaldır);

dünyada değişen kuvvetler oranının demokrasi ve sosyalizm uğrunda savaşın başarısı için elverişli koşullar yaratması ve ABD emperyalizminin dünyanın dört bucağında ve özellikle kahramanlar yurdu Viyetnam'da uyguladığı saldırı politikasının bozguna uğratılmasına yardımcı olması;

dünya sosyalist sisteminin ulaştığı başarıların geniş yığınlar arasında sempati uyandırması;

kıtada anti-amerikan duyguların ve Lâtin Amerika halklarının ABD'ndeki ilerici hareketlerle dayanışmalarının artıp kuvvetlenmesi.

Bütün bu faktörler, her Lâtin Amerika ülkesinin ulusal-tarihsel özelliklerine bağlı olarak, silâhlı kuvvetler üzerinde şu veya bu ölçüde etki yapmakta, onlar arasında gerici akımların ve aynı zamanda genellikle milliyetçi biçimler alan ilerici eğilimlerin belirmesine yol açmaktadır.

Burjuva milliyetçiliği fikirlerinin sözcüleri, burjuvazinin ve oligarşinin köhnemiş siyasal partilerini yenileştirmek, işbaşına «kuvvetli» askeri hükümetler getirmek ve «tek demokratik toplum» teorisine dayanarak emperyalizme bağımlılık çerçevesi içinde kapitalist gelişmeye yardım yolundan yürüyorlar. Rakfeller'in raporunda bununla ilgili olarak şöyle deniliyor: «Askeri çevreler, sosyal ve ekonomik ilerleme savaşında geleneksel otoriter sorumluluğu yüklenmeye hazırdirler.»

Demokratik ve anti-emperyalist karakterli milliyetçilik birçok güçlük ve engeller içinde kendine yol açabiliyor. Bu milliyetçilikten yana olanlar, memleketlerinin ulusal egemenliğinin ve doğal kaynaklarının savunulmasına yönelik tedbirler teklif ediyor, bağımsız ekonomik gelişmenin gerekli olduğunu ileri sürüyorlar. Bazı subaylar da, ulusal durum ve koşulların objektif gözle tahliline dayanarak, halk yığınlarının gerikalmışlığı ve bağımlılığı karşı açtıkları savaşa katılıyor, devlet korporasyonlarını savunmak için kurulmuş sivil komitelerde görev alıyorlar. Bunlar, bazı ahvalde de, iktidarı ele almak amacıyla gizli mason localarında örgütleniyorlar. İktidara geldikten sonra da, üç sektör (ekonominin esas kollarında devlet sektörü, hafif endüstride özel sektör, köy ekonomisi ve zanaatçılıkta kooperatif sektörü) yaratmaktan ibaret olan çeşitli «ulusal ve devrimci gelişme modelleri» ileri sürüyorlar.

Yurtseverlik akımının politik alanda doğması ve gelişmesi, egemen sınıfların ve emperyalizmin esas baskı mekanizmasının gücünü zayıflatmakta ve hattâ belirli koşullarda işçi ve halk hareketinin kuvvetlenmesine yardım da edebilmektedir.

Peru ve Bolivya örnekleri, demokratik ve anti-emperyalist ülkeleri benimsiyen milliyetçi tutumlu subayların, devlet makinesi üzerinde

kontrolü ellerine alarak, emperyalizmin müdahalelerini sınırliyabileceklerini, ulusun kendi esas ekonomik kaynaklarına sahip olma alanındaki egemenlik hakkını kuvvetlendirebileceklerini, halkın hak ve özgürlüklerini güvence altına alabileceklerini, memleketi bağımsız ekonomik gelişmeye yönelterek bazı sosyal dönüşümleri gerçekleştirme yolunda ilerletebileceklerini gösteriyor. Panama'nın — kıtanın bu en bağımlı ülkesinin — ulusal muhafızlar yönetiminin belirli bir kısmında da, emperyalist müdahalesine karşı böyle direnme emareleri görülmektedir.

Bu askeri hükümetlerden hiçbiri, şimdiye kadar, sosyalist devrim sorununu ortaya atmış değildir. Bunun da anlaşılmiyacak yanı yoktur: Bilindiği gibi, hareketin yönetimi proletaryanın değil, küçük burjuvazinin elindedir.

Peru'da tanık olduğumuz süreç, hiç değilse şimdiye dek, çok daha dinamiktir ve Bolivya'dakine kıyasla çok daha belirli bir yönelimi vardır. Peru'da maden sanayiinde ve balıkçılıkta devletin durumu kuvvetlenmiştir; memleketin mali sistemini devlet kontrol etmekte, yabancı sermayenin sızmasını sınırlamakta, emekçi yığınlarının desteğini kazanmaya çalışmakta ve sanayii kamulaştırmak maksadiyle işletmelerin eyleminde reforma girişmiş bulunmaktadır. Bu son tedbir konusunda, Peru Komünist Partisi yönetimi şu kanıdadır: «... böylelikle emekçilerin başlangıçta işletmelerin yönetimine bir hayli önemli ölçüde katılmaları, sonra da işleme sanayiinde genel kooperatiflerin belirmesi olanakları açılmaktadır Eğer memleketin sosyal-ekonomik yapısında sanayi yasasının kabulünün yol açacağı köklü dönüşümler kapitalizm çerçevesinden taşıp çıkmazsa, kapitalist sömürüye son vermek ve sosyalizm uğrunda yürütülen savaşın henüz bitmemiş olduğu anlaşılacaktır.»⁽¹⁾

Bütün bu askeri rejimlerin yeteri kadar sağlam ve istikrarlı olmadığı şüphesizdir. Bolivya'da general Ovando rejiminin iktidardan düşürülmesi, orduların içinde birlik olmadığını gösteriyor. Orta ve küçük burjuvazinin önderleri, daha radikal bir mücadele yürütülmesini isteyen ve sınıf ayrımlarına bakılmaksızın ulusal birliğe çağırarak halk yığınlarının baskısı karşısında bocalayıp duruyorlar. Demek ki, bunlar, düşmesine kadar Ovando hükümetinin de yaptığı gibi, burjuvazinin gerici tabakaları ve emperyalizm karşısında gerileyebilirler.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, Lâtin Amerika silâhlı kuvvetleri Pentagon'a büyük ölçüde bağımlıdır. Pentagon onlara kendi enstrüktörlerini gönderir, mali yardımda bulunur, özel askeri eğitim merkezleri meydana getirir ve silâh tedarik eder. Bunu bildikten sonra, işçi ve halk hareketi her somut durumda olayları ve gelişmeyi doğru biçimde değerlendiremediği ve savaşı gereken doğrultuya yönelterek enerjik davran-

(1) *Hose Martines*. Peru Komünist Partisi MK raporu, Lima 1970, s. 38—39 (İspanyolca).

madığı takdirde, objektif ve sübjektif faktörlerin silâhlı kuvvetlerin politik hattı üzerinde etki yapabileceği gerçeğini gözden uzak tutamayız.

Pentagon ve Dışişleri Bakanlığının kıta stratejisini hazırlıyan uzmanları bu faktörleri elbette gözönünde almaktadırlar. Başkan Nikson, askeri yardımın genişletilmesini bu yüzden esas madde olarak Lâtin Amerika politikasına katmıştır. Emperyalizm yanlısı reformist tutumlu askeri çevrelerin itibarını artırmak için, baş rolü silâhlı kuvvetlerine veren Lâtin Amerikan memleketlerinin ekonomilerini modernleştirme tasarıları hazırlanmaktadır.

Fakat köklü bir toprak reformu yapılmadan, yabancı tekellerin elinde bulunan üretim araçları millileştirilmeden, ulusal ağır sanayi kurulmadan, sürüm pazarları sağlanmadan, yani gerçekleşmesi gereğini sosyalist devrim sorunlarının çözümünün gündeme getirdiği tedbirler alınmadan, her şeyden önce çabuklaştırılmış endüstriyel gelişme anlamına gelen ekonomik modernleştirilme mümkün değildir. Peki, kapitalizmin övgücülerini bu maksada mı hizmet ediyorlar? Elbette hayır.

Alıcı gözle bakıldığı zaman, iktidarda bulunan burjuva siyasal partilerini, «modernleşme» idealleri peşindeki reformist ordularla alaşağı etmenin ne kadar çıkmaz sokak olduğu açıkça görülmektedir. Bunun nedenleri de şunlardır: Birincisi, «modernleşme» ölçüsü, ABD'nin «yardımı» olmadan hızlı gelişme olamayacağı efsanesinin korunmasıdır ve emperyalizm ile Lâtin Amerika memleketleri arasındaki ana çelişkiyi çözümsüz bırakmaktadır. İkincisi, ekonomiyi «modernleştirme», sosyal-ekonomik problemleri çözmekten ve demokratik, tarımsal, anti-emperyalist devrimi hedeflerine ulaştırmak için mücadele eden geniş halk yığınlarının arzularına cevap vermekten uzaktır. Üçüncüsü, silâhlı kuvvetler, subay kadrolarının burjuva ve küçük burjuva çevrelerinden geldikleri gözönüne alınırsa, otoriter hükümetler kurulmasında nispî yapısal «erkinliklerini» yitirmekte, belirli bir sınıfın, hem de burjuvazinin çıkarlarına hizmet etmektedirler.

1966'dan beri iktidarda olan Arjantin hükümeti, «ABD malı» etiketli «modernize» hükümetlerin parlak bir örneğidir. Arjantin askeri diktatörlüğü, Amerikalılararası askeri sistem içinde Arjantin'e «imtiyazlı uydu» payesi veren ABD emperyalizmine memleketi satarak, zaten kötü olan sosyal-ekonomik durumu «modernleştirme» adına daha da kötüleştirmiştir. Bu halk düşmanı menfur politikaya karşı işçilerin ve bütün halkın mücadelesinin daha da şiddetlenmesi, Onganiye rejiminin yerini alan Levingston hükümetinin başa çıkamayacağı bir tepkidir. Brezilya'daki askeri rejimin de buna benzer bir karakteri vardır. Burada aşırı gerici askeri şefler, Lâtin Amerikanın gelişmesi problemlerinin «jeo-politik» bir çözümünü överek göklere çıkarmaktadırlar.

Ne var ki, hattâ yurtsever subayların köklü dönüşümler — hele tarım alanından gerçekten devrimci dönüşümler — sürecine giriştikleri ve halk yığınlarının isteklerini desteklemeye çalıştıkları Peru'da bile, siyasal iktidar sürgit yalnız askerlerin imtiyazı olarak bırakılamaz. Ordunun milliyetçi görüşlü kısmının, işçiler, köylüler, öğrenim gençliği ve halkın diğer ilerici tabakaları tarafından gösterilen destek sayesinde iktidarda tutunabildiği Bolivya için de hemen hemen aynı şey söylenebilir.

Bütün bunlar, Lâtin Amerika memleketlerinin derin ve karmaşık bir politik süreç yaşamakta olduğunu gösteriyor. İşçi ve geniş halk hareketi ile anti-emperyalist ve yurtsever subaylar arasında bağ kurulması (veya bağ kurma eğilimi), bu sürecin ayırdedici özelliklerinden biridir. Bunlar arasındaki temaslar, her memleketin özelliklerine ve halk güçlerinin birliği derecesine bağlı olarak genişletilebilir. Şehir ve köy proletaryasının politik rolü, bu proletarya devrimci sürecin temel çekim gücü olabildiği ölçüde çözümleyici bir önem taşır. Bundan ötürü, somut bir program temeli üzerinde yoğunlaşmış işçi ve halk hareketi, her memlekette devrimci sürecin gelişmesi ve halkın orta tabakalarından gelen diğer aktif politik güçlerin bu süreçten yana kazanılması için gerekli dayanak hizmeti görmektedir.

Şili'de halk birliği blokunun başarısı bu alanda ibret dersi çıkarılacak bir örnektir. Bu sonuç, işçi ve halk hareketinin büyük gücünü, birlik blokunu meydana getiren partilerin izledikleri siyasal hattın doğruluğunu göstermektedir. Bu başarılı sonuç, aynı zamanda, işçi ve halk hareketi açık amaçlar güttüğü ve bunları hayata geçirmeye azimli olduğu takdirde, gerici askerî çevrelerin ve gerici kuvvetler tarafından yaratılan, emperyalizm tarafından da desteklenen koskoca sabotaj mekanizmasının girişecekleri müdahalenin bile bertaraf edilebileceğini göstermektedir. Nihayet bu zafer, Şili ordusunun yurtsever çevrelerinin seçim sonuçlarına saygılı olduktan başka, ülkede başlıyan devrimci süreci desteklemeye yetkin olduklarını da göstermektedir.

Komünist partileri, işçi sınıfının çıkarlarını ön plâna alarak ve proletaryanın hegemonyası için mücadele yürüterek, anti-emperyalist cepheyi güçlendirmek ve emperyalizmle işbirliğinin «faydası» hakkındaki reformist hayalleri dağıtmak yolundan yürüyorlar. Tabiidir ki, komünist partilerinin sınıfsal ve enternasyonalist tutumu, ancak sınıf savaşlarına aktif olarak katıldıkları, toplumun proleter olmiyan yığınları ve aynı zamanda silâhlı kuvvetler üzerinde nüfuzlarını genişlettikleri takdirde etkili olabilir. Bununla beraber, komünist partileri, soyut ulusal birlik şiarı altındaki geniş hareketler içinde erimemek için kendi ideolojik ve politik bağımsızlıklarından vazgeçmemektedirler.

Bugün Lâtin Amerika'da devrimci sürecin kaderinin proletaryanın elinde, halk yığınlarının elinde olduğu her zamankinden daha açıktır.

Proletarya ve halk yığınları, ordudaki milliyetçi akımların başarısına büyük ümitler bağlamıyorlar, ama anti-emperyalist ve yurtsever duygulu subayların çoğunu ulusal çıkarların savunulması mücadelesine çekebildiği, bu akımların önemini küçümsemekten de uzak bulunuyorlar.

Dominik Cumhuriyeti'ndeki 1965 yılı olayları, böyle subayların, halk savaşına katıldıkları takdirde ne gibi devrimci olanaklara sahip olduklarını göstermiştir.

Lâtin Amerika işçi sınıfının ve komünist partilerinin ideolojik ve politik sarsılmazlığı ve devrimin öncüsü rolünü oynama yetenekleri, yalnız halk yığınlarının yürüttüğü savaşın yönetimini gerçekleştirmede değil, silâhlı kuvvetler içinde taraftar ve müttefikler kazanma sorunlarının çözümünde de hayatin yoklamasından geçmektedir.

Lâtin Amerika'da devrimci süreç, halk güçlerinin anti-emperyalist tek cephesinin yaratılması olanaklarını genişleten yeni toplumsal-politik kuvvetlerin etkisi altında gelişmektedir. Bu harekette işçi sınıfının yönetici rolü de, köylüler, akıl ve beden emeği işçileri ve demokratik eğilimli subaylar tarafından gösterilen destek sayesinde kuvvetlenmektedir. Bu koalisyon, emperyalizmi hezimet uğratma ve kıtımız halklarının istedikleri köklü ekonomik, sosyal ve politik dönüşümleri gerçekleştirme yeteneğine sahip bir kuvvet olma eğilimi göstermektedir.

P. Toliati'nin faşizm hakkındaki dersleri

Palmiro Toliati'nin, Moskova Uluslararası Lenin Okulu'ndaki İtalyan öğrencilere 1935 yılında verdiği «Faşizm hakkında dersleri» tümüyle ilk olarak basılmış bulunuyor. (1) Fikirleri açık ve kolay anlaşılır biçimde ortaya koyan bu derslerde, faşizm ve her şeyden önce İtalyan faşizmi derinlemesine bir tahlilden geçirilmektedir. İtalyan komünistlerinin seçkin önderi P. Toliati'nin bu eseri, uluslararası komünist hareketinin Komintern VII. Kongresi kararıyla belirlenen yeni politik doğrultunun hazırlanmasına da bir katkı olmuştur.

Kıtapta İtalyan faşizminin gelişmesi, yapısı, örgütsel metotları, ayrıntılarıyla inceleniyor. P. Toliati'nin belirttiği gibi, faşizmin özlüğünü doğru biçimde anlayabilmemiz için, Lenin'in emperyalizm teorisine ve kapitalist toplum gelişmesinin bu aşamasında bütün alanlarda gericiğin gemi aza aldığını ilişkin görüşüne dayanmamız gerekiyor. Toliati'nin bununla ilgili dersinde şöyle deniyor: «Burjuvazinin bütün politik kurumları gerici bir evrimle değiştirme eğilimi (...) en ardıcıl olarak faşizmde kendini gösterir.» Ne var ki, tarihsel olayların gidişini hiç de sadece emperyalistlerin ve onların faşist ajanlarının sübjektif istekleri belirlemiyor. Tarihsel süreç, karşıt sosyal ve politik güçlerin sürekli ve kesintisiz mücadelesidir. P. Toliati, faşizmin başarısının nedenleri, zayıflıkları ve çelişkileri, işçi sınıfının ve emekçilerin anti-faşist savaşı üzerinde yaptığı tahlili, daima komünistlerin ciddi stratejik ve taktik hata ve eksikliklerinin öz-eleştiri açısından tahliliyle kopmaz biçimde bağlamak ve yeni savaş yolları aramak suretiyle fikir yürütüyor.

P. Toliati, faşizmin sınıfsal özlüğünü, Komintern Yürütüm Komitesi XIII. geniş plenumu (Kasım-Aralık 1933) tarafından yapılan ve daha sonra VII. Kongrece kabul edilen tesbite dayanarak tahlil ediyor. Aynı zamanda, faşizmi anlayabilmek için yalnız tesbitin yeterli olamayacağını, şu veya bu memleketin ve o memleketteki sınıf savaşının gelişme özelliklerinin somut olarak dikkate alınması gerektiğini belirtiyor. Bunu konu edindiği dersinde, faşizmi sosyal demokrat, oportünist ve trotskist görüşle açıklamaya denemelerine kalkışanlarla tartışıyor. Özellikle, Trotski'nin faşizmi «Bonapartizm» olarak nitelemesinin ne kadar yetersiz olduğunu ortaya koyuyor.

P. Toliati, devlet-tekel kapitalizmi koşulları içinde devletsel ve politik yönetim problemlerini büyük bir dikkatle inceliyor. Bununla ilgili derslerinde de, şu veya bu memleketin işçi hareketi olgunlaştığı zaman iktidar

(1) P. Togliatti. Lezioni sul fascismo. Roma, Editori Riuniti, 1970.

sorununun kaçınılmaz olarak ortaya çıktığı hakkındaki Marksist-Leninist sonuçlamayı İtalyan tarihinden örnekler vererek doğruluyor.

Faşizm, mali sermayenin en emperyalist, en gerici unsurlarının iradesini, açık terörist, anti-demokratik ve demagojik metotlarla dayatmaktır. Ve P. Toliati'nin belirttiği üzere, faşizm üstlendiği rolü, ancak büyük burjuvazinin bu grubunun diktatorasiyle belirli bir yığınsal temel meydana getirebildiği zaman ve ölçüde başarıyla oynamaktadır. Toliati, faşistlerin, yaratıkları «korporatif düzen»i, kapitalizm ve sosyalizmden apayrı bir sistem olarak gösterme yeltenişlerini, her şeyden evvel faşist devletin mali sermaye çıkarlarına zorlu bir bekçi kesilmek suretiyle oynadığı rolü göstererek demaske etmektedir.

P. Toliati, Leninci metodolojiye dayanarak sonuçlar çıkarmaktadır. Gerek İtalyadaki sınıfsal ilişkileri, gerekse faşist devletin yığın örgütlerini incelerken, komünistlerin bilinçli devrimci çalışmalarının yönünü isabetle tesbit edebilmek için dikkate alınması gereken objektif iç çelişkileri açıklamaya çalışmaktadır.

Kitapta, ayrı yarı derslerde, sekterlik, faşizm ve faşizme karşı savaş probleminde yaklaşım da şematizm şiddetle eleştirilmektedir. «Faşist diktatoranın sınıfsal karakteri ile, faşizmin etkilemeye çalıştığı yığınlar arasındaki esas çelişki gitgide daha açık ve keskin biçimde kendini gösterecektir. Ve bu olgu, diktatoranın bütün politik ve örgütsel sistemini sarsacaktır. Fakat bekleme ve pasiflik öğütliyen oportünist görüşler bertaraf edilmedikçe, yığınlardan kopuk, onlarla bağlanmak ve onlara yön vermek üzere geniş politik eylem yeteneğinden yoksun bir tarikat gibi kendi içimizde kapalı kalındıkça, bu sonuçlardan hiçbirine varılamaz.»

P. Toliati'nin, bu derslerin metinlerini 1935 yılında yayınlanmaya hazır saymadığı bilinmektedir. Bazı hususları kendisi daha sonra geliştirmiş, işlemiştir. Buna rağmen, Roma'da kitap halinde yayınlanan «Faşizm hakkında dersler», anti-faşist savaş için önemli bir teorik ve politik belgedir.

A. Drobay

İsrail ekonomisine Marksist bakış

İsrail Komünist Partisi MK'nin «ideoloji ve eğitim» kolu sekreteri ekonomist Tamar Gojanski, «Ekonomik bağımsızlık nasıl elde edilir» (1) adını verdiği kitabında, İsrail devletinin 1948 yılında kuruluşundan 1967'ye kadarki ekonomik gelişmesini ayrıntılı olarak tahlil etmektedir. Bu eser,

(1) «Ekonomik bağımsızlık nasıl elde edilir?». İsrailin 1948—68 yılları ekonomik gelişmesinin sonuçları. Telâviv, Eyyûn Yayınevi, 1969, 166 s. (Kitap İvritçe yazılmıştır.)

şüphesiz ki, memleketin ekonomik durumunu öğrenmek isteyenler için önemli bir kaynaktır.

Kitap iki bölümdür. Birinci bölümde, memleket ekonomisinin gelişmesinin somut koşulları, onun kapitalist karakteri, yapısı ve dünya kapitalist sistemiyle bağlantıları açıklanıyor. Yazar, yirmi yıl (1949—67) boyunca İsrail'in sermaye ithali sürecini ayrıntılarıyla inceliyor. Resmi verilere göre, İsraile bu dönem içinde 7.7 milyar Amerikan doları girmiştir. İsrail nüfusunu gözönüne alırsak, dünyada bu kadar büyük bir yekûnu yutabilen başka bir memleket göstermek zordur. Kaldı ki, bu yekûnun üçte ikisi (Batı Almanya'dan gelen özel sermaye ve ödentiler, emperyalist devletlerin karşılıksız bağış ve teknik yardımları, kapitalist memleketlerin Birleşik Yahudi Fonu ve diğer örgütlerinin yardımları) ödeme şartına bağlı değildir. Ve bu da, İsrail yönetici çevrelerinin emperyalizmden yana ve siyonist bir politik hat izlemelerini bir dereceye kadar belirlemektedir.

İsrail'e akan sermayenin yarısından çoğu ABD'nden, bir çeyreği Federal Almanya'dan gelmektedir. Kitabın yazarı, bu sürecin İsrailin ekonomik ve politik bakımdan emperyalist devletlere ve her şeyden önce ABD emperyalizmine bağımlılığı sonucunu nasıl doğurduğunu anlatıyor. Nihayet bu süreç ekonomik gelişmeyi dışarıdan çıkarıyor. Yönetici çevreler, memleketi yabancı yatırımcılar için bir cennete çevirmiş bulunuyorlar. Öyle ki, yalnız 1960 yılında İsrail'de yabancı sermayenin kârı ortalama % 20'ye varıyor.

Kitabın ikinci bölümünde, İsrail kapitalizminin özgüllüğü ve kapitalist dünyadaki durumu inceleniyor. Yazar, İsrail kumpanyalarının yabancı memleketlerde, özellikle Afrika'daki hummalı faaliyetine dikkati çekiyor; İsrail, ABD ve AFC devletleri tekelleri arasındaki bağdaşık eylemleri, bunların gelişme halindeki memleketlere yeni-sömürgecilik metotlarıyla sızmalarını belirterek şöyle diyor: «Amerikan kumpanyaları İsrail'i Afrika'ya atlamak için bir atlama tahtası sayıyorlar; onların İsrail'deki eylemi, İsrail'in gelişmekte olan memleketlerle ilişkilerinin canlandırılmasıyla birlikte genişliyor.»

Kitapta, işçi sınıfının ekonomik durumunda son yirmi yıl içinde oluşan değişimler ayrı bir başlık altında tahlil ediliyor. Yazar, ücretli işçilerin gelirinin gerçekte azaldığına işaret ediyor. Bu süreç, işçi sınıfının ve diğer kategoriden emekçilerin nispi yoksullaşmalarını yansıtmaktadır.

Yazar, ahali arasında Araplara uygulanan ekonomik ayırımı inandırıcı bir biçimde gözler önüne sererek diyor ki: «Arap gençlerinin çoğu daha 14 yaşından itibaren çalışmaya başlıyorlar. 14—17 yaşlarındaki Arap gençlerinin ancak % 15'i orta öğrenim yapabiliyor. Oysa bu oran aynı yaşlardaki Yahudi gençler arasında % 60'tır. Arap işçilerinin büyük bir

kısmı kara işlere sürülmektedir. Bu gerçek, İsrail yönetici çevrelerinin eşitlik ve demokrasi diye öğünmelerinin boş lâf olduğunda kuşku bırakmıyor.

İsrail ekonomisinin militarizasyonu sürecinin tahlili, bunun olumsuz sonuçlarını elle tutulurcasına göstermektedir. İsrail dünyada askeri harcamaları en yüksek devletler arasındadır. Devlet bütçesi bu yüzden her yıl açık vermekte ve bu durum doğrudan doğruya enflasyona sebep olmaktadır. Haziran harbinden önceki iki yıl ve saldırı yılı (1967) içinde devlet bütçesinin açığı 2.5 milyar İsrail lirasını bulmuştur. Yazar, böylece, ekonominin gittikçe artan militarizasyonu ile İsrail siyonist yönetici çevrelerinin emperyalizm yanlısı saldırgan politikaları arasındaki bağlantıyı açıklamaktadır.

T. Gojanski, kitabın sonuncu bölümünde, İsrail'in ekonomik bağımsızlığını elde etmesi yollarını da göstermeye çalışmaktadır. Ve bu konuda, ulusal ekonominin emperyalizme, memlekete akını giderek kuvvetlenen yabancı sermayeye ve militarizasyona bağımlılığına, ancak İsrail'in emperyalizmden yana saldırgan ve yayılcı resmi politikasına karşı, barış ve bağımsızlık politikası uğrunda enerjik bir savaş yürütmekle son verilebileceği sonucuna varmaktadır.

D. Tubi

Londra'da uluslararası konferans

Bu yılın Ocak ayında, Londra'da, 15 Batı Avrupa komünist ve işçi partisi temsilcilerinin konferansı yapıldı. Bu konferansta «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisinin özel muhabiri de hazır bulundu.

«Uluslararası kurumların gelişmesi koşullarında Avrupa kapitalist memleketleri işçi sınıfının savaşı» konusunun ele alındığı konferansa, Avusturya, Belçika, İngiltere, AFC, Yunanistan, Danimarka, İrlanda, İspanya, İtalya, Norveç, Finlândiya, Fransa, Hollânda, İsviçre ve İsveç Komünist Partileri temsilcileri katıldılar.

Temsilciler, önce, Batı Avrupada meydana getirilmiş bulunan süper-tekellerin eylemini, aşırı sömürü ve emekçileri talan etmede uyguladıkları ince metotları, uluslararası tekel birliklerinin ulusal egemenlik ve demokrasi bakımından gizledikleri tehlikenin ölçülerini karakterize eden birçok somut ve analitik materyali gözden geçirdiler. Sonra, bir yandan kapitalizmin üretim güçlerinin daha ileri enternasyonalizasyonunun, öte yandan emperyalist memleketlerin kendilerini kemiren çelişkilere rağmen çabalarını ahenkleştirme isteklerinin belirtisi olarak, özel-tekel ve devlet-tekel entegrasyonu süreçlerini değerlendirdiler. Söz alan delegeler, tekellerin burjuva devletlerinin entegrasyona ve militarizme yönelişleri ile saldırı-ganlık bloklarını kuvvetlendirme çabaları arasındaki dolaysız bağıntıyı açıkladılar; tekellerin uluslararası eyleminin yeni-sömürgeci karakterini belirttiler. Batı Avrupa'da uluslararası kumpanyaların kurulmasında ABD tekelci sermayesinin yönetici rol oynadığını oybirliğiyle tesbit ettiler. Ayrıca, İngiltere, AFC ve diğer memleketler tekellerinin yayılma iştahlarının da artmakta olduğuna önemle işaret ettiler.

Konferans, Batı Avrupada Ortak Pazarı genişletme eğilimlerine karşı geniş halk yığınları tarafından gösterilen direnmenin kuvvetlendiğini tesbit ederek, bütün demokratik güçleri uluslararası tekellere karşı savaşta çabalarını birleştirmeye çağırdı. Konferansa katılanlar, çeşitli memleketlerde süper-tekellerin işletmelerinde çalışan emekçilerin eylemsel işbirliğini artırma yolunda alınabilecek somut tedbirler üzerinde de fikir değiş-tokuşu yaptılar.

Konferans, komünist partilerinin eylemlerinin bağdaştırılmasında karşı-lıklı bilgi edinme ve tecrübe alış-verişinin ne kadar önemli olduğunu bir kez daha gösterdi. Batı Avrupa memleketlerinde Avrupa güvenliğini sağlama hareketinin genişlediği bir zamanda, bütün ilerici güçlerin emperyalizme karşı yürüttükleri mücadelenin daha da şiddetlenmesine bu konferansın da yardım edeceği şüphesizdir.

BOLİVYA'DA

Bolivia Komünist Partisi, bu yılın Ocak ayında, kuruluşunun 21. yıldönümünü kutladı. Bu parti, daha kuruluşunun ilk günlerinden itibaren, emperyalist tekellerin ve yerli oligarşinin egemenliğine karşı, emekçi halkın çıkarları için kesin bir savaş yürütmüştür.

Bolivia Komünist Partisi MK Birinci Sekreteri Horhe Kole, jübile mitinginde yaptığı konuşmada, şimdi bir numaralı ödevin, hükümet üzerinde etki yapmak ve her şeyden önce sağcı kuvvetlerin direncini kırarak devrimci hedeflere ulaşmak amacıyla halk yığınlarını birleştirmek olduğunu söyledi. H. Kole şimdiki savaş döneminin çok çetin olduğuna da işaret ederek şöyle dedi: «Fakat bunun olumlu bir yanı da, partinin gücünü ve kendi olanaklarına güvenini büsbütün yenilemiş olmasıdır.»

Parti bütün eylemlerinde emekçilere dayanmaktadır. Komünistlerin yönettiği işçi sınıfı, aktif eylemleriyle, son aylarda faşizme özenenlerin iki hükümet darbesi denemesini suya düşürmüştür.

Bolivia Komünist Partisi MK'nin geçen yılın sonunda yapılan plenumu, komünistlere ve ülkenin bütün demokratik kuvvetlerine, halk yığınlarının baskısıyla 1970 yılında başlanılan ilerici dönüşümleri güçlendirme genişletme ve derinleştirme ödevini verdi. Bolivia komünistleri, şimdi, partinin ve ülkenin hayatında önemli bir olay teşkil edecek olan III. ulusal kongreye hazırlanıyorlar.

KONGO HALK CUMHURİYETİ'NDE

Kongo Emek Partisi (KEP) Merkez Komitesinin olağan plenumu yapıldı. Bu plenumda, memlekette şimdiki dönemi «ulusal, demokratik ve halkçı devrim aşaması» olarak niteliyen KEP programı kabul edildi. Plenum, KEP ile birçok komünist ve işçi partisi arasında dostluk ilişkileri kurulmuş olduğunu memnuniyetle kaydetti.

KEP ile SBKP arasında işbirliği de memnuniyet verici bir gelişme gösterdi. Geçen yılın Haziranında, KEP MK Birinci Sekreteri K. E. Ndala'nın başında bulunduğu Kongo Halk Cumhuriyeti parti ve hükümet heyeti Sovyetler Birliğini ziyaret etti. Buna karşılık, KEP MK'nin dâveti üzerine, SBKP MK üyesi ve Litvanya Komünist Partisi MK Birinci Sekreteri A. Y. Snekus'un yönetiminde bir SBKP heyeti Kongo Halk Cumhuriyetine bir dostluk ziyareti yaptı. Heyet, KEP MK Başkanı M. Nguabi tarafından kabul edildi, ve kendisine SBKP MK Genel Sekreteri L. İ. Brejnef yoldaşın bir dostluk mesajını sundu.

SBKP temsilcileri ülkede bir gezi yaptılar ve Kongo yöneticileriyle bir sıra görüşmelerde bulundular. İki parti arasındaki ilişkilerin şimdiki durumunu gözden geçirdiler; ideolojik ve ekonomik alanlarda işbirliğini

genişletmeye ve parti çalışmalarında tecrübe alış-verişine ilişkin somut teklifler üzerinde durarak, bunları oluşturdular.

SALVADOR'DA

Salvador Komünist Partisi Yönetim Kurulu memleketin şimdiki durumunu, geçen yilki olayları ve bunlar arasında çıkarılan kanunları ve devlet bütçesindeki genel artışı tahlil ederek, ülkede gelecek yılın Martında yapılacak seçimler önünde kapitalizmin mevzilerinin kuvvetlendiği sonucunu ıkarıdı.

Partinin bununla ilgili dokümanında, işçi sınıfının ideolojik ve politik düzeyinin yükseltilmesi, örgütlülüğünün artırılması, köylülerin daha büyük ölçüde işçi sınıfından yana kazanılması, memlekette sendika hareketi ile demokratik güçlerin birliğini sağlama ğrndaki mücadeleye kuvvet verilmesi gereği belirtilmektedir.

Salvador Komünist Partisi, yapısal dönüşümler öngören bir pltform temeli üzerinde bütün demokratik ve ulusal güçlerin tekcephesini yaratmayı amaç edinmektedir.

SOVYETLER BİRLİğİ'NDE

SSCB Bilimler Akademisi'ne bağlı Uluslararası İşçi Hareketi Enstitüsü, bu yılbaşından itibaren «İşçi sınıfı ve bugünkü dünya» adlı yeni bir dergi çıkarmaya başlamıştır. Dergi yılda altı sayı çıkacak. Dergide, dünya devrimci sürecinin teorik problemleri, işçi-sınıfının ve örgütlerinin günden güne artan toplumsal-politik rolü, aynı zamanda devrimci proletarya hareketi aktüel sorunları açıklanacaktır.

FRANSA'DA

«Moris Torez» Enstitüsü Yürütme Kurulu, 1971'den itibaren, işçi hareketi ve toplumsal düşünce tarihi alanında eserler yazacak geçen bilim adamlarını yılda 2000 frank prim vererek teşvik etmeyi kararlaştırmıştır.

İSVEÇ'TE

Son Riksdag seçimlerinde 17 milletvekilliği kazanan İsveç Komünistleri Sol Partisi, parlmentonun 11 komisyonunda (hepsi 16) temsil edilecektir. İsveç komünistleri komisyon çalışmalarına ilk olarak katılacaklardır. Partinin Başkanı K. Hermanson, İskandinav lkelerinin işbirliği organı olan Kuzey Konseyi'nde yer alacak ilk İsveç komnistidir.

GÜNEY AFRIKA CUMHURİYETİ'NDE

Geçen yılın sonunda Güney Afrika Komünist Partisi MK'nin geniş plenumu yapıldı. Sonucu ulusal konferans gizli olarak 1962 yılında

örgütlenmiş ve bundan sonra birkaç plenum yapılmıştı. Parti çalışmalarının yönetimi ve mücadelenin canlandırılması için aralıksız çalışan bir Yürütüm Komitesi kurulmuştu.

Bu defaki geniş plenumda parti politikasına ilişkin bazı kararlar alındı ve Yürütüm Komitesi yenilendi. Merkez Komitesine de, başlıca çabalarını, memlekette partinin, işçi sınıfı ve köylülerle yakın bağıntılı, polis terörü koşulları içinde propaganda ve örgütleme eylemi yürütebilecek kabiliyette bir profesyonel devrimciler örgütü haline getirilmesi hedefine yöneltme ödevi verildi. Alınan kararda, partinin ve ülkede devrimci hareketin açık ve gizli çalışma genel doğrultuları ayrıntılı olarak işlendi.

Plenumda, Güney Afrika Cumhuriyeti koşullarında muhtemel silâhlı savaş strateji ve perspektifi de etraflı olarak görüşüldü. Bu konuda, silâhlı savaşın sadece bir askeri sorun olarak ele alınmasının doğru olmayacağı, harekâtın halk yığınlarını ayağa kaldırıp örgütleyebilecek biçimde plânlaştırılması gerektiğinin belirtildiği bir karar alındı. Partizan birliklerinin yersel ve sınırlı harekâtının kendiliğinden işi devrime varıracığı görüşüne dayanan teori, diğer taraftan ulusal çapta politik seferberlik yapılmadıkça ve öncü örgüt olmadıkça örgütlü askeri eylemlerin de mümkün olmayacağı biçimindeki anlayış reddedildi. Kararda askeri güçlerin karakteri sorununa özel bir önem verilerek, bunlara burjuva tipi ordunun geleneksel disiplinine göre hareket etmekten ziyade, inançla ve görev bilinciyle çalışan politik kadrolar gözüyle bakılması, politik ve askeri yönetimin koordine edilmesi ve zamanla da birleştirilmesi gereğine işaret edildi.

Plenum, Merkez Komitesi'ne, partinin 1962 yılında kabul edilmiş olan programını tamamlayacak bir doküman hazırlanması amacıyla tartışmalar örgütlemeye ödevini verdi.

1971 Temmuzunda Güney Afrika Komünist Partisi 50 yaşını tamamlayacağından, plenum, bu jübile ile ilgili bir sıra tedbirler alınmasını kararlaştırdı.

ORTAK DOKÜMANLAR

Suriye, Irak, Ürdün ve Lübnan komünist partileri, Ürdün gerici çevrelerinin Filistin halkının kurtuluş hareketini yoketmeye yönelik davranışlarını şiddetle protesto eden bir bildiri yayınladılar.

Bildiride şunlar belirtiliyor: Ürdün gericiliği, Filistin direniş hareketini yoketmeyi amaçlıyan kanlı cinayetler kampanyasına devam ediyor. Geçen yılın Eylülünde örgütlenen ve halk yığınları tarafından nefret ve öfkeyle karşılanan katliâmlardan sonra, gericiлик canavarca metotlara başvurarak yine cinayetler işliyor. Ürdün yöneticilerinin, Kahire ve Amman anlaşmasına riayet ettikleri yolundaki teminatı, kamuoyunu aldatma çabasından başka bir şey değildir.

Bildiri şöyle devam ediyor: Filistin direnişini ezmek için Ürdün gericiliğinin giriştiği silâhlı aksiyonlar, emperyalizm ve siyonizmin bütün Arap ulusal kurtuluş hareketi birliklerine karşı başladıkları saldırının devamıdır. Ürdün gericileri emperyalistlerin ve siyonistlerin ileri sürdükleri koşulları Arap ülkelerinin ulusal kurtuluş hareketine dayatmaya elverişli bur durum yaratmak, İsrail'in saldırgan ve yayılcı politikasını desteklemek, Yakın-Doğu Arap ülkelerindeki ilerici rejimlerin eriştikleri başarıları hiçe indirmek istemektedirler.

Ürdün iktidar çevreleri tarafından Filistin direnişinin ezilmek istenmesi, emperyalizmin Arap halkları ulusal ilerici güçlerini parçalama denemelerinden ayrı düşünülemez. Emperyalistler ve siyonistler, Yakın-Doğu cephesinin yaratılmasını güçleştirmek, BAC'nin mevzilerini zayıflatmak ve uğradığı saldırının sonuçlarını ortadan kaldırmasına engel olmak istemektedirler.

Suriye, Irak, Ürdün ve Lübnan Komünist Partileri, Ürdünde işlenen cinayetlerin bütün Arap ulusal kurtuluş hareketine ve onun bütün kollarına yöneltildiği ve hepsine zarar verdiği kanısındadırlar. Bu partiler, dünyada Sovyetler Birliği'nin öncülük ettiği bütün kurtuluş ve sosyalizm güçlerinin desteğine dayanan anti-emperyalist kuvvetlerin, elbirliği eylemlerini koordine edebildikleri takdirde Ürdün gericiliğinin kanlı plânlarını suya düşürebileceklerine inanmaktadırlar.

Sözkonusu bildiriye imzalayan komünist partileri, bütün direniş güçlerini, mevcut anlaşmazlıkları gidermeye, gericiliğin saldırısına elbirliğiyle karşıkoymaya, Filistinliler ile Ürdünlülerin kardeş birliğini sağlamlaştırmaya, emperyalizmin entrikalarını suya düşürmeye çağırmaktadırlar.

★

Bundan bir yıl önce birçok Arap ülkesi komünist partileri tarafından meydana getirilen «Al-Ansar» Direniş Grubu Başkomutanlığı, Filistin Kurtuluş Örgütü Merkez Komitesine bir direniş hareketi eylem programı sunmuş bulunuyor. Bu programda şu kayda değer teklifler yer alıyor: Partizanların haklarının korunmasına ve savunulmasına, ayrılma ve serüven eğilimlerinin önlenmesine, Ürdün ulusal kuvvetleriyle bir ortak cephe meydana getirilmesine ve ortak eylem programının genişletilmesine ilişkin Kahire ve Amman anlaşmasını gerçekleştirmek; Arap kurtuluş hareketinin diğer kolları, özellikle BAC ile, uluslararası alanda da sosyalist ülkelerle ve her şeyden önce Sovyetler Birliği ile işbirliğini artırmak . . .

Aynı programda, örgütsel bakımdan da, direniş hareketi içinde demokrasinin genişletilmesi, yığınlarla bağlantıların kuvvetlendirilmesi salık veriliyor. Program dokümanında, partizan savaş birliklerinin bir genel komutanlık emrinde toplanması ve bu suretle eylem birliği sağlanması gereği belirtiliyor. Program, İsrail saldırılarına, daha güçlü bir karşıkoyma cevap verilmesini öngörüyor ve silâhlı güçlerle yığınların yurtseverlik eğitimine daha çok dikkat edilmesini istiyor.

ÖZEL SAYFALAR

AHMET SAYDAN

Bu ayın olayları

YURTTA

12 Mart muhtarısı

12 Mart günü Genel Kurmay Başkanıyla kuvvet komutanları, Cumhurbaşkanı, Senato ve Meclis başkanlarına verdikleri ortak bir muhtıra ile Demirel hükümetinin çekilmesini ve onu yerine «kuvvetli» ve «güvenilir» bir hükümetinin kurulmasını istediler. Muhtırada Demirel iktidarının Atatürk devrimlerine sırt çevirdiği, Anayasa reformlarını uygulamadığı ve «anarşiyi» önleyemediği tesbit ediliyordu.

Kendilerine Yüksek Komutanlar Konseyi diye bir ad takan kuvvet komutanlarıyla Genel Kurmay Başkanı'nın ortaklaşa verdiği bu muhtıranın anlamını daha iyi kavrayabilmek için yüksek komutanların bazı birlik komutanlarıyla Mart ayının 11'inde yaptığı toplantıda Genel Kurmay Başkanı Tağmaç'ın konuşmasına bir göz atmamak gerekiyor. Çok gürültülü geçtiği ve bazı değişik akımların belirdiği daha sonra anlaşılan bu toplantıda Genel Kurmay Başkanı Tağmaç'la kendisine taraftar bazı generaller, Demirel iktidarının yıprandığını, işleri yürütme yeteneğini kaybettiğini belirtmişlerdir. Genel Kurmay Başkanı Tağmaç, Demirel hükümetinin yıpranmış olduğu gerçeğini belirttikten sonra «aşırı sağ» ve «aşırı sol» diye anılan akımlar üzerinde durmuştur. Tağmaç'a göre «aşırı» akımlar tehlike teşkil ediyordu. Ama «aşırı» sağa karşı bir alternatif vardı: Silâhlı Kuvvetler. Aşırı sola karşı ise alternatif yoktu.

Böylece Genel Kurmay Başkanı, uzun yıllardan beri oynanan bir oyunun, yani sağ gösterip solu, anti-emperyalist demokratik akımları vurma oyununun şiddetlendirilmesi gerektiği fikrindeydi. Şeriatçılık, ve faşist kommandoculuk şeklinde beliren akımların ve bunların ardındaki emperyalizm ajanlarının, açık gizli polisin bütün eylemlerini, ağalık — derebeylik gibi Ortaçağ kalıntılarıyla işbirlikçi burjuvazi düzeninin, emperyalist tekellerin desteklediği ve çökme tehlikesi içinde bulunan bu düzenin Silâhlı Kuvvetlerin kanadı altına alınmasını, ve sosyal adaletten, Anayasa reform ve özgürlüklerden yana yurtsever, anti-emperyalist güçlere, kısacası sola yüklenilmesini istiyordu. Tağmaç ve arkadaşları, anti-emperyalist ulusal güçlere saldırmak ve topun ağzını onlara çevirmekle emper-

yalizme, CIA ajanlarına, irticaa, faşist komandoculuğa yeşil ışık yakıyorlardı.

Tağmac ve arkadaşlarının bu tutumu, toplantıda bulunan bazı subaylar tarafından sert tepkilerle karşılandı. Onları ikna için Genel Kurmay Başkanı, anti-komünizmin en kaba yalan ve iftiralarına başvurduğu ve komşu sosyalist ülkelere ağır hücumlarda bulunduğu halde yurtsever subayların dirençlerini kıramadı. Demokratik güçler, sadece Mart ayında gelişen olayların niteliğini ortaya koydular ve tehlikenin solda değil, sağda bulunduğunu belirttiler.

Gerçekten de, çok gerilere gitmeden, Mart ayının başından beri resmi makamların teşvikiyle gelişen gerici olaylara kuşbakışı bir göz atıldığında, bir yandan gizli polisin, CIA ajanlarının elbirliğiyle tertiplelediği «faili meçhul» cinayetlerin, öte yandan da yine bu gibi örgütlerin sosyalistlere ve diğer devrimci güçlere karşı «Endonezya tipi» katliamlar hazırlama eylemlerinin devam ettiği görülmüyordu.

Ankara halkı Nisanın onundan itibaren korkulu günler geçirdi. Çoğu tertipli banka soygunlarına katıldıkları ileri sürülen bazı gençleri aramak bahanesiyle polis ve jandarma birlikleri, mahkeme kararı olmadan gece gündüz evleri basıyor, arama-tarama yapıyor, yurttaşları sorguya çekiyor, satılan sosyalist kitapları «suç delili» diye topluyordu. İktidar, böylece Anayasa özgürlüklerini ve bizzat Anayasayı ayaklar altına alıyordu.

Ankara'da böylesine bir terör yürütülürken, başkentten yüzlerce kilometre uzakta, Kırıkhan'da da AP'li, Milli Nizam Partili gericiler ve MHP'li komandolar, elbirliğiyle, TİP ve devrimci gençlik örgütlerine karşı geniş bir provokasyon tertipliyorlardı. Bunlar, Kırıkhan caminin avlusunda bir bomba patlatıyor ve ortalığa da bu işin TİP'liler tarafından yapıldığına dair haberler yayıyorlardı. Ajan-provokatörler, kahvelerde, evlerde, tarla ve işyerlerinde halkı sosyalist partiye, sosyalistlere ve öteki devrimcilere karşı durmadan kışkırtıyorlardı. Gerek sosyalist partinin Kırıkhan yöneticileri, gerekse devrimci gençler durumu izliyor, halkın kışkırtıldığını, kanlı olayların çıkabileceğini, gerek mahalli makamlara, gerekse İç İşleri Bakanlığına muntazaman bildiriyorlardı.

Bütün uyarılara rağmen iktidar, açıkça hazırlanan bu provokasyona karşı herhangi bir tedbir almadı. Emperyalizmin en kaba provokasyon yöntemleri ile aldatılan bir kısım halk gösteri yaptı. Dağyeli matbaası, TİP İlçe Başkanı'nın hanımına ait bir eczane ve daha birçok dükkân tahrib edildi. Mustafa Çakır, Mehmet Susuz adlı iki işçi olaylar sırasında can verdi. Fakat dolaşan söylentilere göre ölü sayısı daha çoktu. Yaralıların sayısı ise tam olarak bilinemedi. Bu saldırıyı tertipleyenler bütün Kırıkhanlılar tarafından pek iyi bilindiği halde, resmi makamlar kimseyi adalete teslim etmedi.

Ankara'da ise toplum polisinin Orta Doğu Teknik Üniversitesi'ne yaptığı baskında öğrenci Erdal Şener, jandarma Mehmet Meriç ve işçi Aziz Yaltay öldü. Polis saldırısının sebep olduğu bu olayların da failleri aranmadı. Ayrıca İstanbul, İzmir ve Ankara gibi büyük kentlerde bomba ve dinamit patlamaları devam etti. Bu gibi olayların da MIT ve CIA ajanlarının işi olduğu basında kesinlikle belirtildi. Esasen aylardan beri devam eden benzeri olayların faillerinden hiç birinin tutuklanmamış olması da başka türlü izah edilemezdi. İktidar, bazı komutanlar ve en başta bazı kuvvet komutanları, MIT ve CIA ajanlarının, bomba ve dinamit patlatmak, soygun olaylarını ve benzerlerini tertiplemek suretiyle memlekette açık bir faşist diktatörlük kurmak için gerekli koşulları hazırlama hedeflerini güdüyorlardı.

Genel Kurmay Başkanı Tağmaç, 11 Martta komutanlarla yaptığı konuşmada, memlekette emperyalizmin, yerli irtica, faşist komandoları ve gizli polisin yardımıyla açık bir faşist diktatörlük kurmak için gösterdiği çabaları kasten görmezlikten geliyordu. Kısacası o, emperyalizmin, anti-emperyalist, sosyalist ve diğer devrimci akımların ezilmesi taktiklerini uygulamaya hazırdı.

Gerek Tağmaç'ın sözü geçen konuşmasında, gerekse kuvvet komutanları ile birlikte ertesi gün Devlet, Senato ve Meclis başkanlarına verdikleri ve hükümetin istifasını sağlayan muhtıralarında bol bol Atatürk ilkelerinden, Anayasa reformlarından söz edilmekteydi. Paşalar bu taktikle şu hedefleri güdüyorlardı: Halk yığınlarının düzen değişikliği isteklerini sömürmek, hareketlerine halkçı bir süs vermek. Bir yandan da reformcu ve devrimci güçleri yatıştırmak, uyuşturmak ve hatta mümkünse onların işbirliğini sağlamak.

Halk yığınlarının, yıllardan beri içinde kıvrandıkları bu sömürü ve talan düzeninin değiştirilmesini istedikleri artık herkesçe bilinen bir gerçektir. Hattâ başta işçi sınıfı olmak üzere emekçi halk bugünkü sömürü ve talan düzeninin emperyalizmin Türkiye'deki hegemonyasına sıkışıkya bağlı olduğunu anlamaya, sosyal ulusal kurtuluş arasındaki bağı görmeye başlamıştır. Ama paşalar, sosyal kurtuluş hareketinin bir kesimi olan reformlar konusunu, ulusal kurtuluştan ayrı olarak göstermeye çalışıyorlardı. Çünkü gerek Tağmaç'ın konuşmasında, gerekse Devlet, Senato ve Meclis başkanlarına verilen muhtırada emperyalizme karşı ulusal bağımsızlıktan yana tek bir söz bile yoktu. Ayrıca her iki belgede de paşalar, irticadan ve sömürü düzeninden yana, devrimci güçlere karşı cephe alıyorlardı. Gerçek reformculara, devrimcilere cephe alarak devrimci reformların yapılamayacağı tartışılmaz bir gerçektir. Bu gibi bir taktikle ortaya çıkarılanlar, halkı aldatmaktan, reform sözü ile emperyalizmin ve büyük tekellerin hegemonyasını devam ettirmekten, yıpranmış bir Demirel iktidarının yerine aynı politikayı yürütecek yeni bir ekibi geçirmekten başka gaye gütmelikleri gün gibi aşikârdı.

Erim hükümeti nedir, ne değildir

Paşaların bu tutumu, 18 Martta Nihat Erim'in başbakanlığa atanmasıyla daha iyi anlaşıldı. Erim'in «bağımsız» başbakan olabilmek, yani paşaların başbakanlık için koştuğu şartı yerine getirmek için CHP'den istifası, işbirlikçi parlamentarizminin çürümüş bir şekilcilik çukuruna derinlemesine battığının açık belirtisiydi.

Erim, kamu oyunun yakından tanıdığı bir politikacıydı. İkinci Dünya Harbi'nden sonra CHP hükümetlerinden birinde başbakan yardımcılığı gibi sorumlu mevkiler işgal etmiş ve gerek katıldığı hükümette, gerekse CHP yönetici çevrelerinde büyük toprak beylerinin, işbirlikçi çevrelerin, yabancı tekellerin, NATO ve SENTO'nun savunucusu olarak belirmişti. 1950'den sonra Menderes'le yakın işbirliği kurmuş, Kıbrıs konusunda olduğu gibi memleket kapılarının yabancı sermayeye açılmasında Menderes'e akıl hocalığı yapmıştı. 27 Mayıs'tan sonra memleket ölçüsünde olduğu gibi kısmen CHP içinde de gelişmeye başlayan ve ortanın solu şiarında beliren reformist harekete şiddetle karşı çıkmış, parti içinde bu reformist hareketi boğmak için yıllarca savaşmıştı. Ortanın solu sloganını ileri süren ve savunan eski Genel Sekreter Ecevit ve arkadaşlarını ezmek için çevirdiği entrikalar dillere destan olmuştu. Paşalar, işte, ortanın solu düzeyindeki bir reformculuğa bile karşı olan böyle bir politikacıyı Anayasa reformlarını uygulatmak üzere başbakanlığa getiriyorlardı! Erim'in CHP'den istifası kimseyi aldatmıyordu. Erim, partili veya partisiz büyük sermayenin, emperyalizmin, NATO'nun, reform düşmanlarının adamı olarak kalacaktı.

Komutanların muhtırası üzerine Erim'in başbakanlığa tayini CHP içinde derin bir bunalıma sebep oldu. CHP Genel Sekreteri, komutanların başladığı hareketin Yunanistan albayları tipi bir faşist diktatörlüğe yol açacağını söyleyerek ve komutanların hareketini destekleyen Genel Başkan İnönü'nün bu tutumunu paylaşmadığını da belirterek görevinden çekildi.

İkinci Dünya Harbi'nden sonra Türkiye'de parlamenter sistemin kuruluşu ile övünen ve bu cins parlamentarizmi «yaşatmak» için, AP'de yuvalanan ve işbirlikçi şeklini bulan demokrasi düşmanları ile emperyalizm ajanlarının başını ezmek isteyen Talât Aydemir'le Faruk Gürcan'ı idam ettiren İnönü, Genel Kurmay Başkanı ile dört kuvvet komutanının ortak muhtıralarını bazı çalılardan sonra kabullendi. Oysa muhtıra, İnönü'cü tipi parlamentarizmin dahi sonu anlamına geliyordu.

Gerçekten de, İkinci Dünya Harbi'nin sonundan bu yana Türkiye'de parlamentarizm, işbirlikçi parlamentarizmine doğru hızlı bir gelişme gösterdiğinden, burjuva parlamenter sisteminin temel nitelik ve ilkelerinden bile uzaklaşmış ve sözün tam anlamıyla dejenere olmuştur. Değişik baskılar, herşeyden evvel ağa-derbeyi, şeyhlik, seyitlik, aşiret reisliği gibi

Ortaçağ kuruluşları ile büyük sermayenin, emperyalizmin propaganda mekanizmasının, gizli açık polis, faşist komandoların baskısı altında yurttaşların dört yılda bir sandık başına gitmeleri, parlamentarizm, hatta bazı burjuva politikacılarına göre demokrasi sayılmıştır. Oysa, işçi sınıfının ve geniş emekçi tabakalarının gerçek partilerine yer vermeyen, Komünist Partisinin yasaklandığı kapitalist ülkelerde burjuva parlamentarizmi vardır denemez. Emperyalist hegemonyasının kuvvetle yerleşmesi, Türkiye gibi az gelişmiş bir ülkenin sanayi devrimini yapmasını ve demokratik bir düzen kurmasını zorlaştırmış, büyük toprak beyleri ile dışa bağlı sermaye sahiplerinin değişik şekiller altında faşist diktatörlükleri kurmalarını kolaylaştırmıştır.

Bazı bakanların politik kişilikleri

Erim hükümetinin niteliğini tesbit için yalnız başbakanın şahsiyetini gözönünde tutmak yetmez. Bazı bakanların da politik kişiliklerini bilmek gerekir.

Dış İşleri Bakanı, NATO Genel Sekreteri Brozio'nun birinci yardımcısıydı. Dış Ekonomik İlişkiler Bakanı Derbil, Ordu Yardımlaşma Kurumu ile Reno Otomobil Fabrikası'nın Türkiye şubesi müdürü olarak ödev görüyordu. İktisatı işlere bakan Başbakan Yardımcısı Attilâ Karaosmanoğlu Dünya Bankası müşaviri, Sanayi ve Ticaret Bakanı Çilingiroğlu da, Başbakan yardımcısı Karaosmanoğlu gibi, Dünya Bankası görevlilerindendi.

Dünyanın az gelişmiş ülkelerinde Amerikan emperyalizminin hegemonyasını kuvvetlendirmek üzere Amerikan tekellerinin en güçlüleriyle Amerikan hükümeti tarafından ortak olarak kurulan ve yıllarca Harp Bakanlığı yapmış, bu ödevi sırasında da Viyetnam halkının oluk gibi kanını akıtmış cellâtlardan Maknamara'nın başında bulunduğu Dünya Bankası'ndan, NATO'lardan alınıp bakanlık koltuklarına yerleştirilenlerin kimlere hizmet edecekleri, herhangi bir yoruma muhtaç olmayacak derecede açıktı.

Önemli bir kısmı bu gibi elemanlardan kurulu olan Erim hükümetinin işbaşına gelmesini, büyük iş ve ticaret çevreleri, elbette ki, memnurlukla karşıladılar. Türkiye Ticaret ve Sanayi Odaları ile Borsalar Birliği Genel Sekreteri Behzat Taner, Türkiye'nin «huzur ve sükûna muhtaç» olduğunu, anarşik hareketlerin bastırılması gerektiğini, hükümete yardımcı olmayı özel sektörün bir yurt hizmeti telâkki edeceğini söyledi.

Türk-İş yöneticileri, yani Demirsoy-Tunç grubu da Erim hükümetini bütün güçleri ile destekleyeceklerini belirtirken, Türk-İş'in eski başkanı Nuri Beşerin Menderes'i desteklerken söylediklerini andıran ifadeler kullandılar.

Ayrıca Türkiye İş-verenler Sendikaları Konfederasyonu da Erim hükümetine var gücü ile destek olacağını bildirdi, «huzur ve sükûnun sağlanmasını, anarşik hareketlerin ezilmesini» istedi.

Türkiye’de Maocularardan, anarşist ve Trotskistlerden, bu gibi sapık akımları politik hedefleri için kullanan işbirlikçi çevrelerden ve emperyalizmin değişik renkteki ajanlarından başka kimse anarşik hareketlerden yana değildir. Sosyalist hareketi yozlaştırmak ve faşist teröre zemin hazırlamak üzere anarşik olaylar tertipleyen, anarşie yatkın unsurları kışkırtan ve bu kışkırtmaları finanse eden büyük iş ve sermaye çevreleri, sosyalist akımı, halkımızın ulusal-sosyal kurtuluş savaşını kana boğmayı hedef edinmektedirler. Emperyalizmin ve ona bağlı sermaye çevrelerinin amacı, kışkırttıkları ve yardım ettikleri anarşik hareketlerin yardımıyla gerçek devrim hareketini halkın göründen düşürmektir. Onlar, yine bu amaçla, Maocuların, anarşist ve Trotskistlerin Türkiye’deki faaliyetine engel olmamaktadırlar. Meselâ Maocular, «bütün dünya işçileri ve ezilen halklar, birleşiniz» gibi sosyalistlerden aşırıdıkları şiarlarla dergi çıkarılmaktadırlar. Bu adamlar komando grupları kurarak sosyalistlerin toplantılarını basmakta, yağma hareketlerine girişmektedirler. Hem de hükümet polisinin gözü önünde. — Komünistleri gölge gibi izleyen resmi çevreler, Maocuların bu faaliyetlerine göz yummakta, sonra da anarşik faaliyetleri ezmek için tedbirlerden söz etmektedirler. Anarşik faaliyetleri önlemek için yeni tedbire ihtiyaç yoktur. Eldeki kanunlar bu gibi hareketleri önleyecek tedbirlerle doludur. Fakat, dediğimiz gibi, mesele anarşik hareketleri ezmek değil, gerçek devrimcileri, sosyalistleri, yurtsever gençlik ve aydınları susturmaktır. Alınması istenen tedbirlerin asıl hedefi de budur.

DİSK, Elektrik, İnşaat, Orman ve kadastro mühendisleri odaları, Türkiye Sağlık Kurumları Sendikası, Üniversite Asistanları Sendikası ortaklaşa hazırladıkları muhtıradâ «anarşiyi önleme bahanesiyle işçi sınıfının mücadelesini ezmeye yönelecek her türlü Anayasa-dışı davranışa karşı mücadele edeceklerini» belirttiler, Türkiye’nin NATO, SENTO gibi paktlardan çekilmesini, ikili anlaşmaların bozulmasını istediler.

Üniversite Asistanları Sendikası’nın yayınladığı bildiriye ise «Amerikan emperyalizmine karşı düşük hükümetin teslimiyetçi politikasını benimseyeceğini açıklayan Nihat Erim hükümetine inanmıyoruz» denmektedir.

DÜNYADA

İtalya’da 17 Mart günü faşist bir komponun meydana çıkarıldığı açıklandı. CIA’nın yardımıyla hazırlanan komponun gayesi İtalya’da Yunanistandaki gibi bir faşist albaylar cuntası kurmaktır. İtalyan polisi geniş tevkifat yapmış ve memleketin birçok bölgelerinde gizli silâh depoları ortaya çıkarmıştır. İtalya’daki faşist komponun başı, Musolini’nin yakın arkadaşlarından prens Valeryo Borgez’dir. Bu adam bütün aramalara rağmen bulunamamıştır.

İtalya’daki faşist komponun ortaya çıkarılmasında, demokratik hakların baş savunucusu İtalyan Komünist Partisi önemli bir rol oynamıştır. Parti, faşistlerin kompolar hazırladığını aylardır açıklıyor, hükümeti harekete

davet ettiği gibi, bütün anti-faşist ve anti-emperyalist güçleri eylem birliğine çağırıyordu. İtalyan Komünist Partisi yine bu maksatla memleket ölçüsünde miting ve yürüyüşler tertipliyordu. Partinin bu faaliyeti, memlekette faşizm tehlikesine karşı geniş yığınların harekete geçmesini sağladı. Kamu oyunun bu baskısı İtalyan hükümetini faşistlerin komplolarına karşı tedbir almaya zorladı.

Brüksel'de 22 Martta Ortak Pazara karşı, Ortak Pazar ülkelerinden gelen köylülerin büyük bir protesto gösterisi yapıldı.

Ortak Pazar ülkeleri tarım bakanları bir gün önce Brüksel'de toplanmışlardı. Toplantının konusu altı Ortak Pazar memleketi arasında tarım ürünleri, et, tereyağı gibi maddelerin fiyatlarını ayarlamaktı. Fransız köylüleri Ortak Pazarda sütlü maddeler için tesbit edilen fiyatlardan hoşnut değildi. Alman köylüleri patates ve sebze fiyatlarını yeterli bulmuyorlardı. İtalyan, Belçika ve Hollanda köylüleri ise şarap ve meyva fiyatlarında şikâyetçiydi. İşte bütün bu ülkelerin köylülerini temsil eden yığınlar, alınan kararları protesto için tarım bakanları toplantısının yapıldığı Brüksel'de büyük bir yürüyüş tertiplemişlerdi. Protesto hareketine katılanlar küçük ve orta üreticilerdi. Üreticiler özellikle ortak pazarda uluslararası büyük sebze ve meyve tekellerinin, aracılının ve bankaların büyük çiftlik sahiplerini desteklemelerini protesto ediyorlardı. Fakat, tarım bakanlarının toplandığı bina etrafında pusu kuran polisin ateş açması üzerine köylülerden biri öldü, birkaçı da ağır yaralandı. Polis ayrıca altmış kadar köylüyü tutukladı.

Bu haber derhal ortak pazar ülkelerine yayıldı. Fransa'da, Batı Almanya ve İtalya'da köy emekçileri ortak pazarın köylülere karşı bu kanlı saldırısını protesto maksadıyla yürüyüşler tertipletiler. Konuşmacılar ortak pazara hâkim olan büyük sermaye çevrelerinin ve bu çevrelerin politikasına yürüten hükümetlerin, emekçi yığınlarını sömürmek için kanlı saldırılara ve cinayetlere başvurmaktan geri durmayacaklarını belirttiler.

Fransa'da 10—17 Mart tarihlerinde belediye seçimleri yapıldı. Gerek 10 Marttaki birinci turda, gerekse 17 Marttaki ikinci turda Fransız Komünist Partisi ile öteki demokratik akımlar işbirliği yaptıkları her yerde başarı kazandılar, iktidar adaylarını gerilettiler. Örneğin, kuzeydeki Lil şehrinde iktidarın bakanlarından Ortoli sosyalist belediye başkanını yenilgiye uğratmak için geniş propaganda kampanyası yürüttüğü halde, komünist ve sosyalist partilerinin dayanışması sonucunda yenilgiye uğradı. Sosyalist belediye başkanı seçimleri önemli bir farkla kazandı.

Fransız Komünist Partisi belediye seçimlerinden önce sosyalist ve sol akımlara tekeller iktidarına karşı işbirliği teklifinde bulunmuştu. Bu teklifin kabul edildiği her yerde sol adaylar iktidarın adaylarını yenilgiye uğrattılar. Komünist Partisi bu yapıcı politikası sonucunda önemli bir

başarı kazandı. Fransa'da 47 şehir, kasaba ve komünün belediye meclislerinde çoğunluk komünistlerdedir. Bu bölgelerde belediye başkanlıkları da komünistlerin elindedir.

İngiltere'de 17 Martta taşıt ve makine işçilerinin 24 saatlık genel grevi yapıldı. Taşıt ve Makine İşçileri Sendikalarının bu grevi tamamen politik bir nitelik taşıyordu. Sendikalar ve işçiler, Muhafazakâr Partisi hükümetinin grev hakkını kısıtlamak üzere hazırladığı tasarıyı protesto ediyorlardı.

Makine ve taşıt işçilerinin hükümetin grev hakkını kısıtlama teşebbüslerini 24 saatlik grevle protesto etmeleri İngiltere'de özellikle sendika ve işçi çevrelerinde derin yankılar uyandırdı. Sendika ve işçi örgütlerinden birçoğu 24 saatlık genel grevi desteklediklerini açıkladılar. Hükümet grev hakkını kısıtlayacak faaliyetlerini durdurmadığı takdirde kendilerinin de grev yapacaklarını bildirdiler.

«Yeni Çağ» dan Okuyuculara

Sayın Okuyucular,

Dergimize karşı istekler günden güne artıyor. Ve biz, bunları elimizden geldiği kadar karşılamaya çalışıyoruz. Okuyucularımızdan, adresleri açık ve doğru olarak yazmalarını, özellikle şehir ve mahalle numaralarını titizlik belirtmelerini rica ederiz. Çünkü bu numaralarda, genellikle adreste küçük bir hata, derginin elinize geçmesini engellemektedir. Sonra, adres değiştirdiğinizde, yeni adresinizi bize derhal bildirmeniz gerekir.

Dergiyi arkadaşlarınız arasında da tanıtmak ve okutmakla ulusal ve sosyal kurtuluş davamızın saflarına yeni savaşçılar kazandırmış olursunuz.

Dergiye henüz abone olmayanlar, arzu ettikleri tardirde, adresimize bir mektup yazarak isteklerini bildirebilirler.

Bundan başka, aşağıdaki kitapları edinmek isteyenler de bu dileklerini bir mektupla adresimize yazabilirler.

1. DAVA VE MÜDAFAA (1951 tevkiflerinde Türkiye Komünist Partisi yönetiminin başında bulunan *Zeki Baştımaz*'ın Askeri Mahkeme önünde yaptığı müdafaa),

2. SOVYETLER BİRLİĞİ KOMÜNİST PARTİSİNİN PROGRAMI,

3. NAZIM HİKMET, BÜTÜN ESERLERİ (Şimdiye kadar 7 cilt çıkmıştır),

4. BİLİMSEL KOMÜNİZM,

5. LENİN (biyografisi),

6. *S. Üstünel*'in Sovyetler Birliği'ni anlatan «GÜNEŞLİ DÜNYA» adlı eseri,

7. *Ahmet Saydan*'ın, Alman ulusunun sosyalist devletini bütün yönleriyle tanıtan «ALMAN DEMOKRATİK CUMHURİYETİ» adlı eseri,

8. BÜYÜK OKTOBR 50 YAŞINDA.

Adresimiz:

Yeni Çağ — Stredisko pro rozsirovani tisku,
Praha 6, Thakurova 3, *Czechoslovakia*

İÇİNDEKİLER

Sayfa

Pyotr Fedeseef

Sovyet halkının öncüsü: Sovyetler Birliği Komünist Partisi 153

V. I. Lenin'in SBKP hakkında söyledikleri 167

SBKP hakkında rakamlar 168

Komünizm savaşçıları

E. Dil, A. Laşitsa, G. Radçun

Proletaryanın devrimci önderi (Roza Lüksemburg'un
yüzüncü doğum yıldönümü dolayısıyla 172

Niko Şvarz

Urugvay Komünist Partisi halkın birliği için savaşıyor 182

Emperyalizm ve anti-emperyalist savaş 191

Kurt Bahman

Emperyalizmin stratejisi ve anti-emperyalist savaşın stratejisi . . . 192

L. Padilya, H. Laborde, E. Souse

Anti-emperyalist savaş ve Lâtin Amerika silâhlı kuvvetleri 202

Eleştiri ve bibliyografi 214

A. Drobay

P. Toliyati'nin faşizm hakkındaki dersleri 214

D. Tubi

İsrail ekonomisine Marksist bakış 215

Kısa duyurular 218

Özel sayfalar

Ahmet Saydan

Bu ayın olayları 223

